

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Pomoc neziskových organizací cizincům při integraci na
území České republiky**

Bc. Petra Skoblová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra humanitních věd
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Skoblová Petra

Evropská agrární diplomacie

Název práce

Pomoc neziskových organizací cizincům při integraci na území České republiky

Anglický název

Integration assistance to foreigners within Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je zjistit, jak probíhá humanitární pomoc cizincům ze třetích zemí z pohledu státního i nestátního sektoru. Dílčím cílem bude zjistit možnosti integrace cizinců do běžného života s ohledem na zlepšení kvality života. Dalším dílčím cílem bude zjistit, jaká je situace a možnosti státních i nestátních organizací pomáhat imigrantům a jak tyto možnosti jsou imigranty využívány v zájmu zkvalitnění integračního procesu.

Metodika

Teoretická část vychází ze studia dokumentů. V praktické části je využit kvantitativní i kvalitativní přístup šetření. Kvantitativní šetření bude probíhat pomocí dotazníků a kvalitativní polostandardizovaného rozhovoru. Výsledky budou analyzovány, zhodnoceny a diskutovány a bude stanoven závěr práce. Osnova práce: 1. Úvod, 2. Cíl a metodika, 3. Teoretická východiska, 4. Charakteristika prostředí, 5. Šetření v terénu, 6. Shrnutí a zhodnocení výsledků, 7. Diskuse, 8. Závěr, 9. Seznam použitých zdrojů, 10. Přílohy

Harmonogram zpracování

02/2013 - 06/2013 Vypracování kapitol Úvod, Cíl a metodika práce (udělení 1. zápočtu)

07/2013 - 09/2013 Zpracování teoretického zázemí práce, návrh a příprava šetření v terénu

10/2013 - 11/2013 Uskutečnění terénního šetření

12/2013 - 01/2014 Zpracování, analýza a interpretace získaných dat (udělení 2. zápočtu)

02/2014 - 02/2014 Syntéza teoretických východisek a empirických zjištění v závěrech práce

03/2014 - 03/2014 Dokončení formálních úprav a odevzdání práce (udělení 3. zápočtu)

Během udělení 2. a 3. zápočtu lze také udělit Zápočet za praxi (potvrzený Zápočtový list studenta o absolvování praxe s příloženou vypracovanou Zprávou z praxe - viz Studijní plány PEF)

Rozsah textové části

60 - 80 str.

Klíčová slova

Cizinec ze třetí země, cizinec, imigrant, nelegální imigrant, migrant, migrace, integrační proces, Integrační centrum Praha, poradenství pro cizince, interkulturní komunikace, nezaměstnanost

Doporučené zdroje informací

BOGUZS, B., CHLEWINSKI, R., CUGYN, A., Irregular Migration and Human Rights: Theoretical, European and International Perspectives, Koninklijke Brill NV, Martinus Nijhoff Publishers, 2004, ISBN 90-04-14011-5
Cizinci v České republice 2011. 1. vyd., Český statistický úřad, 2010, 244 s. ISBN-978-80-250-2139-2
DANCYGIAR, M., RAFAELA, Immigration and Conflicts in Europe, Cambridge University Press, 2010, 351 s., ISBN 978-0-521-19907-0
DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. 3. vydání. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. Praha 2002. 374 s. ISBN: 80-246-0139-7.
DRAGANA AVRAMOV, Acceptance of Immigrants in Europe ?, Berlin: Pro BUSINESS 2008, ISBN 978-86805-276-3
HENDL, J. Kvalitativní výzkum. Základy teorie a metody aplikace. 2. vyd. Praha: Portál, 2008. 408 s. ISBN 80-7367-040-2
INTEGRAČNÍ CENTRUM PRAHA, Projektová žádost EIF 2011: Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2011.
ŠÍŠKOVÁ, T. a ed., Menšiny a migranti v České republice. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN- 80-7178-648-9
UMA A. SEGAL, DOREEN ELLIOTT, NEZNEEN S. MAYADAS, Immigration worldwide. Oxford University Press, 2010, 427 s. ISBN 978-0-19-538813-8
TRIANDAFYLIDOU, A., GROPAS, R., European Immigration: A Sourcebook, Ashgate Publishing Company, 2007, 381 s., ISBN-13: 978 07546 48949

Vedoucí práce

Varvažovská Pavla, Ing.

Termín odevzdání

listopad 2014

Elektronicky schváleno dne 18.12.2013

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3.3.2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Pomoc neziskových organizací cizincům při integraci na území České republiky" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. 11. 2014

Podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí Ing. Pavle Varvažovské za cenné rady, které přispěly k vypracování této diplomové práce. Dále chci poděkovat odbornému konzultantovi Mgr. Matějovi Kurucovi za jeho připomínky, čas a vstřícné jednání, které bylo nedílnou součástí pro samotné zpracování práce.

Pomoc neziskových organizací cizincům při integraci na území České republiky

Integration assistance to foreigners within Czech Republic

Souhrn

Na území České republiky je v současné době výrazně vyšší počet národnostních menšin, které jsou tvořeny cizinci ze třetích zemí než cizinci z členských států Evropské unie a ze Schengenského prostoru. Tato specifická skupina nových obyvatel státu musí absolvovat náročnější proces začlenění do majoritní společnosti a legislativní postup spojený s dlouhodobým nebo trvalým pobytem. Na českém území působí řada neziskových organizací zaměřujících se na pomoc při integraci, kde jejich cílová skupina jsou právě cizinci ze třetích zemí. Největší koncentrace těchto cizinců je na území hl. m. Prahy a ve Středočeském kraji. S touto skutečností rovněž koresponduje počet neziskových organizací působící v této oblasti. Hlavním cílem této diplomové práce je analýza účelnosti služeb neziskových organizací zaměřujících se na integraci cizinců z vybraných zemí. Z vedlejších cílů jsou stanoveny následující, spokojenost cizinců z vybraných zemí na českém území a postoj majoritní společnosti k těmto cizincům. Pro splnění cílů jsou provedeny kvantitativní a kvalitativní výzkumy s rozdílnými cílovými skupinami.

Klíčová slova

Cizinec ze třetí země, imigrant, migrace, integrace, nezisková organizace, diskriminace, český jazyk, asimilace

Summary

On the territory of the Czech Republic is currently significantly higher number of ethnic minorities, whose members are third-country nationals than nationals from European Union and the Schengen area. This specific group of new citizens of the state must complete challenging process of integration into the society and the legislative process associated with long-term or permanent residence. On Czech territory are a number of non-profit organizations focusing on integration assistance where their target audience are just foreigners from third countries. The largest concentration of these foreigners is in Prague and Central Bohemia Region, this fact also corresponds to the number of NGOs working in this field. The main objective of this thesis is to analyze the efficiency of the services of non-profit organizations focusing on the integration of immigrants from selected countries. Secondary objectives are the satisfaction of foreigners from selected countries on Czech territory and attitudes of the majority of these foreigners. To meet the objectives are carried out quantitative and qualitative research with different target groups.

Keywords

Third-country nationals, immigrant, migration, integration, non-profit organization, discrimination, Czech language, assimilation

Obsah

1	Úvod.....	6
2	Cíl a metodika.....	9
3	Teoretická východiska.....	11
3.1	Vymezení pojmů.....	11
3.2	Cizinci v ČR.....	13
3.3	Migrace.....	16
3.3.1	Globalizovaný svět.....	18
3.3.2	Migrační soustava poznatků.....	20
3.3.3	Migrační politika.....	22
3.3.4	Důvody migrace.....	27
3.3.5	Nejčastěji zastoupené skupiny občanů třetích zemí v ČR.....	28
3.3.5.1	Ukrajina.....	29
3.3.5.2	Vietnam.....	31
3.4	Integrace.....	34
3.4.1	Integrační politika v ČR.....	37
3.4.2	Cíle integrační politiky ČR.....	38
4	Charakteristika prostředí.....	40
4.1	Neziskové organizace ve vybrané lokalitě.....	41
4.2	Praha a Středočeský kraj.....	45
4.3	Integrační centrum Praha.....	47
5	Šetření v terénu.....	50
5.1	Cíl a metodika výzkumné části.....	50
5.2	Analýza kvantitativního výzkumu veřejnosti.....	53
5.3	Analýza kvalitativního výzkumu imigrantů.....	61
5.4	Analýza kvantitativního výzkumu imigrantů.....	69
5.5	Analýza služeb vybrané neziskové organizace.....	80
6	Shrnutí a zhodnocení výsledků.....	84
7	Diskuze.....	91
8	Závěr.....	95
9	Seznam použitých zdrojů.....	98
10	Přílohy.....	107

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Struktura 5 nejpočetnějších státních občanství v ČR.....	14
Tabulka č. 2: Oblasti s největším počtem občanů třetích zemí	15
Tabulka č. 3: Nejpočetnější skupiny třetích zemí na území ČR.....	16
Tabulka č. 4: Zahraniční migrace v ČR v letech 2001 až 2011	18
Tabulka č. 5: Světová migrace ze Severu a Jihu.....	24
Tabulka č. 6: Získání občanství ve vybraných zemích EU v letech 2008 až 2012	25
Tabulka č. 7: Imigrace a emigrace ve vybraných zemích EU v letech 2008 až 2012	26
Tabulka č. 8: Cizinci na území České republiky v roce 1996 a letech 2006 až 2012	41
Tabulka č. 9: Neziskové organizace na území hl. m. Prahy	43
Tabulka č. 10: Programy podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy	44
Tabulka č. 11: Cizinci v Praze a Středočeském kraji v roce 1996 a letech 2006 až 2012.....	46
Tabulka č. 12: Cizinci v Praze a Středočeském kraji dle národností.....	47
Tabulka č. 13: Zastoupení mužů a žen v dotazníkovém šetření	54
Tabulka č. 14: Důvody k migraci do ČR pohledem veřejnosti	56
Tabulka č. 15: Diskriminace imigrantů pohledem veřejnosti.....	57
Tabulka č. 16: Nejčastěji zastoupené národnostní menšiny podle veřejnosti a ČSÚ	59
Tabulka č. 17: Respondenti pro kvalitativní výzkum	62
Tabulka č. 18: Zastoupení národnostních menšin v Praze a Středočeském kraji	70
Tabulka č. 19: Národnostní menšiny dle stanovených podmínek	71
Tabulka č. 20: Četnost vybraných aspektů z dotazníkového šetření podle národností	77
Tabulka č. 21: Nejčastější témata konzultací v ICP	81

Seznam grafů

Graf č. 1: Přítomnost cizinců mezi vybranou veřejností	55
Graf č. 2: Cizinci na trhu práce.....	57
Graf č. 3: Co musí imigrant splňovat, aby ho veřejnost vnímala jako českého občana	60
Graf č. 4: Zastoupení mužů a žen podle národnosti	71

Graf č. 5: Spokojenost migrantů se životem v ČR podle národnosti.....	72
Graf č. 6: Hodnocení složek pro spokojený život v ČR	74
Graf č. 7: Migranti hodnotí svou znalost českého jazyka.....	75
Graf č. 8: Účast na kurzech češtiny	76
Graf č. 9: Těsnost závislosti, předpoklad č. 1	78
Graf č. 10: Těsnost závislosti, předpoklad č. 2.....	79

Seznam příloh

Příloha č. 1: Pět nejvíce migrujících koridorů, klasifikace WB	107
Příloha č. 2: Migranti dle věku a pohlaví ze Severu a Jihu, klasifikace WB.....	108
Příloha č. 3: Počet přistěhovalců na 1000 obyvatel dané země.....	109
Příloha č. 4: Občané třetích zemí usazení v EU-27 podle světadílů.....	109
Příloha č. 5: Vývoj počtu cizinců s dlouhodobým a trvalým pobytem v ČR	110
Příloha č. 6: Předběžný dotazník pro veřejnost	111
Příloha č. 7: Dotazník pro veřejnost	112
Příloha č. 8: Veřejnost hodnotí diskriminaci migrantů.....	117
Příloha č. 9: Vnímání migrační podpory	117
Příloha č. 10: Občané zemí, které nejčastěji migrují do ČR podle veřejnosti	118
Příloha č. 11: Rozhovor č. 1: Respondent UA.....	119
Příloha č. 12: Rozhovor č. 2: Respondent VN.....	120
Příloha č. 13: Dotazník pro cílovou skupinu imigrantů v CZ.....	121
Příloha č. 14: Spokojenost se životem v Čechách podle pohlaví	123
Příloha č. 15: Spokojenost cizinců s vybranými složkami podle národnosti.....	123
Příloha č. 16: Složení přátelských vztahů mezi migranty a Čechy.....	124
Příloha č. 17: Pocit diskriminace mezi migranty	124
Příloha č. 18: Jak vidí budoucnost migranti	125

Použité zkratky

CIC	Centrum pro integraci cizinců
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
EIF	Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
ICP	Integrační centrum Praha
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
OSN	Organizace spojených národů
MHMP	Magistrát hl. m. Prahy
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
NGO	Nestátní neziskové organizace
SIP	Státní integrační program
TCN	Příslušník třetí země
UNDP	Rozvojový program Organizace spojených národů
UN DESA	Oddělení Organizace spojených národů pro ekonomické a sociální věci
WB	Světová banka
WEF	Světové ekonomické fórum

1 ÚVOD

V současné době se dostává do popředí otázka kulturní rozmanitosti. Návodem jak žít v této společnosti, kterou tvoří odlišné národnosti i rasy, je především respektování kulturních a jazykových rozdílností vznikající jako následek silné migrace ve světě. Migrace z globálního pohledu představuje soustavně probíhající proces, který se ve své intenzitě vyvíjí. V minulosti se také měnily samotné směry migrace. V současné době však přetrvává dlouhodobý trend, kde dva nejsilnější migrační proudy směřují z chudého Jihu na bohatý Sever, a z Východu na Západ. Objem migrace se nadále zvyšuje a stále více zemí je tímto procesem ovlivněno. Dnes, na počátku 21. století je při celkovém počtu obyvatel světa v průměru každý 35. člověk imigrant.

V Evropské unii bylo po odstranění vnitřních hranic nezbytné zvýšení kontrol na vnější straně. Současně s tím bylo nezbytné zavést regulovaný vstup občanů ze zemí mimo EU. Kontroly na vnější straně hranice čelí tak rostoucímu tlaku. Zrušení vnitřních hranic v EU a hraničních kontrol předcházela Schengenská úmluva z roku 1990, díky které vznikl Schengenský prostor, tedy území, kde se mohou osoby volně pohybovat bez nutnosti hraničních kontrol. Dnes zahrnuje i některé nečlenské země, kterými jsou Island, Norsko, Švýcarsko a Lichtenštejnsko. Po vzniku Schengenského prostoru se začal objevovat pojem „cizinec ze třetí země“. Ten představuje jedince, který není občanem země Schengenského prostoru. Ve členských státech se výrazně zvýšila mobilita pracovních sil, kde největší tlak je právě ze strany občanů z nečlenských zemí. V jednotlivých metropolích a větších městech se tak kontakt s přistěhovalci s různými kulturními návyky stal přirozenou součástí každodenního života místních občanů.

To je hlavní důvod, proč se v dnešní době Česká republika potýká, se stále se zvětšujícím počtem imigrantů a kulturní diverzitou. Na tuto skutečnost si česká společnost stále ještě zvyká. Za poslední roky se nejpočetnější národnostní skupiny přicházející na české území nijak výrazně nezměnily. V největší míře jsou zde zastoupeny skupiny občanů z Ukrajiny, Slovenské republiky, Vietnamské socialistické republiky, Ruské federace a Polské republiky. V České republice výrazně převažuje počet imigrantů ze třetích zemí nad občany

členských států EU. Nejvyšší počet imigrantů pochází ze zemí s dosud málo rozvinutou a slabou ekonomikou.

S příchodem do nové země se imigranti setkávají se ztíženou orientací v novém prostředí a v některých případech ho lze definovat až jako nepřátelské. Jsou nuceni k vyrovnání se s realitou, což často znamená vytvoření nového života od samého základu. Nejvyšší koncentrace cizinců v České republice je právě na území hlavního města Prahy a následně ve Středočeském kraji. I zde lze identifikovat městské části a okresy s vyšším počtem zahraničních obyvatel. Důsledkem toho vzniká nová a různorodá společnost. Je důležité, aby na základě této skutečnosti byla vytvořena jistá koncepce soužití. Otázka integrace je řešena v každé části naší republiky odlišně.

Hlavním důvodem pro výběr tohoto tématu je narůstající trend a častěji diskutované téma migrace, ze kterého následně vychází proces integrace. Integrační politika cizinců je nedílnou součástí legální migrační politiky, a proto je nutné reagovat na neustálý vývoj samotné migrace. Tato politika je soustředěna na podporu začlenění přicházejících cizinců do české společnosti. Zároveň má předcházet problémům, které mohou vycházet ze vztahů mezi cizinci a majoritní společností. Společným cílem všech integračních center a institucí v České republice je předejít vzniku uzavřených komunit tvořené imigranty či úplnému vyloučení ze společnosti a současně se snaží o udržení bezkonfliktního soužití všech obyvatel bez ohledu na jejich rodnou zemi. Podle neziskových organizací patří mezi priority při integraci cizinců, které mají vést k jejich úspěšnému začlenění do společnosti, znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizinců ve společnosti a jejich vzájemné vztahy s majoritní společností.

Tato diplomová práce je zaměřena na cizince ze třetích zemí, pro jejich náročnější proces integrace a legislativu spojenou s dlouhodobým či trvalým pobytem na území České republiky. Mezi nejnovější neziskové organizace zabývající se integrací cizinců patří Integrační centrum Praha, které zde působí dva a půl roku a bylo založeno Magistrátem hl. m. Prahy. Centrum se koncentruje pouze na cizince ze třetích zemí, jakožto náročnější klientelu a nabízí jim širokou škálu služeb. Jedna z nich je také výuka českého jazyka, zaměřující se na základní jazykové dovednosti.

Teoretická část práce se věnuje současnému stavu cizinců na českém území s následným poukázáním na situaci v hlavním městě a Středočeském kraji. Dále je zde přiblížena problematika migrace a z toho také vycházející proces integrace na českém území. Jak již bylo zmíněno výše, k procesu integrace přispívají velkou částí neziskové organizace. Neziskové organizace byly vybrány na základě svého místa působení, a to v Praze a přilehlém okolí. Poskytované služby, spolupráce s klienty, veřejností a státním sektorem vybrané neziskové organizace, Integračního centra Praha, budou popsány v navazujících kapitolách.

Praktická část práce následně zkoumá postoj veřejnosti ve vybrané lokalitě k cizincům žijící na českém území, situace vybraných imigrantů, se kterými se musely potýkat při svém příchodu a následně také spokojenost cizinců ze třetích zemí žijících ve vybrané lokalitě. Dotazníkovému šetření pro postoj veřejnosti předcházela sekundární sběr dat a nadefinované odpovědi byly vytvořeny na základě rozhovorů s imigranty. Tyto rozhovory byly uskutečněny s imigranty z Ukrajiny a Vietnamu, kteří žijí v Praze a přilehlém okolí. Získané údaje z rozhovorů byly také použity pro sestavení dotazníků zaměřujících se na cizince ze třetích zemí. Dotazník reflektuje jejich spokojenost se životem ve vybrané lokalitě a dílčí aspekty této spokojenosti, případně nespokojenosti.

Celý integrační proces cizinců probíhá v místě jejich pobytu nebo výkonu práce, jedná se tedy o úroveň regionální a lokální. Krajská a obecní centra poskytují zpětnou vazbu státním orgánům o jejich fungování a současné situace cizinců na teritoriu kde působí. Správné fungování těchto center a institucí je existenční otázkou pro správné fungování celé politiky integrace. Lokalita, pro zpracování výzkumné části, byla vybrána z důvodu vysoké koncentrace cizinců, ze které následně vyplývá i vysoký počet neziskových organizací zabývajících se integračním procesem. Přesto, že organizace poskytují služby prostřednictvím svých poboček, hlavní sídla jsou opět orientována v Praze. Velké množství cizinců žijící ve Středočeském kraji rovněž využívá služeb pražských mateřských organizací. Z toho důvodu byl výzkum postoje české společnosti k cizincům rozšířen na tento kraj stejně jako výzkum soustředěný na samotné cizince.

2 CÍL A METODIKA

Hlavním cílem této diplomové práce je analýza účelnosti služeb neziskových organizací zaměřujících se na integraci cizinců z vybraných zemí. Z vedlejších cílů jsou stanoveny následující, spokojenost cizinců z vybraných zemí na českém území a postoj majoritní společnosti k těmto cizincům. Práce se zaměřuje na cizince ze třetích zemí, kterých je na území České republiky výrazně více než cizinců z členských států Evropské unie a ze Schengenského prostoru. Hlavní důvod pro vybrání této specifické skupiny cizinců je náročnější průběh jejich začlenění do majoritní společnosti a delší legislativní proces spojený s dlouhodobým nebo trvalým pobytem. Na českém území působí řada neziskových organizací zaměřujících se na pomoc a integraci cizinců. Rovněž jsou zde organizace, které soustřeďují svou pomoc výhradně na skupinu cizinců ze třetích zemí. Největší koncentrace těchto cizinců je právě na území hl. m. Prahy a v nejbližším okolí. Na základě komparace služeb neziskových organizací působících v této oblasti, je vybráno pro analýzu služeb Integroční centrum Praha. Centrum se výhradně soustřeďuje na pomoc cizinců ze třetích zemí a nabízí širokou škálu služeb pomáhající při integraci do majoritní společnosti.

Hlavní výzkumná otázka zní: Jsou služby poskytované neziskovými organizacemi ve vybrané lokalitě zaměřené na nejdůležitější složku, která pomáhá při integraci cizinců z vybraných zemí? Podpůrné výzkumné otázky jsou pak následující: Která složka je nejdůležitější pro začlenění imigrantů z pohledu majoritní společnosti? Která složka je nejdůležitější pro začlenění do majoritní společnosti z pohledu imigrantů z vybraných zemí? Je tato složka poskytována v dostatečné míře vybranou neziskovou organizací? Pro tuto diplomovou práci jsou stanoveny tři hypotézy: Hypotéza č. 1: Národnostní menšiny hodnotí znalost českého jazyka za nejdůležitější složku integrace. Hypotéza č. 2: Majoritní společnost vyžaduje od imigrantů znalost českého jazyka. Hypotéza č. 3: Neziskové organizace se cíleně zaměřují na výuku českého jazyka.

Pro zpracování teoretické části práce jsou použity podklady z české a cizojazyčné knižní literatury a rovněž z elektronických dokumentů. Jedná se o oficiální dokumenty celé řady organizací a institucí zabývajících se danou problematikou. Dokumenty, z kterých je ve

velké míře čerpáno, patří Mezinárodní organizaci pro migraci, Ministerstvu vnitra České republiky, Evropské unii, nestátním neziskovým organizacím, Českému statistickému úřadu, Integračnímu centru Praha a řadě dalších.

V praktické části práce je přiblížena charakteristika prostředí, kde probíhaly následné průzkumy. Těm se pak věnuje celá další kapitola. Pro získání odpovědí na hlavní a podpůrné otázky výzkumu, je provedeno několik průzkumů s rozdílnými cílovými skupinami. V prvním kroku je uskutečněn kvalitativní průzkum formou polostandardizovaného rozhovoru s cizinci z vybraných nečlenských zemí Evropské unie, žijící v Praze nebo okolí. V druhém kroku je proveden kvantitativní průzkum formou dotazníkového šetření v cílové skupině cizinců prostřednictvím Integračního centra Praha a následně pak dotazníkové šetření zaměřené na veřejnost žijící v Praze a okolí. Získané výsledky z jednotlivých průzkumů vedou k následujícímu zpracování, analyzování a vyhodnocení, díky kterému je zodpovězeno na hlavní výzkumnou otázku a potvrzení či vyvrácení stanovených hypotéz.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

3.1 Vymezení pojmů

Tato práce se zabývá integračním procesem cizinců ze třetích zemí, kteří přijíždějí do České republiky. Je důležité tedy poukázat především na rozdíl mezi pojmem cizinec z EU a cizinec z nečlenské země neboli třetí země. Tento rozdíl je důležitým kritériem, co se týká obsahu dané práce a pojmy jsou podrobně vysvětleny níže. Také se setkáváme s pojmy migrant, imigrant, nelegální imigrant, azylant a žadatel o udělení mezinárodní ochrany.

Pobyt cizinců v ČR se řídí zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, a z části také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších úprav. **Cizincem** se rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky. Nabývání a pozbývání občanství ČR je řešeno zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání o pozbývání státního občanství České republiky, a dále zákonem č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů. V Doporučeních OSN ke statistice zahraniční migrace z roku 1998 je pobyt v délce 3 měsíce až 1 rok považován za krátkodobý pobyt, který nezakládá změnu země obvyklého pobytu. (*Český statistický úřad, 2011, s. 20*)

Vstup, pobyt a vycestování z území České republiky je v kompetenci Ministerstva vnitra ČR, Ministerstvo zahraničních věcí ČR a Policie ČR. Důvody, které předcházejí neudělení dlouhodobého víza nebo povolení k pobytu jsou vymezeny zákonem. O krátkodobém vízu (tj. do 90 dnů) rozhoduje Ministerstvo zahraničních věcí, tato oblast je upravena nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 810/2009 o kodexu Společenství o vízech, o prodloužení poté rozhoduje Policie ČR. V novele zákona č. 326/1999, která vstoupila v platnost 1. 1. 2011, se některé kompetence z policie přenesly na Ministerstvo vnitra ČR, např. co se týká o udělení dlouhodobých pobytů u občanů ze třetích zemí. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2010, [online]*)

Pojmem **migrant** můžeme rozumět jakoukoli osobu, která žije dočasně nebo trvale v jiné zemi svého narození a má s touto zemí několik významných sociálních vazeb. V souladu s politikou některých států může být migrantem i osoba, která se narodila v dané

zemi. V Úmluvě OSN o právech migrantů je uváděna definice, která říká, že migrantem je osoba, která se zabývala, zabývá či bude zabývat výdělečnou činností v zemi, které není státním příslušníkem a zůstává zde déle než jeden rok. (*UNESCO, 2010, [online]*)

Termín **imigrant** byl převzat ze zahraniční literatury a je v dnešní době používán mnohem častěji než české označení přistěhovalec. Tento pojem v sobě nenesení žádný podtext cizosti ani odlišnosti jako je tomu právě u legislativně používaného pojmu cizinec. Cizinec neboli imigrant, přichází do země za účelem pobytu dlouhodobějšího charakteru. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2010, [online]*)

Nelegálním imigrantem se rozumí fyzická osoba, která překročila nedovoleným způsobem státní hranice ČR, čímž porušila předepsané podmínky. Od roku 2008 jsou v této oblasti sledovány dvě kategorie a to Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR a Nelegální pobyt. (*Český statistický úřad, 2011, s. 211*)

Podle zákona o azyl se také můžeme setkat s pojmem **žadatel o udělení mezinárodní ochrany**. Jedná se zde o cizince, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu nebo cizinec, který podal žádost o azyl. Pokud je v tomto případě cizinci vyhověno, stává se z něj **azylant**. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2010, [online]*)

Občané ze zemí Evropské unie a zároveň ze zemí Schengenského prostoru lze nazvat jednotě **občané EU**. Byť Norsko, Švýcarsko, Island a Lichtenštejnsko nejsou členy unie, přicházející cizinci na naše území mají stejné výhody jako další občané členských zemí. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2010, [online]*)

Na našem území mohou občané EU pobývat po dobu nejdéle 30 dnů pouze na základě občanského průkazu nebo cestovního dokladu. Žádné další povolení pro takto krátkou dobu není nutné. Je zde ovšem povinnost, která vychází ze zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců, která říká, že cizinec musí nahlásit místo svého pobytu na policii, anebo tak může učinit u ubytovatele. Pokud nastane případ, kdy je cizinec nucen jednat s úřady, bankami či jinými institucemi, pro celkové usnadnění je možné podat žádost o potvrzení o přechodném pobytu. Nejedná se však o povinnost ze strany cizince ani ze strany policie, je to pouze pro snazší postup při jednání. „Povolení k trvalému pobytu se na žádost vydá cizinci po 5 letech nepřetržitého pobytu na území.“ (*Ministerstvo vnitra ČR, 2013, [online]*)

Definice pojmu **občan třetí země**, dle Ministerstva vnitra České republiky přímo navazuje na zákon zmíněný v předchozí kapitole. Je jím tedy každý cizinec, který není občanem EU a zároveň není ani občanem Norska, Islandu, Švýcarska a Lichtenštejska. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2013, [online]*)

Je vhodné upozornit na pojem Třetí svět, který nijak nesouvisí s označením Občan ze třetí země. Zásadní rozdíl je zde v kritériu rozdělení, v jednom případě se jedná o vyspělost ekonomiky státu a v druhém o občanství. I u těchto občanů je možné, aby na území ČR pobývali přechodně bez víza. V opačném případě je nutné, aby cizinci při překračování vnějších hranic měli toto vízum platné. V právním předpisu č. 539/2001 je uveden seznam zemí, které jsou o vízovou povinnost osvobozeny. (*Český statistický úřad, 2011, s. 21*)

Migranti přicházející na nové území se často obrací na pomoc nestátních neziskových organizací. **Nestátní neziskové organizace** jsou zpravidla označovány jako „NGO“, zkratka je z anglického překladu Non-Governmental Organization. Organizace nepodléhá státu, není jím řízená a není na něm závislá. Je založena pro neziskovou činnost, kde získává prospěch ze skupinového zájmu. Nejrozšířenější formou organizací bylo občanské sdružení, které od 1. 1. 2014 přestaly existovat a musí být nahrazeny zapsanými spolkami. Tato změna vychází z nového Občanského zákoníku. (*Neziskovky, 2014, [online], United Nations Rule of Law, 2009, [online]*)

Další místa, přes která mohou imigranti najít snazší cestu do nové společnosti, jsou **komunitní centra**. Ty organizují různé aktivity a kurzy pro danou komunitu, které jim usnadní integraci. Zároveň poskytují poradenství a sociální služby. Komunitní centra dávají imigrantům příležitost se seznámení se s dalšími přistěhovalci stejných národností, přes které najdou snazší cestu do nové společnosti a kultury. (*Oxford Dictionaries, 2014, [online]*)

3.2 Cizinci v ČR

Statistické údaje o pobytu cizinců na našem území, které poskytuje Český statistický úřad na základě pramenů cizinecké policie a Ministerstva vnitra ČR, jsou aktuální k roku ke konci loňského roku. K 31. 12. 2012 bylo v České republice vedeno 435 946 cizinců, z toho

bylo 196 458 s trvalým pobytem a 239 488 s dlouhodobým pobytem nad 90 dní. (*Český statistický úřad, 2013, [online]*)

Pokud se podíváme na statistiku přicházejících cizinců za poslední 4 roky, celkové číslo se nijak výrazně nemění, liší se pouze v řádech tisíců. Ve srovnání s roky 2011 a 2012 je zde rozdíl necelých dvou tisíc. Struktura 5 nejpočetnějších státních občanství na našem území se za posledních 10 let nijak nezměnila. V popředí figurují stále občané z Ukrajiny, Slovenska, Vietnamu, Ruské federace a Polska. Nejvíce zastoupená věková skupina je v rozmezí 25 až 34 let. Věkové skupiny jsou rozděleny dle pohlaví, v tomto případě se ale obě skupiny shodují.

Tabulka č. 1: Struktura 5 nejpočetnějších státních občanství v ČR

	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Ruská federace	Polsko
České republika	112 549	85 807	57 300	32 961	19 235
<i>z toho</i> Praha	49 190	23 420	10 877	20 160	2 617

*Data aktuální k 31. 12. 2012
Zdroj: Český statistický úřad Praha*

Nejvíce cizinců má evidovaný pobyt v Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji. Pokud se zaměříme na státní příslušnost cizinců v dalších krajích, můžeme vidět, že struktura je ovlivněna především blízkými a sousedními státy. Jeden z nejčastějších důvodů imigrace z těchto států jsou především pracovní příležitosti.

Zajímavostí je, že nejvíce cizinců s dlouhodobým povolením k pobytu je z Ukrajiny, což se shoduje s nejvíce podaných žádostí o azyl. Celkový počet podaných žádostí ke dni 24. 9. 2013 je 752, z toho je nejvíce právě od ukrajinských občanů. Ti se podílí na celkovém počtu až 24 %. Český statistický úřad také uvádí statistiku o počtu žádostí o mezinárodní ochranu za posledních 14 let. I v tomto časovém horizontu se objevují na prvním místě občané u Ukrajiny, dále pak z Ruské federace, Afghánistánu a Vietnamu. Můžeme vidět, že tři státy, které měly v minulosti nejvíce žádostí o azyl, se v současné době objevují také na předních příčkách, co se týká v počtu imigrantů na našem území. (*Český statistický úřad 2013, [online]*)

V roce 2012 bylo na našem území zjištěno 3 595 případů nelegální migrace. Jedná se ovšem pouze o odhalené přestupky, reálné číslo těchto případů může být samozřejmě vyšší,

než uvádí statistický úřad. I v tomto případě se můžeme setkat s nejčastějším zastoupením ukrajinských občanů. Ve srovnání s minulými lety byl výrazný pokles v počtu nelegální migrace v roce 2005 a v roce 2008. Vysvětlení k těmto změnám je vstup České republiky do Evropské unie a v druhém případě vstup České republiky do Schengenského prostoru. Rozdíly kolem roku 2005 se pohybují v řádech deseti tisíc. A oproti tomu po roce 2008 už jsou rozdíly pouze kolem několika set, kdy se jedná o lehké kolísání. Například rok 2012 s rokem 2011 se od sebe lišili v 235 případech. (*Český statistický úřad 2013, [online]*)

Jak již bylo zmíněno výše celkový počet cizinců s povolením k dlouhodobému nebo trvalému pobytu dosahuje necelých 500 tisíc. Právě občané třetích zemí zde představují až 63 %. Důvodem tohoto silného zastoupení jsou právě občané z Ukrajiny, kteří zastupují 26 % z celkového množství, což se poté promítne do takto vysoké procentuální části počtu občanů nečlenských zemí. Přesná čísla jsou uvedena v následující tabulce, kde jsou zastoupeny tři nejsilnější oblasti dle počtu žijících cizinců ze třetích zemí.

Tabulka č. 2: Oblasti s největším počtem občanů třetích zemí

	Počet TCN
Celkem	275 304
<i>z toho</i> Praha	117 480
<i>z toho</i> Středočeský kraj	33 765
<i>z toho</i> Jihomoravský kraj	23 077

*Data aktuální k 31. 12. 2012
Zdroj: Český statistický úřad Praha*

Na území Prahy se nacházejí dvě centra, která se zabývají integrací cizinců. A jedno z nich se přímo zaměřuje na integraci občanů z nečlenských států EU. Ve Středočeském kraji, který je na druhém místě dle počtu cizinců, najdeme dvě pobočky, v Kolíně a Mladé Boleslavi. Jedná se o prodlouženou řadu pražských integračních center, které zde fungují pouze pár hodin týdně. Na území hlavního města Prahy obě centra poskytují širokou škálu služeb a téměř celotýdenní servis. Díky snadné dostupnosti ze Středočeského kraje do Prahy, zde není výrazný důvod rozšířit působnost těchto center i za hranice hlavního města.

V následující tabulce jsou zastoupeny nejpočetnější skupiny občanů z nečlenských států na našem území.

Tabulka č. 3: Nejpočetnější skupiny třetích zemí na území ČR

Občané zemí	Počet TCN
Ukrajina	112 549
Vietnam	57 300
Rusko	32 961
Spojené státy	6 976
Moldavsko	6 355
Mongolsko	5 306

*Pozn.: největšího počtu dosahuje věková skupina od 25 do 34 let
Data aktuální k 31. 12. 2012
Zdroj: Český statistický úřad Praha*

3.3 Migrace

Definice migrace dle International Organization for Migration, zní v překladu takto. „*Pohyb osob nebo skupiny osob, a to buď přes mezinárodní hranice, nebo v rámci jednoho státu. Je to pohyb obyvatel, zahrnující jakýkoli druh pohybu, bez ohledu na jejich vzdálenost, složení a příčiny, zahrnuje migraci uprchlíků, vysídlených osob, ekonomických migrantů a osob pohybující se pro jiné účely, včetně sloučení rodiny.*“ (IOM, 2004[online])

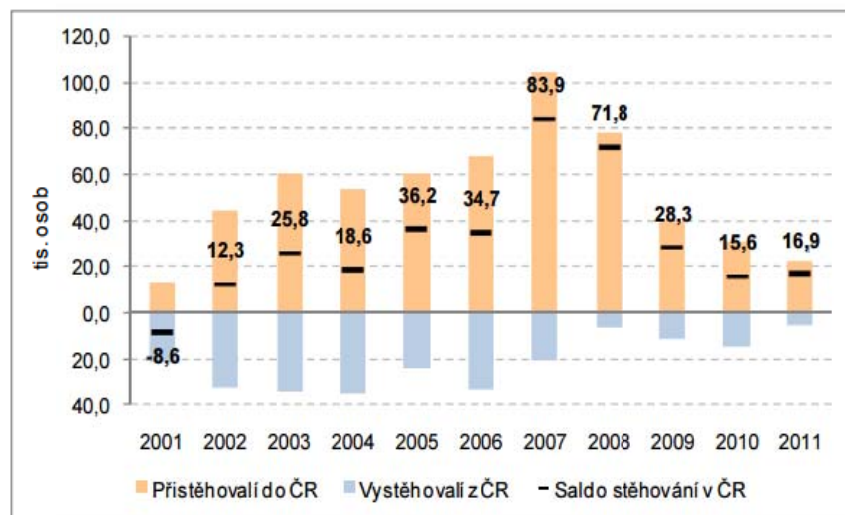
Samotný pojem vychází z latinského slova „migratio“, což znamená stěhování, přestěhování. Pod migraci spadají všechny typy stěhování, ať už přechodné nebo trvalé, s určitou pravidelností nebo účelností, a také bez ohledu na vzdálenost a směr. Jak již bylo vysvětleno v předchozí kapitole, z migrace je poté odvozen pojem migrant. Za migraci se považuje i stěhování na dobu určitou, kde migrant předpokládá návrat do své rodné země. Převažující typ migrace je v dnešní době pohyb pracovních sil, avšak s výjimkou válečných konfliktů. (Rolný, Lacina, 2001, s. 231)

Migraci lze rozdělit dle toku občanů na další dva specifitější pojmy. Pojem emigrace označuje proces obyvatel, kteří odcházejí ze země. Opakem k tomu je pak imigrace, kdy občané jedné země přicházejí do země druhé za účelem dlouhodobého pobytu. Pro oba tyto pojmy se vedou statistiky v zemi přijímající a zároveň i v zemi, kterou obyvatelé opouštějí. *(Ministerstvo vnitra ČR, 2013, [online])*

Také se můžeme setkat s dalším rozdělením migrace, a to na vnitřní a mezinárodní. V případě vnitřní migrace se obyvatelé přemísťují pouze v rámci příslušného státu nebo federace. A jak je zřejmé z druhého pojmu, jedná se o stěhování s překročením mezinárodních hranic. *„Migrační pohyby poté způsobují sociální, politické, ekonomické a demografické změny v průběhu přistěhování a vystěhování.“* Statistický úřad zachycuje statistiky také o vnitřní migraci. Dle těchto dat je pak možné stanovit úroveň příslušného regionu s porovnáním s ostatními v daném státě. Lze určit výši pracovních příležitostí a míru nezaměstnanosti. Regiony, kde je více pracovních příležitostí, se pak shodují dle statistik s největším počtem imigrantů s vnitřní i mezinárodní migrací jako je tomu např. na území hlavního města Prahy. V praxi se také lze setkat s problémem, jak od sebe odlišit migranta a pouhého návštěvníka, který je v zemi pouze za účelem cestování. Nejčastějším rozlišovacím kritériem je délka nepřítomnosti v předchozím bydlišti nebo délka pobytu v místě nového pobytu. Je vhodné v této kapitole zmínit i pojem reemigrace. Jedná se o proces, kdy se emigranti vrací do země původu. Tento návrat může být vyžádán ze strany státu, kde má migrant přechodné bydliště. Pokud tato situace nastane, hovoříme zde o nedobrovolné migraci a dochází k vyhoštění migranta. Důvody k reemigraci mohou být také válečné či přírodní katastrofy, které se následně označují jako evakuace. *(Rolný, Lacina, 2001, s. 232 - 234)*

V rámci migračních statistik se také objevuje ukazatel čistá migrace neboli saldo stěhování, které představuje rozdíl mezi přistěhovalými a vystěhovalými v rámci územní jednotky a období, zpravidla za kalendářní rok. V případě kladné hodnoty, mluvíme pak o čisté imigraci a v opačném případě o čisté emigraci. Pro rok 2011 byla v České republice dosažena hodnota čisté imigrace a to 16,9 tisíc osob. V následující tabulce můžeme vidět data za časové období v letech 2001 až 2011. Od roku 2002 se statistika v České republice pohybuje pouze v číslech čisté migrace. *(Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze, 2012, [online])*

Tabulka č. 4: Zahraniční migrace v ČR v letech 2001 až 2011

Data aktuální k 31. 12. 2012
 Zdroj: Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze

Generace českého obyvatelstva, která vyrůstala v druhé polovině minulého století, vnímala populaci jako společnost, kde představuje absolutní většinu. Národnostní menšiny nebo jiné etnické komunity pro ně představovali pouze malou procentní část z celkové populace. Jediný způsob soužití byl chápán jako plná integrace národnostních menšin do české společnosti. Koncem minulého století se začala měnit situace mezi etnického kontaktu. Například slovenští občané na našem území byli bráni za zahraniční menšinu a romské obyvatelstvo bylo označeno za nepřizpůsobivé etnikum. (Bitterová, Moravcová, 2005, s. 6)

3.3.1 Globalizovaný svět

Slova globalizace a globalizovaný jsou v současnosti běžně používanými pojmy, které se dostaly do obecného povědomí. Britský profesor John Gray říká o globalizaci, že „Globalizace na jedné straně je rozšíření moderních technologií a průmyslové výroby a komunikací všeho druhu po celém světě, bez omezení hranicemi. Říci tedy, že žijeme v éře globalizace, znamená totéž jako říci, že každá společnost je nyní industrializovaná nebo zatažená do procesu industrializace.“ (Mezřický, 2011, s. 12)

Z historického hlediska se počátky globalizačních pochodů datují do roku 1973, kdy světové měny přestaly být vázány na dolar jako na nejsilnější světovou měnu. Byla nastavena volná směnitelnost měn, kterou reguluje vzájemná kupní síla. Stát oslabil svůj vliv na ekonomiku a došlo k velkému množství mezinárodních aktivit a vzniku nadnárodních společností. Pozitiva vedoucí z globalizace se promítla do mnoha zemí. V zemích, které byly v minulosti označeny za rozvojové, se začala zvyšovat životní úroveň a také se začala zvyšovat úroveň střední vrstvy. (Mezřický, 2011, s. 13)

Současná globalizovaná společnost je dynamičtější než předchozí společenský řád. V porovnání s předchozími kulturami, dnešní životní styl je dívat se více do budoucna než ohlížet se za minulostí jako tomu bylo právě u dřívějších kultur. Na základě postupné globalizace se začaly rozpoznávat i environmentální rizika s tím spojená a také rychlé politické změny v Evropě, dále rostoucí sociální nerovnosti napříč celým světem. Německý sociolog Ulrich Beck byl první, kdo označil současnou společnost za rizikovou společnost. (WEF, 2014, [online])

Setkáváme se zde i s odporem globalizace, který se objevuje v celosvětovém měřítku, je právě výsledkem projevených rizik, které jsou globalizací vyvolány. Důvody s nesouhlasem globalizace se také liší dle kultur a národností. Globální rizika jsou nejen provázána, ale vyvolávají rozsáhlou systémovou odezvu. Aby byla rizika výkonně řízena, je třeba chápat jejich vzájemné propojení. Vyšší odolnost vůči dopadům vychází právě z pochopení a předvídatelnosti vztahů mezi těmito riziky. (WEF, 2014, [online])

Neodmyslitelnou částí globální světa je i **multikulturalismus**, který se vyskytuje jak v Evropě, tak i v ostatních oblastech světa. Jedná se o sociální jev objevující se v minulosti i v současné době. Příznivci multikulturalismu prosazují ochranu a respektování kulturních rozdílů ze strany státu a v některých případech i sami vytváří kulturní rozdíly, a to podporou přistěhovalců. Jsou proti myšlence uchování dominantní národní kultury a zároveň proti úplnému splynutí s převládající kulturou. Cílem tohoto směru je multikulturní společnost, kde neexistuje žádný státní či nestátní tlak na asimilaci. Etnické a kulturní skupiny by měly současně žít vedle sebe než se slučovat. Tento model je založen na předpokladu vzájemného porozumění a jednání rovný s rovným. V multikulturní společnosti se snaží minimalizovat

případné konflikty prostřednictvím interkulturního vzdělání a zároveň antidiskriminační legislativou. (FEE, 1996, [online])

Jedná se o sociální fenomén, který v současné době nelze opomíjet a je nutné ho brát za neodvratný díl naší soudobé společnosti. V místech, kde je soustředěno těžiště odlišných národů a kultur, je tento fenomén propojován na všech úrovních. Evropa se již v minulosti stala místem, které neodmyslitelně patří ke střetáváním různých kultur. Proto se zde v případě multikulturalismu nejedná o nic nového. (Řízek, 2011, [online])

Právě v Evropě se stal multikulturalismus politickým problémem. Německo, Francie a Spojené království, tedy tři nejvýznamnější členské státy EU se k tomuto jevu vyjádřily odmítavě. Jedná se o reakci, která vychází z vnitropolitických problémů způsobených nezdarem integrace menšin. Hlavní problémy vychází převážně z islámských komunit, kde spojení evropských států a multikulturalismu vchází do sporu. (Bednář, 2011, [online])

Rovněž i Česká republika se řadí mezi místa, kde byla bohatá multikulturní historie, převážně díky své geografické poloze. Na našem území se střetávaly národy ze všech krajů Evropy. V druhé polovině 20. století bylo stanovisko českých občanů vůči cizincům spíše odmítavé. Státní příslušníci nebyli schopni přijmout občany jiných národů, kteří se lišili vzhledem, jazykem či zvyklostmi. (Uherek, 2012, s. 244)

3.3.2 Migrační soustava poznatků

Byla získána celá řada poznatků, které se zabývají otázkou, proč mezinárodní migrace začíná. Ačkoliv všechny poznatky vysvětlují to samé, používají odlišné pojmy, předpoklady a rámce odkazů. Migrace jako celek byla vysvětlena několika teoriemi. Neoklasická teorie se zaměřuje na rozdíly ve mzdách, pracovních podmínkách mezi jednotlivými státy a zároveň na migrační náklady. Jedná se o obecné pochopení pohybu jako individuálního rozhodnutí o maximalizaci zisku. Nový ekonomický pohled na migraci zohledňuje také podmínky na dalších trzích a ne pouze trh práce jako je tomu zde. Teorie představuje migraci jako společné rozhodnutí, jak udržet minimální rizika rodinného příjmu nebo překonat omezení rodinných

nezbytných výdajů. (*Procházková Ilinitchi 2010, [online], Population Council, 2011, [online]*)

V porovnání s jinými obory, samotný výzkum zabývající se mobilitou obyvatelstva začal relativně pozdě. Sociální geograf Ravenstein vydal v druhé polovině 19. století první práce, které se podrobněji zabývají migrací. Jeho práce popisovaly zákonitosti migračních procesů ve Spojených státech a Velké Británii. Uvedl následující teorie:

- přesun na kratší vzdálenosti převažuje,
- obchodní a průmyslové oblasti jsou cílem migrantů s dálkovými přesuny,
- ke každému směru migračního toku je i jeho protisměr,
- narůstající počet obyvatel ve velkých městech je způsoben převážně,
- růst migrace úzce souvisí s průmyslovým, obchodním a transportním vývojem,
- migrační toky vycházejí z ekonomického charakteru,
- kratší vzdálenost přesunu preferují spíše ženy, delší vzdálenosti pak muži,
- úbytek pracovních sil způsobený emigrací, je doplněn imigranty z jiných oblastí.

Vzhledem k informačním pramenům, které v té době byly velmi omezené, se jedná o vynikající závěry. Na základě toho byly později vypracovány různé kvantitativní migrační modely, které se opírají o tzv. push and pull factors. Kdy v prvním případě se jedná o okolnosti, které nutí k emigraci a opakem k tomu jsou pak okolnosti, na základě kterých přicházejí migranti do vybraných zemí. (*Procházková Ilinitchi, 2010, [online]*)

Z ekonomického pohledu pak dělíme migraci na makroekonomický a mikroekonomický model. Makroekonomický model se zabývá migračními toky a mikroekonomický pak důvody samotné migrace. Podkladová data pro pohyb migrace bývají snáze zjistitelná než její příčina. Mezi nejstarší ekonomické modely zabývající se migrací patří tzv. gravitační modely, které jsou vytvořené z Ravensteinovy logiky. Z modelů vyplývá, že migrace je přímo závislá na push and pull factors a nepřímo závislá na vzdálenostech mezi oblastmi. Na jedné straně se jedná o velice jednoduché a srozumitelné modely a na straně druhé jsou modely nepřesné. Opomínají sociální a kulturní stránku problematiky. Dalším důležitým prvkem, který tyto modely nezahrnují, jsou různé definice vzdáleností. Nejedná se pouze o vzdálenost definovanou v kilometrech, ale také o kulturní či jazykovou vzdálenost. (*Procházková Ilinitchi, 2010, [online]*)

Model lze vyjádřit,

$$M_{ij} = \frac{f(R_i, A_j)}{g(D_{ij})},$$
 kde M_{ij} představuje migraci mezi oblastmi i a j , R_i push factors v i ,

A_j pull factors v j a D_{ij} vzdálenost mezi oblastmi.

Neoklasická ekonomika makroekonomické teorie je pravděpodobně nejstarší a nejvíce známá teorie mezinárodní migrace, která byla vyvinuta pro obecné vysvětlení migrace pracovních sil v procesu ekonomického vývoje. Podle této teorie a jejího rozsahu, mezinárodní migrace jako její vnitřní protějšek, je způsobena geografickými rozdíly v nabídce a poptávce pracovních sil. Země s vysokým kapitálem na pracovní síly mají nízkou vyrovnanost tržní mzdy, zatímco země s omezenými kapitálem jsou charakteristické svou vyšší tržní mzdou. Výsledek těchto rozdílných mezd způsobuje přesun pracovních sil. Na základě pracovních sil, které se přesouvají za lepším, se poté v zemích emigrantů snižuje nabídka práce a současně s tím lehce stoupá mzda. V přijímajících zemích je tomu naopak. Což následně vede ke snižování mzdových rozdílů. Přesun pracovních sil také zahrnuje pracovníky s výborným vzděláním a skvělými dovednostmi z bohatých zemí, kteří se naopak stěhují do chudších zemí. Jejich cílem je získat další zkušenosti v oboru ve stěžejných podmínkách. (*Procházková Ilinitchi, 2010, [online], Population Council, 2011, [online]*)

3.3.3 Migrační politika

Průzkumy z roku 2005 ukázaly, že světová migrace stále stoupá. K tomuto roku také pětina migrantů žila v USA a čtvrtina z celkového počtu pocházela z Číny nebo Indie. Intenzita migrace se liší dle různých kritérií, těmi nejvýznamnějšími jsou kulturní zvyklosti, věk a pohlaví. Nejvíce migrující skupinou jsou především mladí lidé s ukončeným vzděláním. Kvůli odchodu pak jejich rodná země přichází o nejproduktivnější skupinu a naopak pro cílovou destinaci, kam se emigranti stěhují je pak tento trend přínosný. (*Mezřický, 2011, s. 101*)

Migrace je stále se měnícím a probíhajícím procesem s nepřetržitě se vyvíjející intenzitou. V některých případech se i výrazně změnil směr toku migrace a u některých již dlouhodobě přetrvává. Až do druhé světové války přicházelo nejvíce evropských emigrantů do

Severní Ameriky a do Austrálie. V současné době přetrvávají dva silné proudy migrace, a to „z chudého Jihu na bohatý Sever a z Východu na Západ“. Charakter migrace se za poslední roky výrazně změnil. Jak již bylo zmíněno výše, objem migrace stále stoupá a také se začíná globalizovat. Stále více zemí je jí ovlivněno. Do migrace jsou také více zapojeny ženy. Dříve byl jejich hlavní důvod k opuštění rodné země pouze následování muže. Dnes jsou jejich důvody převážně pracovní a jejich skupina tvoří až 49 % z celkového počtu migrantů. (Mezřický, 2011, s. 101 - 102)

V závislosti na snižování kvality životního prostředí, se v určitých zemích začala objevovat tzv. environmentální migrace, kde hlavním důvodem přesídlení je ničení podmínek nutných k životu. Tuto migraci není snadné s určitostí odlišit od ekonomické migrace. Ani v environmentální migraci není důvodem úplná nemožnost žít v příslušné zemi, ale nemožnost najít práci, což je úzce spojeno zajištěním obživy. Jistým kritériem, jak od sebe tyto dva migrační okruhy odlišit, je otázka dobrovolnosti. V případě environmentálních důvodů se hovoří o nedobrovolné migraci, která téměř sahá až do oblasti uprchlictví. Při pohledu do budoucna představuje tento typ zřejmý problém. Pokud by nastala situace, kdy by došlo k rozsáhlému poničení oblastí, a vzniklé problémy by nebyly schopny být vyřešeny v národním území, nastal by masivní přesun migrantů. (Internation Organization For Migration, 2013, [online])

Jak bylo zmíněno výše, významný proud migrace je z Jihu na Sever. Většina mezinárodních migrantů pochází právě z Jihu. Nelze to brát za překvapivé, vzhledem k většímu počtu obyvatel v této zóně. Dle použité klasifikace WB a UNDP, tři ze čtyř migrantů byli narozeni v rozvojových zemích. A dle klasifikace UN DESA se jedná o dva ze tří. (Internation Organization for Migration, 2013, [online])

Tabulka č. 5: Světová migrace ze Severu a Jihu

<i>podle:</i>	ze Severu		z Jihu	
	tis.	%	tis.	%
UN DESA	66 744	31	147 456	69
WB	43 753	20	170 446	80
UNDP	40 167	19	174 032	81

Data aktuální k 31. 12. 2010

Zdroj: IOM

Migrace v rámci samotné Evropy se stala aktuálním tématem zhruba v polovině sedmdesátých let, kdy hlavním tématem byla migrace pouze uvnitř kontinentu. Tato problematika byla také úzce provázána s volným pohybem zboží. Na základě tohoto vnímání byla navržena a následně podepsána právě Schengenská dohoda.

Jednotliví členové unie si vytvořili vlastní postupy pro dohlížení nad mezinárodní migrací, která souvisela s jejich státem. Původ těchto odlišných metod pramenil z rozdílných migračních proudů, společenských podmínek a především z politických tradic a kultur. (*Migrace online, 2010, [online]*)

V roce 2011 přišlo do Evropy velké množství imigrantů především z jižní části Středomoří. Důvodem tohoto silného nárůstu nelegálních přistěhovalců byli politické nepokoje a vojenské konflikty. Nejčastěji přicházeli do Evropy přes italské a maltské hranice. Díky této skutečnosti vyšli na povrch omezení a nedostatečná solidarita mezi členskými zeměmi EU. Tento problém se týkal také Řecka a Kypru, kdy i tyto státy musely čelit velkému přílivu imigrantů. Proto nyní EU přikládá velkou váhu ucelené evropské migrační politice. Jedná se o dlouhodobou problematiku, kde je třeba prohloubit dialogy mezi tranzitními zeměmi a zbylými členy EU. Tato spolupráce musí být postavena na bezpečnosti a rovněž na hospodářské součinnosti. (*EUR – lex, 2011, [online]*)

Tabulka č. 6: Získání občanství ve vybraných zemích EU v letech 2008 až 2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Velká Británie	129 257	203 628	194 842	177 565	193 884
Německo	94 470	96 122	104 600	109 594	114 637
Francie	137 452	135 842	143 275	114 584	96 088
Španělsko	84 170	79 590	123 721	114 599	94 142
Itálie	53 696	59 369	65 938	56 153	65 383
Česká republika	1 204	1 149	1 085	1 638	1 753

*Data aktuální k 31. 12. 2012
Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování*

Jak je z výše uvedené tabulky č. 6 zřejmé, bez ohledu na předchozí státní občanství, nejvíce imigrantů získalo v roce 2012 občanství Spojeného království, následně pak Německa, Francie, Španělska a Itálie. V roce 2012 získalo státní občanství některého z členských států až 90 % osob z celkového počtu imigrantů do EU. Výjimky byly však v Lucembursku a Maďarsku, kde nejvíce zastoupená skupina byli občané Portugalska, a v případě Maďarska se jednalo o Rumuny. (*Eurostat, 2013, [online]*)

Tabulka č. 7: Imigrace a emigrace ve vybraných zemích EU v letech 2008 až 2012

		2008	2009	2010	2011	2012
Německo	Im.	682 146	346 216	404 055	489 422	592 175
	Em.	737 889	286 582	252 456	249 045	240 001
<i>Saldo čisté im.</i>		<i>-55 743</i>	<i>59 634</i>	<i>151 599</i>	<i>240 377</i>	<i>352 174</i>
UK	Im.	590 242	566 514	590 950	566 044	498 040
	Em.	427 207	368 177	339 306	350 703	321 217
<i>Saldo čisté im.</i>		<i>163 035</i>	<i>198 337</i>	<i>251 644</i>	<i>215 341</i>	<i>176 823</i>
Francie	Im.	296 608	296 970	307 111	319 816	327 431
	Em.	239 796	264 631	269 531	280 556	288 331
<i>Saldo čisté im.</i>		<i>56 812</i>	<i>32 339</i>	<i>37 580</i>	<i>39 260</i>	<i>39 100</i>
Španělsko	Im.	599 075	392 962	360 705	371 331	304 053
	Em.	288 432	380 121	403 377	409 034	446 606
<i>Saldo čisté im.</i>		<i>310 643</i>	<i>12 841</i>	<i>-42 672</i>	<i>-37 703</i>	<i>-142 553</i>
ČR	Im.	108 267	75 620	48,317	27 114	34 337
	Em.	51 478	61 782	61 069	55 910	46 106
<i>Saldo čisté im.</i>		<i>56 789</i>	<i>13 838</i>	<i>-61 021</i>	<i>-28 796</i>	<i>-11 769</i>

Data aktuální k 31. 12. 2012

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování a výpočty

Ve výše uvedené tabulce č. 7 je uvedena imigrace, emigrace a čisté saldo migrace pro vybrané země EU. Jedná se o 4 země, které vykazovaly nejvyšší hodnoty v roce 2012 a také pro srovnání hodnoty České republiky. Nejvyšší hodnotu imigrace vykazuje Německo, kde je poté i nejvyšší hodnota čistého salda.

Migrační politika unie se stále více soustřeďuje na cíl, jak zaujmout cílovou skupinu žádoucích přistěhovalců, kteří naplní očekávané předpoklady. Významným důvodem je tomu právě kvůli obsazenosti určitých pracovních míst, které jsou pro místní občany méně atraktivní. K podpoře nábory pracovních sil, se dále také politika soustřeďuje na ilegální migraci, ilegální zaměstnávání migrantů a rovněž na pomoc při integraci. (*Eurostat, 2013, [online]*)

Aby EU co nejvíce potlačila ilegální migraci na území členských států, vznikl tzv. Návratový fond pro období 2008 až 2013. Jedná se o fond, který je součástí obecného programu „Solidarita a řízení migračních toků“. Pro toto období bylo k dispozici necelých

sedm set milionů eur, které měly být využity právě na problematiku nelegálního přistěhovalectví a na pomoc osobám mající mezinárodní nebo dočasnou ochranu. (*EUR-lex, 2010, [online]*)

Tento fond poskytuje podporu pouze na neziskovou činnost a rovněž musí být v souladu se stanovenými cíli EU. Maximální příspěvek z toho fondu může dosahovat až 50 % z celkových nákladů na činnost v rámci států. V případě splnění i dalších zásad, které řídí rozdělování fondu, mohou vybrané země dosáhnout až 75 %. Každá země tedy připraví program pro určité časové období, který bude popisovat strategii a akce, díky kterým bude dosaženo požadovaného cíle. (*Eurostat, 2013, [online], EUR-lex, 2010, [online]*)

Plány Návrátového fondu zahrnují soubory programů, které se zabývají podporou pro dobrovolný a nucený návrat do vlasti. Jedná se především o přistěhovalce, kteří nejsou schopni dosáhnout podmínek pro oprávněný vstup a pobyt v hostitelské zemi. Tato problematika se nejvíce dotýká občanů, kteří mají státní příslušnost států mimo EU. V některých případech se může jednat o neschopnost se trvale vrátit do vlasti přistěhovalce. I v těchto případech lze využít fond a odstranit překážky, které tomu zamezují. (*European Commission, 2014, [online]*)

3.3.4 Důvody migrace

Při pohledu do minulosti, nikdy nežilo tak velké množství lidí mimo své rodné země, jako je tomu v současné době. Špatné životní podmínky, násilí, ozbrojené konflikty, problémy životního prostředí, nedostatek ekonomických perspektiv a rostoucí propast mezi bohatými a chudými zeměmi. Všechny tyto faktory hrají důležitou roli. Globální mobilita a nová média mají velký přímý vliv na migrační trendy. Odjakživa etnické skupiny znovu a znovu cestovaly do dalších regionů ve světě s nadějí, že najdou lepší základ pro život a pro samotnou existenci bytí. V posledních stoletích válek se opakovaně spustilo hromadné přesouvání uprchlíků. V průběhu minulých desetiletí dosáhla migrace neznámé úrovně. Průzkumy, které byly prováděné mezinárodními organizacemi po celém světě, došly k závěru, že v současné době více než 175 milionů lidí žije daleko od svých rodných zemí a dalších 19,2 milionů jsou

považovány za uprchlíky nebo vysídlené osoby. (*Federal Department of Justice and Police, 2011, [online]*)

Jedním z důvodů migrace může být i tzv. chtěná migrace, která vychází z vlastního rozhodnutí. Takovému rozhodnutí předcházejí tzv. pull faktory, mezi které patří např. politická stabilita, ekonomická prosperita, vysoká kvalita života, svoboda a možnost seberealizace. Na základě toho přicházejí migranti do vybrané země s vizí lepšího života. Opakem těchto faktorů jsou pak tzv. push faktory, které vedou k tzv. dobrovolné emigraci. Důvody pro tento typ migrace mohou být např. špatná bezpečnostní situace v zemi, vysoká kriminalita, válka, chudoba, neúroda nebo i přírodní katastrofy. (*BBC, 2014, [online], Rolný, Lacina, 2001, s. 234*)

Při mezinárodní migraci má velký vliv právě výše HDP na obyvatele. Země, která má vyšší hodnotu je pro migranty více atraktivní než země s nižším HDP. Lidé z této země pak tvoří větší procentuální část z celkové migrace. Nezaměstnanost je také neopomenutelný faktor mezinárodní migrace, který souvisí s úrovní vzdělání v přijímající zemi. Země, která dosahuje vyššího stupně vzdělání (rovněž vyšší životní úrovně), se pak potýká s převisem pracovní nabídky. Jedná se o pracovní místa, která jsou na nejnižším stupni pracovního trhu. Tento typ nabídky pak není atraktivní pro obyvatele dané země, jelikož sami dosahují vyššího vzdělání a mají zájem o odlišnou nabídku na pracovním trhu. Díky tomu vzniká pracovní příležitost pro migranty, kteří převis nabídky sníží. Pokud migranti zůstávají v zemi déle, opouštějí tyto pracovní místa a opět se uvolňují pro nové migranty. Nezájem přijímat tyto pracovní nabídky, je úměrný k úrovni vzdělání v dané zemi. Proto je právě vzdělání významným faktorem pro mezinárodní migraci. (*Migrace online, 2008, [online]*)

3.3.5 Nejčastěji zastoupené skupiny občanů třetích zemí v ČR

Mezi nejpočetnější skupiny občanů třetích zemí, kteří přicházejí na naše území, jsou dle tabulky č. 3 občané Ukrajiny, Vietnamu a Ruské federace. Bez ohledu na členství v EU, i přesto by tyto země byly mezi prvními 5 nejpočetnějšími skupinami na území ČR. Podle Českého statistického úřadu, který poskytuje nejnovější data z roku 2012, Ukrajina má zde

112 549 občanů, Vietnam 57 300 a Ruská federace 32 961. Dále jsou zde občané Moldavska, Mongolska a Spojených států, kdy jednotlivé skupiny dosahují téměř 7 tis.

3.3.5.1 Ukrajina

Migranti z Ukrajiny se dnes stali nedílnou součástí české společnosti. V současnosti se s nimi setkáváme na všech místech republiky. Přesná čísla přistěhovalců nelze určit. Není to problém pouze ukrajinských občanů a i dalších národností, který je důsledkem ilegální migrace. Česká republika jako cílová destinace pro ukrajinské emigranty, byla v jejich povědomí silně zakořeněna již v minulosti. Po roce 1989 byla nejčetnější skupina imigrantů právě z Ukrajiny. Nejčastějším důvodem pro migraci je pracovní příležitost, blízkost se slovanským jazykem a také dostupná vzdálenost země. *(Pavlíková, Sládek, 2009, s. 14)*

Již v 16. století bylo možné na Moravě a ve Slezsku zachytit první stopy o drobné přítomnosti ukrajinské menšiny nebo jednotlivců, kteří se na našem území zdržovali krátkodobě. V nejčastějších případech se jednalo vysokoškoláky, kteří si zde doplňovali studium a kozáky najaté na žold. V 18. století se jejich počet zvýšil a v 19. století se pak jednalo o výrazný nárůst, kdy důvody této změny byly převážně politické. Koncem 20. století vznikl na českém území už první ukrajinský spolek, který byl založen vysokoškoláky. Ti sem přicházeli studovat na vysokou školu báňskou a stali se nejaktivnějšími představiteli společenského života mezi ukrajinskými přistěhovalci. K již vzniklému spolku se postupem času připojovali i další skupiny, kde druhou nejpočetnější skupinu tvořili sezónní dělníci. *(Ukrajinská iniciativa v České republice, 2012, [online])*

V době První světové války bylo české území místem, kde našlo zázemí velké množství ukrajinských civilních uprchlíků. V táborech se poté rozvíjel kulturní i školský život. Z politických důvodů se pak množství uprchlíků odmítalo vrátit zpátky do vlasti. Československý stát tehdy projevil velké pochopení a poskytl finanční pomoc, díky které byla na našem území založena ukrajinská univerzita, umělecká akademie, vysoký pedagogický institut, ukrajinské gymnázium a internát. Řada absolventů poté zůstala v Čechách, kde našli přední místa ve vědeckých institutech. *(Šišková, 2001, s. 81 – 85)*

Ukrajínští imigranti vykonávají na českém území převážně nekvalifikovanou, manuální a fyzicky náročnou práci. Ve většině případů se jedná o práci, o kterou česká společnost nejeví zájem, ať už z důvodu malého finančního ohodnocení nebo fyzické náročnosti. Tyto důvody zde byly v minulosti a jsou i nyní. Přistěhovalci hledající práci se obrací na kontaktní místa nebo tzv. klienty, kteří jim zprostředkovávají pracovní nabídky. Klient je člověk, který s nimi projednává pracovní podmínky, je v kontaktu se zaměstnavatelem, radí při získání pracovního povolení a v dalších záležitostech. Klienti se od sebe liší ve škále poskytovaných služeb. Může se jednat o pomoc od zprostředkování zaměstnání až po převezení dalších členů rodiny. Jelikož legislativa s tímto spojená je v některých případech velmi časově náročná, vzniká zde finanční tíseň a potřeba výdělků se dostává na přední místo. Otevírá se zde ilegální trh práce, kde pracovní podmínky a finanční ohodnocení neodpovídají stanoveným normám. Velkou část ilegálního trhu práce tvoří právě imigranti z Ukrajiny. Ve velké míře pak pracují v prostředí, kde se nedodrhuje bezpečnost práce a ani samotná pracovní doba. Přistěhovalci jsou však i přes toto nedodržení předpisů ochotni po nějaký čas pracovat, než se integrují a jsou schopni si sami najít zaměstnání v lepších podmínkách. *(Pavlíková, Sládek, 2009, s. 51- 60)*

Služby, které jim klienti nabízejí, bývají často velmi draze vykoupeny. Ve většině případů získávají kontakt na klienta už na Ukrajině. Přistěhovalci se pak na ně obrací jak při samotném příjezdu do země, tak i v průběhu svého pobytu zde. Důvod, proč jsou tyto služby v tak velké míře využívány, je fakt, že přicházející migranti považují za téměř nemožné vyřídit veškerou legislativu bez cizí pomoci. Častým problémem je pak časová náročnost zaměstnání, které zde získají. Ne vždy si mohou vyžádat ulovení od zaměstnavatele a sami si vyřídit potřebné dokumenty. I přes vzájemnou pomoc v ukrajinské menšině se zde objevují rozcházející informace a zkušenosti s českými úřady. Proto jsou nuceni se opět obracet na tyto zprostředkovatele. *(Ukrajinská iniciativa v České republice, 2012, [online])*

Je naprosto běžné, že migranti cestují za pracovní příležitostí sami bez rodin. Členy rodiny, kteří museli zůstat na ukrajinském území, pak finančně podporují na dálku. Pokud není možné, aby i rodině se v budoucnu přesunula do České republiky, berou pak tento pobyt na našem území pouze za dočasný. Proto jsou schopni snášet zhoršené pracovní i životní

podmínky po délku svých pobytů. V případě, že s ukrajinskými přistěhovalci přicházejí i jejich rodiny, je přístup k zaměstnání i ubytování pak zcela odlišný. (*Janků, 2006, [online]*)

Základní hodnoty ukrajinské menšiny na českém území, se nijak výrazně neliší od hodnot, které zachovávaly na svém území. Výjimkou je však vztah k náboženství. Jedná se o výrazný rozdíl mezi českými a ukrajinskými občany, který se však délkou jejich pobytu na v Čechách pozvolna snižuje. Na Ukrajině je velmi vysoká návštěvnost bohoslužeb. Bohoslužby jsou zde také vnímány jako společenská událost. Čeští Ukrajinci postupem času od této návštěvnosti opouští a v některých případech se sami označují za nevěřící. Pokud ale zůstanou u své víry, je zde snazší postup při integraci a získání kontaktu na ukrajinské a české věřící. (*Pavlíková, Sládek, 2009, s. 103, Šišková, 2001, s. 88*)

Ukrajínští přistěhovalci mají poměrně dobré vztahy s českými občany ve svém okolí. Nejedná se o celkové vnímání české společnosti, ale o individuální vztahy. Pokud se již v prvopočátku rozhodnou pro delší pobyt zde, je důležité, aby vše probíhalo legální cestou a samozřejmě doplnit alespoň základní znalost českého jazyka. I přes příbuznost českého jazyka, stále zde bude jistá bariéra, kterou je třeba překonat a usnadnit tak celkový proces integrace. (*Praha.EU, 2012, [online]*)

3.3.5.2 Vietnam

Československo navázalo s Vietnamskou demokratickou republikou diplomatické styky v polovině 20. století, a díky tomu sem začaly přijíždět velké skupiny vietnamských občanů. Ve druhé polovině 20. století, kdy byl Vietnam zasažen válkou, přijela na československé území skupina vietnamských dětí, ve které bylo až přes sto sirotků. Těmto dětem pak bylo poskytnuto základní vzdělání, případně i vyšší úroveň. (*Mighealth, 2009, [online]*)

Vietnam se musel potýkat s krizí ve všech zónách, zdravotní, hospodářské i vzdělávací. Proto byla možnost získání vzdělání v zahraničí velice vítána. Dokončené vzdělání a zkušenosti ze zahraničí byly silně žádané ze strany vietnamských studentů. Tato možnost však nemohla být poskytnuta všem, kteří o to zažádali. Bylo zde omezení v podobě kvót, které daly možnost 20 až 50 studentům ročně. Jednalo se o žáky průmyslových škol, studenty

vysokých škol, praktikanty a v neposlední řadě i o studenty postgraduálního studia. Zájem o rozšíření vzdělání byl pouze v oblasti strojírenství a průmyslu. V roce 1966 se počet kvót výrazně zvýšil a rozšířil se i zájem o další oblasti. Počet vietnamských občanů přesahoval až 2 tis., kdy se nejednalo pouze o studenty a žáky, ale i o kvalifikované dělníky, kteří chtěli v tehdejších školách zlepšit své dovednosti. (Šišková, 2001, s. 103 – 104)

V průběhu šedesátých a sedmdesátých letech 20. století byly ještě podepsány další dohody, díky kterým mělo možnost přijet až několik tisíc vietnamských občanů. K roku 1981 se zde eviduje až 30 tisíc Vietnamců, kde zhruba dvě třetiny pracují v dělnických oborech. Po politickém přelomu roku 1989 vzájemné vztahy ochably, až téměř zanikly. Do České republiky pak po této změně přijíždějí vietnamští občané ze zcela jiných důvodů, než tomu bylo dříve. V současné době se zabývají především obchodní činností a délka jejich pobytu je 5 let a víc. (Mighealth, 2009, [online])

Výrazné odlišnosti mezi českým a vietnamským občanem jsou jak oblasti kultury, tak i ve vyznání a celkovém vnímání hodnot. Některé tradice a zvyky si přinesli ze své domoviny a přesto, že je dělí tisíce kilometrů, dodržují je i zde na českém území. Jednou ze stálých a neodmyslitelných tradic je uctívání předků. Oltáře, které k tomuto účelu slouží, jsou v dnešní době značně pozměněné. Základní prvky jako jsou vonné tyčinky, pět druhů ovoce a fotografie zemřelých členů rodiny jsou zde stále. Největší oslavy a pohostinnost probíhá na přelomu ledna a února, tedy na oslavu nového roku podle lunárního kalendáře. Přípravy oslav probíhají v dostatečném předstihu. Aby se zbavili smůly ze starého roku, každý domov je řádně vyčištěn a vyzdoben. Během oslav se nosí nové oblečení, splácí se dluhy a urovnávají se vztahy mezi kolegy a přáteli. (VietnamOnline, 2010, [online])

Pro vietnamskou komunitu je také typické její izolovanost a uzavřenost. Při příchodu na naše území se nemohou vyhnout kulturnímu otřesu. Kulturní rozdílnost je tak výrazná, že nejsnazší překonání je vyhledání dalších vietnamských příslušníků a navázání kontaktu s nimi. Velká integrační bariéra, se kterou se přijíždějící Vietnamci potýkají, je nedostatečná jazyková příprava. Tento fakt pak velice negativně působí na celý integrační proces. Je téměř nemožné navázat hlubší vztah se sousedy a kolegy, pokud se jedná o českou společnost a ne o další členy jejich komunity. V minulosti zde byla také bariéra vytvořená z předsudků a pověr, kdy byli tito přistěhovalci vnímáni jako zdroj různých chorob a odmítavost českou společností byla

především z nedůvěry k jejich zdravotnímu stavu. Jejich uzavřenost byla také podporována tím, že měli k dispozici tzv. zástupce, kteří fungovali jako tlumočníci či organizátoři. Jejich náplní práce bylo vyřizovat vše potřebné na českých úřadech, kde zastupovali jednotlivce nebo i celou komunitu a dohlíželi na to, aby vše probíhalo legální cestou. Vietnamské velvyslanectví kladlo velký důraz na tyto způsoby a na celkové vystupování svých občanů. *(Pechová, 2007, s. 24, Mighealth, 2009, [online])*

Převážná část vietnamských podnikatelů se zaměřuje na prodej dovezeného levného textilního a elektronického zboží a na provoz obchodů s potravinami. Ve městech s malým počtem obyvatel bývají zpravidla jedinými provozovateli potravin. V posledních letech se tento trend rozšířil i na poskytování služeb, jedná se například o nehtová a masážní studia, čistírny a občerstvení. Mnoho vietnamských přistěhovalců zde pracuje v nesnadných podmínkách. Potýkají se s dlouhou pracovní dobou, která zahrnuje i víkendové směny a svátky. *(Pechová, 2007, s. 24)*

Jak již bylo zmíněno výše, důležitý prvek bránící integraci je právě neznalost jazyka. Je zde však rozdíl mezi dospělými a dětmi. Vietnamské děti se setkávají s českým jazykem v českých školách a každodenně ho využívají. Znalost jazyka si tedy přirozeně osvojí. Oproti nim dospělí pracují ve velkém nasazení a na zlepšení jejich jazykových dovedností už nezbývá tolik času. S tímto faktem je pak spojena další skutečnost. Děti, které se takto integrovaly, pak často pomíjí zvyky své vietnamské kultury. *(Varianty, 2008, [online])*

Vietnamská komunita je svým způsobem tvořena hierarchií a jejím vrcholem jsou majitelé velkostržnic. Ti pak pronajímají menším prodejcům provozovny, kde jsou kasina, herny, restaurace, potraviny apod. Tyto vietnamské velkostržnice jsou uzavřené světy, které tvoří město ve městě. Vietnamci, kteří jsou součástí velkostržnic, zde najdou vše potřebné pro život. Nejsou pak nuceni vycházet ven a ztrácí motivaci pro zdokonalení českého jazyka, který v jejich komunitě není potřeba. Organizují si i vlastní koncerty, turnaje, tábory a další společenské akce, o kterých se česká společnost většinou ani nedozví. *(Pechová, 2007, s. 23)*

3.4 Integrace

Pojem integrace vychází z latinského slova „integer“, tedy začleněný. Jedná se o proces, kdy cizinci žijí rovnocenně s majoritní společností bez výrazných problémů a neshod. Celý proces vyžaduje dlouhodobých cílů a zároveň je třeba ho vnímat oboustranně. (Barša, 2003)

Samotný význam slova integrace není definováno v relativním právu Evropské unie, ani v právních dokumentech mezinárodního charakteru. V porovnání s jinými vědními obory, zde právo prozatím pokulhává. Další obory jako například sociologie se integraci věnuje již dlouhodobě a zachází i do hloubky této problematiky. Základní definice, která je uváděna v Oxfordském slovníku, zní v předkladu „promíchávání lidí, kteří byli v minulosti oddělení“. Definice vysvětluje pojem tak, že v počátečním stavu zde byly oddělené skupiny lidí, kteří se postupem času promíchávali, a v konečném stavu došlo k jejich propojení. Pro pochopení významu slova integrace je tato definice Oxfordského slovníku velice výstižná a lze z ní vycházet. Oddělené skupiny imigrantů tedy přicházejí na území přijímajícího státu, kde se s místními občany pozvolna promíchávají, tedy integrují. (Oxford Dictionaries, 2014, [online], Uherek a kol., 2012)

Širší definici integrace pak uvádí International Organization for Migration ve svém slovníku, který je zaměřený pouze na výrazy spojené se samotnou migrací. Definice je v překladu uváděná takto „proces, kde jsou přistěhovalci přijati do společnosti jako jednotlivci i jako skupiny. Přesné požadavky pro přijetí ze strany hostitelské země se liší v každé zemi. Odpovědnost za integraci nenese pouze jedna skupina, ale je rozdělena na více aktérů jako jsou imigranti samotní, vláda hostitelské země, instituce a komunity“. (IOM, 2004[online])

Pojem integrace se však také objevuje v dokumentu Koncepce integrace cizinců na území České republiky. Tato koncepce z roku 1999 obsahuje 15 zásad a v 5. je popsáno chápání samotného slova integrace. Přesně znění je citováno z usnesení vlády ČR ze dne 7. července roku 1999 : „Integrace imigrantů je přirozeným důsledkem migrace. Je chápána jako proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Integrace imigrantů je komplexním jevem, který má své podmínky a politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.“ (Vláda České republiky, 1999,[online])

Jak již bylo zmíněno výše, integrace je proces oboustranný. Je nezbytné, aby se na celkovém postupu podíleli jak sami přistěhovalci, tak i hostitelský stát. Na hostitelském území jsou již dané normy, které ovlivňují chování místních občanů. Při zapojení nové kultury a způsobu života, který s sebou cizinci přináší, jsou velké nároky kladeny právě na ně. Integrace obsahuje řadu oblastí související s novým místem života, jedná se například o oblast společenskou, kulturní, politickou apod. Jednotlivé státy EU se stále zabývají touto problematikou. Již v minulosti byla založena společná politika, ale i přesto se situace v rámci unie liší. (Barša, 2003)

Dle toho, kdo se podílí na celkovém procesu integrace, lze definovat dvě skupiny stojící na opačných koncích. Na jedné straně jsou přicházející imigranti a na straně druhé přijímající společnost. Ta pak vytváří podmínky a prostředí pro cizince, což má významný vliv na celý průběh integrace. Hloubka integrace a její trvání jsou výrazně ovlivněny důvodem příchodu a očekávanou dobu pobytu přistěhovalce. Imigranti jsou často ve stresu, který je vyvolán změnou místa pobytu, jazykovou a společenskou bariérou. Důležitým faktorem je i geografická vzdálenost rodné a hostitelské země. Imigrace se hodnotí jako čin, který závažně zasahuje do života jedince. Stres vyvolaný migrací je často hodnocen ve stejné rovině jako stres z úmrtí člena rodiny či rozvodu. (Ministerstvo vnitra ČR, 2008, [online])

Výsledky integračního procesu jednotlivců se pak řadí do širokého spektra. Od klidného soužití bez jakýchkoli komplikací až po ilegální pobyt či žití v uzavřené komunitě v odmítavém prostředí tvořené majoritní společností. Úrovně adaptace se nacházejí v širokém spektru, John W. Berry definoval tyto čtyři úrovně:

Integrace = imigrant udržuje vztahy s jinými etnickými komunitami; a zároveň si zachovává svou identitu a kulturu,

Asimilace = imigrant udržuje vztahy s jinými etnickými komunitami; svou identitu i kulturu ztratil,

Separace = imigrant nenavazuje vztahy s jinými etnickými komunitami; zachovává si svou identitu a kulturu,

Marginalizace = je vytlačen na okraj společnosti; imigrant nenavazuje vztahy s jinými etnickými komunitami; svou identitu i kulturu ztratil, (převzato z: Šišková, 2001, s. 24)

V současnosti nalezneme tři základní modely imigrační politiky definované na makroúrovni. Prvním z nich je tzv. diskriminační model. Tento model vychází z dočasného pobytu imigrantů a budoucí návratnosti. U přistěhovalců proběhl určitý stupeň integrace, který nepronikl do všech sfér. Integrovali se pouze do určité oblasti, zpravidla to bývá trh práce, který je zde i nejvíce žádaný. Ostatní sféry spojené s integrací jako například sociální systém státu, získání občanství, trvalý pobyt a další byly zde opomenuty. Tento způsob integrace cizince značně znevýhodňuje a spíše je odrazuje. Omezuje je v mnoha sférách spojených s aktivním životem a účastí v daném státě. Diskriminační model je uplatňován například ve Švýcarsku, kde není snadné proniknout do hlubších vrstev sociálního života. (Šišková, 2001, s. 25)

Druhým základním modelem je tzv. asimilační model, kde přistěhovalec maximálně splyne s novou zemí na úkor ztráty své kultury a identity. Od tohoto modelu se očekává, že imigrant bude rychle začleněn do majoritní společnosti. Získá nové občanství a stejná práva jako občané daného státu. Důvodem rychlého procesu je právě ztráta jeho specifických a kulturních rysů a v některých případech i ztráta mateřského jazyka. Tento model je preferován například ve Francii, kde tomu odpovídají imigrační cíle státu. (Ministerstvo vnitra ČR, 2008, [online])

Jako třetí integrační model je tzv. pluralitní model neboli multikulturální. Tento model na rozdíl od předchozího respektuje a podporuje rozdílnost přistěhovalecké komunity od majoritní společnosti. Rozdíly jsou v jazyce, kultuře a stylem samotného života. Přistěhovalci mají stejná práva a povinnosti jako občané daného státu, aniž by od nich bylo očekáváno, že se vzdají své kultury a identity. Jejich specifika jsou novým státem podporována a rozvíjena. Tento otevřený přístup byl přijat například Kanadou, kde jsou respektovány specifika imigrantů. (Ministerstvo vnitra ČR, 2008, [online])

Není možné všechny státy světa rozdělit pouze to těchto tří skupiny podle jejich integrační politiky. Téměř v žádné zemi je jiný konkrétní model integrace. Většina zemí se k některým modelům pouze přiklání nebo využívá jejich kombinace. Samotná integrace je přiměřený postoj k začlenění se do společnosti daného státu. Z časového pohledu se jedná o velice náročný proces, který trvá několik let a obsahuje několik fází, kterými musí imigrant projít. Na počátku celého procesu se seznámí s novým prostředím, přijme ho a poté se do něj

zapojí v takové hloubce, v jaké sám bude schopen. V případě celkového splynutí s majoritní společností se jedná až o třetí generaci imigranta. (*Institut pro evropskou politiku, 2000, [online]*)

3.4.1 Integrační politika v ČR

Otázky integrační politiky se na území České republiky začaly dostávat do popředí po roce 1989, kdy došlo k otevření hranic. Tato změna vedla k silným a diverzifikovanějším migračním chodům. Bylo nutné začít řešit vzniklou situaci s velkým množstvím imigrantů, jak z pohledu právního tak i sociálního. V pozdějších letech se oblast integrace stala součástí Ministerstva vnitra. V roce 1999 je integrace již součástí vládní politiky a jsou také přijaty Zásady Koncepce integrace cizinců na území České republiky, kde je zdůrazněn především sociální pohled. Ve stejném roce byl také vydán zákon o azylu č. 325/1999, který pak v roce 2013 projde novelizací. Součástí tohoto zákona je Státní integrační program, který navazuje na asistenční program integrace z roku 1993. (*České předsednictví v Radě EU, 2009, [online]*)

Státní integrační program obsahuje celou řadu aktivit, které napomáhají přistěhovalcům se lépe integrovat do majoritní společnosti. Všechny tyto aktivity prošly až do současnosti mnohými změnami. SIP vychází z asistenčního programu integrace, který byl v roce 1993 vytvořen Odborem pro uprchlíky a integraci cizinců MV. Tento odbor prošel restrukturalizací a vznikl nový Odbor azylové a migrační politiky, pod který spadá i výše zmiňovaný SIP. (*Uherek a kol., 2012*)

Jsou zde tři hlavní oblasti vycházející ze SIP, které řeší integraci azylantů. Tímto je uzákoněna státní snaha při pomoci v oblasti bydlení, znalosti českého jazyka a také na trhu práce. Část programu řešící otázku bydlení prošla od roku 1994 řadou změn. V původní verzi zde byla pouze jedna varianta, jak řešit bydlení. V současné době jsou varianty tři. Kde první varianta využívá finančního příspěvku státu na nájem bytu v majetku obce. Druhá varianta poskytuje státní příspěvek na čisté nájemné a třetí pak řeší otázku bydlení v zařízeních sociálních služeb. Tuto oblast zajišťují jednotlivé krajské úřady, které nabídnou azylantovi jednu možnost ubytování. Výše státního příspěvku se pak odvíjí od stanovených kvót a vlád jednotlivých krajů. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2012, [online]*)

Koncepce integrace cizinců na území České republiky obsahuje celkem 15 zásad. Tyto zásady pojednávají o rovném přístupu a příležitosti, o nezbytnosti imigračních komunit pro vytváření multikulturní společnosti, o vzájemných vztazích, o vytvoření legislativně právních podmínkách pro usazené cizince, o chápání samotného pojmu integrace, o spravedlivé participaci cizinců v životě společnosti, o aktivním přístupu vlády a odstranění diskriminace, o rovné příležitosti na trhu práce, o vládní spolupráci s dalšími organizacemi zabývající se integrací, o finanční podpoře ze strany orgánů územní samosprávy, o podpoře vzniku integračních spolků, o vytvoření reálného mediálního obrazu, o státním financování a v poslední řadě o harmonogramu na dané období. Usnesení v únoru v roce 2011 poté aktualizovalo tuto koncepci, kde dokument získal přívlatek Společné soužití a obsahuje pro stanovené cíle. Integrační politika cizinců je doplňkovou částí politiky legální migrace. Bezproblémové a prospěšné přistěhování cizinců je pro majoritní společnost pouze tehdy, pokud na tento krok navazuje integrační program, který jim pomůže se začleněním. *(Vláda České republiky, 1999, [online], Ministerstvo vnitra ČR, 2012, [online])*

3.4.2 Cíle integrační politiky ČR

Cílem integrační politiky je především to, aby se z přistěhovalce stal samostatný a soběstačný člověk žijící na území České republiky. Měl by být schopen se postarat sám o sebe a o další členy rodiny, kteří jsou na něm závislí. Dále by měl umět řešit individuální životní situace a plnohodnotně se zapojit do společného života. Jednou ze specifických oblastí integrace je, aby byl cizinec schopen uskutečnit své činnosti bez pomoci dalších jedinců. Cíl integrační politiky je definován tak, aby přistěhovalci znali svá práva a byli schopni dostát svým povinnostem, orientovali se v novém prostředí, zvyklostech a způsobu života v hostitelské zemi, kterou si zvolili za svůj nový ať už dočasný či trvalý domov, rozuměli a byli schopni komunikovat v češtině, byli samostatnými a soběstačnými po stránce sociální i ekonomické a měli dostatek informací o tom, kde v případě potřeby naleznou pomoc a podporu. *(Ministerstvo vnitra ČR, 2011 [online])*

Důležitost se rovněž příkládá k otevřenosti imigrantských komunit a udržení sociální pospolitosti. Je zcela nežádoucí izolace daných komunit a případné vyloučení cizinců

společností. Pro snadný průběh integrace je rovněž nezbytný otevřený přístup široké veřejnosti. Integrační politika tomuto přístupu rovněž napomáhá. Její činnost se také soustředí na oboustranně vyrovnané soužití české společnosti s imigranty a naopak. Politika reaguje na nová fakta, kterým uzpůsobuje cíle a přístup. Mluví se zde o potřebách cizinců i Čechů. Smyslem integrace není pouze získat otevřenost místní společnosti vůči cizincům a do této společnosti je začlenit. Důležitým bodem také je, aby přistěhovalec žil plnohodnotným a důstojným životem. Aby to bylo dosaženo, je nezbytné, aby se cizinec aktivně zapojil, bez ohledu na to, zda zůstane v České republice trvale nebo dočasně. Služby, které nabízí integrační politika, jsou přístupné všem cizincům, délka pobytu zde není rozhodující. Pouze v rozsahu služeb je délka a důvod pobytu rozhodujícím faktorem. Imigrační opatření musí být odrazem současných potřeb přistěhovalců. Je nezbytné, aby byly snadno dostupné všem, kdo o ně projeví zájem. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2011 [online]*)

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, výrazný rozdíl je mezi imigrantem z členského státu EU (včetně schengenského prostoru) a imigrantem ze třetí země. Proto cílovou skupinu integrační politiky tvoří právě občané třetích zemí, kteří jsou na území České republiky legálně, a jejich pobyt je zde dlouhodobý. Vyloučení ze skupiny jsou však žadatelé o mezinárodní ochranu osob. Žadatele o mezinárodní ochranu jsou specifickou skupinou, pro kterou jsou vymezeny jiné programy. Aby byli přijíždějící cizinci více chráněni před různými zprostředkovateli, je důležité zavést integrační kroky i do fáze před odjezdem ze své domoviny. Veškerá opatření byla cizincům poskytována až po příjezdu, kdy se museli potýkat celou řadou náročných situací a obraceli se právě na zprostředkovatele. Pro občany třetích zemí platí odlišná legislativa. Je zcela žádoucí, aby tito cizinci měli povědomí o podmínkách legálního pobytu na českém území, o možných rizicích spojených s migrací a případně kontakty na české instituce, na které se budou moci v případě nouze obrátit. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2011 [online]*) V rámci ucelené migrační politiky EU je zde obecný program „Solidarita a řízení migračních toků“, který je součástí Evropského fondu pro integrace státních příslušníků třetích zemí. Je jedním ze čtyř finančních nástrojů programu. Fond umožňuje občanům třetích zemí, aby plnili podmínky pro pobyt v evropském společenství. A rovněž podporuje rozvoj vnitrostátní integrační strategie členských států, ve všech oblastech společnosti. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2013 [online]*)

4 CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ

V této kapitole je blíže definováno prostředí, ve kterém se pohybují imigranti žijící na území hlavního města Prahy a Středočeském kraji. Oblast šetření byla vybrána z důvodu vysoké koncentrace cizinců, což vyplývá z tabulky č. 8. V tabulce jsou zahrnuti cizinci s trvalým nebo dlouhodobým pobytem, který je definován jako pobyt delší než 90 dní. Jak je zřejmé z přílohy č. 5, 48 % cizinců má na území České republiky trvalý pobyt a zbylých 52 % má dlouhodobý. (*Český statistický úřad, 2013, [online]*)

V tabulce č. 8 je uveden počet cizinců na českém území a jednotlivých krajích v roce 1996 a v časovém období 2006 až 2012. Jednotlivé kraje jsou seřazeny podle počtu cizinců v roce 2012. Na prvních dvou místech je právě Praha a Středočeský kraj. V posledním sloupci je uveden bazický index, kde základní rok je považován rok 2006. Během šestiletého období došlo k nejvyšší procentuální změně v navýšení počtu cizinců v Praze o 57,24 %, následně pak v Ústeckém kraji o 54,65 %, Pardubickém kraji o 44,49 %, Středočeském kraji o 33,39 % a Jihomoravském kraji o 31,12 %. Další změny nepřesahovaly více jak 30 %. (*Český statistický úřad, 2013, [online]*)

Praha je rovněž místem, kde má většina neziskových organizací zabývajících se integrací hlavní sídla a v krajích pak následně své pobočky. Středočeský kraj je oblast, která z pohledu integrační center spadá pod Prahu. Proto zde nalezneme méně poboček, které mají i kratší otevírací dobu. Ze Středočeského kraje je snadná dostupnost do hlavního města a integrační centra si jsou této skutečnosti vědomy.

Tabulka č. 8: Cizinci na území České republiky v roce 1996 a letech 2006 až 2012

	1996	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Index
<i>Praha</i>	61 203	103 482	129 002	141 841	148 123	148 447	160 783	162 715	1,5724
<i>Středočeský kraj</i>	22 413	42 588	50 273	60 123	58 490	57 757	57 522	56 810	1,3339
Jihomorav. kraj	14 723	27 983	32 606	35 619	36 907	35 953	36 386	36 690	1,3112
Ústecký kraj	13 985	26 336	33 053	35 451	31 994	30 578	30 607	30 461	1,1566
Plzeňský kraj	8 670	15 432	20 986	27 636	27 562	25 175	23 884	23 866	1,5465
Moravskosl. kraj	22 779	20 602	22 962	25 496	23 687	22 570	22 786	23 117	1,1221
Karlovarský kraj	7 670	16 075	19 419	20 321	19 643	19 617	19 411	18 388	1,1439
Liberecký kraj	8 446	13 148	15 288	17 320	17 309	16 776	16 660	16 604	1,2629
Jihočeský kraj	9 175	12 584	15 171	16 560	15 415	15 037	14 894	14 838	1,1791
Královéhr. kraj	8 418	13 326	15 512	16 517	15 244	14 798	14 078	13 269	0,9957
Pardubický kraj	5 335	7 670	10 562	12 588	11 972	12 063	11 495	11 115	1,4492
Olomoucký kraj	6 037	8 499	10 322	9 909	9 440	9 465	9 765	9 807	1,1539
Zlínský kraj	6 558	6 596	7 639	8 413	8 133	8 032	8 009	7 968	1,2080
Kraj Vysočina	3 739	7 016	8 729	9 771	8 583	8 023	7 873	7 752	1,1049
<i>Česká republika</i>	199 151	321 456	392 315	437 565	432 503	424 291	434 153	435 946	1,3562

Data aktuální k 31. 12. 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty a zpracování

4.1 Neziskové organizace ve vybrané lokalitě

Území hlavního města a jeho okolí je lákavé místo pro život mnoha tisíc migrantů z nejrůznějších koutů světa. Začlenění přicházejících cizinců do české společnosti přispívá jak ekonomicky tak kulturně. Město se následně stává bohatým kulturním místem, které může nabídnout více než pouze české tradice, zvyky a českou kuchyni. Současně s tím pak vzniká otázka integrace a přijímání cizinců českou společností. Podle vzoru západoevropských metropolí se i Praha zaměřuje na lokální integrační politiku. Vychází z jejich zkušeností a statistik, které jasně poukazují na to, že je třeba se orientovat na lokální úroveň. Předpokladem pozitivních výsledků je aktivní spolupráce Magistrátu hl. m. Prahy, městských částí, neziskových organizací, státních institucí a v neposlední řadě také zapojení samotných migrantů, obyvatel Prahy a jejího okolí. Praha se veřejně ztotožňuje se sloganem „*Praha –*

metropole všech“, který odráží hlavní myšlenku integračních neziskových organizací a vzniklo jako motto Integračního centra Praha. Ukazuje na fakt, že začlenění migrantů do české společnosti, respektive do pražské společnosti je nedílnou součástí života v metropoli a dotýká se i široké veřejnosti. Praha jako jedna z evropských metropolí, kde je vysoký počet imigrantů, podporuje přátelské soužití všech, kteří na tomto území žijí. (*Ministerstvo vnitra ČR, 2012, [online]*)

Nevládní neziskové organizace již celou řadu let nabízejí služby zaměřující se na integraci cizinců do české společnosti. Služby se orientují na sociálněprávní poradenství, práce s rodinami, kurzy českého jazyka a sociokulturní orientaci, práce v terénu, pomoc migrujícím ženám a rovněž na problematiku spojenou s trhem práce. Organizace poskytují zpětnou vazbu ze spolupráce s migranty a na základě toho se pak tvoří určité integrační postupy. Rovněž vyhodnocují kvalitu života migrantů a celých jejich rodin. Díky tomu se pak definují problémy v migrantských komunitách a v následujících letech je možné vytvořit specifickou pomoc či asistenci, které zamezí jejich dalšímu výskytu. Financování nestátních nevládních organizací je poskytováno formou dotací ze státního rozpočtu, z evropských fondů, z rozpočtu hl. m. Prahy a městských částí a sponzorských darů. (*MHMP, ICP, 2013, [online]*)

Na území hl. m. Prahy působí celá řada neziskových organizací zaměřující se na pomoc migrantů při jejich příjezdu do České republiky, na integraci do společnosti, na informovanost české veřejnosti o migraci, na dodržování jejich práv a dalších služeb s tím související. V následující tabulce č. 9 je výčet těchto organizací seřazených podle roku jejich vzniku a se stručným popisem jejich zaměření. Nejnovější organizace se zaměřením na integraci cizinců ze třetích zemí je právě Integrační centrum Praha, které je více specifikováno v následující kapitole 4.3.

Tabulka č. 9: Neziskové organizace na území hl. m. Prahy

Název organizace	Rok vzniku	Zaměření
Integrační centrum Praha, o. p. s.	2012	integrace občanů třetích zemí
INFO-DRÁČEK, o. s.	2009	komunikace mezi Vietnamci a Čechy
In IUSTITIA, o. p. s.	2009	pomoc obětem násilí
Asociace pro právní otázky imigrace	2009	poradenství v právním postavení cizinců
InBáze, o. s.	2006	pomoc migrantům v běžném životě
META, o. p. s.	2004	mladí migranti
Centrum pro integraci cizinců, o. s.	2003	integrace migrantů
Program migrace - Člověk v tísní, o. p. s.	2003	informovat veřejnost o migraci
Evropská kontaktní skupina, o. s.	2002	vzdělání a poradenství v zaměstnání
Poradna pro občanství	1999	právní poradenství
Multikulturní centrum Praha, o. s.	1999	podporuje soužití etnik v ČR
La Strada Česká republika, o. p. s.	1998	obchodování s lidmi, vykořisťování
Poradna pro integraci, o. s.	1997	integrace občanů třetích zemí
Lačhe Čhave, o. s.	1997	prevence kriminality dětí a mládeže
Poradna pro migranty a uprchlíky - Středisko Migrace Arcidiecézní charita Praha	1995	poradenství pro migranty a uprchlíky
Sdružení pro integraci a migraci, o. s.	1992	hájit práva cizinců
Organizace pro pomoc uprchlíkům, o. s.	1991	poradenství pro uprchlíky
Diakonie Českobratrské církve evangelické	1989	sociální služby

*Data aktuální k 29. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Jak již bylo zmíněno výše, financování neziskových organizací je zajištěno dotacemi za státního rozpočtu, z rozpočtu hl. m. Prahy a městských částí a z evropských fondů. V době, kdy ekonomika není stabilní, je obtížné přidělit potřebné množství financí na oblast, jako je migrace a integrace cizinců. Jedná se o oblast důležitou pro Českou republiku, ne však prioritní. Z toho důvodu je často opomíjena v porovnání s dalšími sociálními tématy. Rovněž je na tuto oblast poskytováno méně financí z rozpočtu hl. m. Prahy i dalších zdrojů. Celkové finance vyčleněné na integraci cizinců jsou podstatně nižší, než mají k dispozici západoevropské metropole. V České republice se procento ekonomické migrace pohybuje zhruba kolem 80 % z celkové migrace. Tento fakt je dílčí složkou ekonomické aktivity

českého státu a jeho rozvoje. Nejvíce ekonomicky aktivních migrantů v republice, je právě na území hl. m. Prahy. Rovněž to vychází i ze skutečnosti, že zde je nejvyšší koncentrace imigrantů. Je žádoucí, aby příchod těchto potenciálně ekonomicky aktivních migrantů byl dostatečně podporován jak politicky tak finančně. Je nutné vytvořit takové podmínky, aby se v co nejkratší době v metropoli integrovali a mohli žít plnohodnotným životem. Z rozpočtu hl. m. Prahy jsou poskytovány finance prostřednictvím grantu „Programy podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy“. Grant je určen pro neziskové organizace a občanské sdružení zabývající se právě integrací cizinců v Praze. Funguje od roku 2006, kdy první grant byl vyplacen v roce 2007, v současné době je vyhlášeno grantové řízení pro rok 2015, s uzávěrkami v listopadu 2014. V následující tabulce č. 10 je vyjádřena finanční podpora za celou dobu existence grantového řízení. Za osm let, kdy byly podpory přidělovány, bylo z pražského rozpočtu vyplaceno celkem 5 005 tis. CZK na oblast integrace cizinců na území hl. m. Prahy. (MHMP, ICP, 2013, [online])

Tabulka č. 10: Programy podpory aktivit integrace cizinců na území hl. m. Prahy

Rok	Podpora v CZK
2006	vznik
2007	665 000
2008	675 000
2009	770 000
2010	375 000
2011	790 000
2012	615 000
2013	620 000
2014	495 000
Celkem	5 005 000

*Data aktuální k 24. 4. 2013
Zdroj: Praha.eu, MHMP, ICP, vlastní zpravování*

Ve výši podpor, kterou jsou uvedeny v tabulce č. 10, jsou zahrnuty pouze finance přidělené v rámci tohoto grantového řízení. Další finanční prostředky z rozpočtu hl. m. Prahy jsou poskytovány na přímou podporu Integračního centra Praha, na projekty pořádané městskými částmi a také na projekty, které jsou pořádané samotným Magistrátem hl. m.

Prahy. V těchto projektech vystupuje hl. m. Praha také jako spolupořadatel, kde hlavní pořadatel jsou právě městské části nebo organizace. Ve většině případů se jedná o akce, kde je hlavním cílem oslovit a informovat pražskou veřejnost a samotné migranty. Akce se také orientují na odborníky, kde se formou seminářů hovoří o aktuálních problémech integrace. I přesto, že tato oblast nepatří mezi prioritní, je nutné, aby se podpora v budoucích letech zvyšovala dle potřeb organizací, které vykazují žádoucí výsledky. (MHMP, ICP, 2013, [online])

4.2 Praha a Středočeský kraj

V průběhu integrace hraje důležitou roli samotná dostupnost informací, případně předávání informací věrohodnými zdroji. Zvyšovat informovanost je pak zcela žádoucí. Děje se tak, že informace nejsou soustředěny pouze na nové pražské a středočeské imigranty, ale také na zaměstnance, kteří s nimi přichází do styku. Nemusí se jednat o profese, kde je tento styk postaven na každodenní bázi. Je třeba zajistit dostupnost informací i těm zaměstnancům, kteří se v rámci svých profesí s migranty mohou setkat, jedná se například o učitele, lékaře, policisty apod. V neposlední řadě je zde i majoritní společnost, která také nese velký podíl na samotné integraci cizinců. Přesto, že ICP i další neziskové organizace nabízejí celou řadu služeb podporující rychlý a snadný průběh integrace, jejich služby jsou samotnými migranty vyhledávány zatím pouze okrajově. Obracejí se převážně na občany svých zemí, kteří na pražském území již žijí a stali se jeho součástí. Také se však obracejí i na zprostředkovatele, kteří za svou pomoc vyžadují finanční odměnu. Vyhledávání informací přes neziskové organizace a integrační centra není pro migranty prvotní, jejich služby využívají až při druhém kroku. Oproti tomu odborná veřejnost se obrací primárně právě na pracovníky setkávající se s migranty, jako jsou například úředníci, zaměstnanci organizací apod. Je tedy žádoucí, aby informovanost byla zaměřena na migranty a zároveň na veřejnost, odbornou i laickou. (Krajská správa ČSÚ v hl. m. Praze, 2012, [online])

Veřejné akce podporující integrační proces rovněž pomáhají přátelským vztahům mezi migranty a majoritní společností. Akce se také zaměřují na seznámení veřejnosti s kulturami a tradicemi migrantů žijící na území hl. m. Prahy. Díky tomu se pak mezi veřejností snižuje

negativní myšlení a přístup vůči samotným migrantům. Různorodost pražské společnosti, která byla vytvořena a stále se rozvíjí pomocí přicházejících migrantů má sociální i ekonomické dopady. V současné době, kdy svět postupuje trendem globalizace, je třeba z těchto dopadů těžit a získávat z nich výhody.

V následující tabulce č. 11 je zaznamenán vývoj počtu cizinců v Praze a městských částech, Středočeském kraji a okresech Praha – východ a Praha – západ. Údaje jsou za rok 1996 a časové období v letech 2006 až 2012. Základ, pro výpočet bazického indexu byl považován rok 2006. Během šestiletého období se celkový počet cizinců v České republice navýšil o 35,62 %, v Praze pak o 57,24 % a ve Středočeském kraji o 33,39 %.

Tabulka č. 11: Cizinci v Praze a Středočeském kraji v roce 1996 a letech 2006 až 2012

	1996	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Index
<i>Praha</i>	61 203	103 482	129 002	141 841	148 123	148 447	160 783	162 715	1,5724
Praha 1	-	-	-	-	3 863	4 035	4 654	4 843	-
Praha 2	-	-	-	-	7 843	7 861	9 141	9 663	-
Praha 3	-	-	-	-	9 068	9 386	10 467	11 117	-
Praha 4	-	-	-	-	27 780	26 508	29 082	29 515	-
Praha 5	-	-	-	-	24 104	24 506	25 823	26 726	-
Praha 6	-	-	-	-	15 401	15 706	17 051	17 581	-
Praha 7	-	-	-	-	5 610	5 857	6 394	6 464	-
Praha 8	-	-	-	-	11 195	11 879	12 478	11 924	-
Praha 9	-	-	-	-	24 359	24 148	25 082	24 644	-
Praha 10	-	-	-	-	17 464	17 788	19 471	20 195	-
<i>Středočeský kraj</i>	22 413	42 588	50 273	60 123	58 490	57 757	57 522	56 810	1,3339
Praha - východ	3 496	5 072	6 608	9 669	9 954	9 566	9 827	9 687	1,9099
Praha - západ	2 843	5 316	6 442	7 615	7 953	8 405	8 617	9 106	1,7129

Data aktuální k 31. 12. 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty a zpracování

V tabulce č. 12 jsou uvedeny nejpočetnější skupiny na pražském a středočeském území v roce 2012. Bez ohledu na členství v Evropské unii jsou nejvíce zastoupeny skupiny občanů z Ukrajiny, Slovenska, Ruské federace a Vietnamu. V případě rozdělení na třetí země a země

EU, mají výrazný podíl na celkové imigraci právě občané třetích zemí. Z celkové imigrace se podílí 63,15 %. Z celkového počtu migrantů žijících na území hl. m. Prahy pak tvoří občané třetích zemí 72,20 % a v případě Středočeského kraje představují občané třetích zemí 59,43 %.

Tabulka č. 12: Cizinci v Praze a Středočeském kraji dle národností

Státní příslušnost	Praha	Středočeský kraj	Celkem v ČR
Ukrajina	49 190	16 512	112 549
Slovensko	23 420	15 338	85 807
Rusko	20 160	4 298	32 961
Vietnam	10 877	5 435	57 300
Spojené státy	4 497	637	6 976
Německo	3 288	1 019	17 149
Bulharsko	2 867	1 434	8 222
Polsko	2 617	2 457	19 235
Moldavsko	2 320	1 229	6 355
Mongolsko	739	514	5 306
<i>Třetí země</i>	<i>117 480</i>	<i>33 765</i>	<i>275 304</i>
<i>EU</i>	<i>45 235</i>	<i>23 045</i>	<i>160 642</i>
<i>Celkem</i>	<i>162 715</i>	<i>56 810</i>	<i>435 946</i>

*Data aktuální k 31. 12. 2012
Zdroj: Český statistický úřad*

4.3 Integrační centrum Praha

Centrum pomáhá imigrantů při začlenění do české společnosti již dva a půl roku. Jedná se o relativně mladou organizaci, která působí na pražském území a byla založena hl. m. Prahou. Organizace se také prezentuje svým sloganem „*Praha – metropole všech*“, s kterým se ztotožňuje i sama Praha. (MHMP, ICP, 2013, [online])

Integrační centrum Praha je obecně prospěšnou společností, která vznikla na základě usnesení zastupitelstva hlavního města Prahy dne 4. 11. 2011. Oficiální vznik centra byl pak 14. 3. 2012 a jeho zřizovatelem je Magistrát hlavního města Prahy. ICP se tak stalo v pořadí

jedenácté integrační centrum, které postupně vznikají již od roku 2009 ve všech částech České republiky. Cílem těchto center je naplňovat národní Koncepti integrace cizinců. ICP bylo založeno za účelem efektivní koordinace a navazování spolupráce mezi neziskovým sektorem, místní samosprávou a Magistrátem hl. m. Prahy na lokální úrovni. Jelikož bylo ICP založeno samotným Magistrátem hl. m. Prahou, jejich spolupráce s Prahou je na vysoké úrovni. Už samotný vznik centra prezentuje otevřený přístup města k otázce integrace cizinců na pražském území. Vzorem byly evropské metropole, kde je toto téma již na předních místech. Imigranti se rovněž podílí i na samotné tváři Prahy, obohacují ji svými tradicemi a zvyklostmi a v neposlední řadě jsou také složkou v ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Praha díky nim získává podobu evropské metropole, kde i migranti mají svá práva a řadí se plnohodnotně mezi české občany. (MHMP, ICP, 2013, [online])

Cílová skupina je zde vymezena pouze na občany třetích zemí, vyjma žadatelů o mezinárodní ochranu a občanů, kterým byla tato ochrana přiznána. Pomoc však není odepřena ani občanům EU, kteří čelí krizovým situacím. Jedná se však o výjimečné případy. Projekt ICP je financován za podpory Evropského fondu pro integraci státních příslušníků ze třetích zemí a z rozpočtu hl. m. Prahy. Během roku 2013 byl uskutečněn v pořadí již druhý projekt, který nabízel celou škálu služeb pro migranty ze třetích zemí a pro zástupce veřejné a odporné společnosti. V roce 2013 bylo centrum financováno z 75% EIF a 25% rozpočtem hl. m. Prahy. Tento projekt vznikl za spolupráce několika neziskových organizací, které mají dlouholeté zkušenosti s dobrými výsledky ve spolupráci s imigranty. Jedná se o neziskové organizace – Poradna pro integraci, InBáze, Sdružení pro integraci a migraci a Organizaci pro pomoc uprchlíkům. Partnerské neziskové organizace poskytují centru odborné sociální i právní poradenství a mají rovněž dohled nad kvalitou služeb, které ICP nabízí svým klientům. Organizace mají také právo se podílet na budoucích cílech a směru integračního centra. Dále se na projektu podílí městské části Praha 4, 12, 13 a 14, kde je rozmístěno celkem pět poboček. Hlavní sídlo, kde je zároveň komunitní a informační centrum se nachází na Praze 1. Městské části spolupracují na aktivitách podporující integraci migrantů ve svých oblastech. Tato spolupráce rovněž napomáhá k přátelskému vztahu mezi migranty a občany městských částí respektive jejich sousedy. (ICP, 2013, [online])

Během dvou a půl let, kdy má centrum své působení na pražském území, si cestu k němu našla odborná i laická veřejnost. V širokém rozsahu jsou jeho služby využívány samotnými migranty, mezi kterými se existence ICP dostalo do vyššího povědomí. Centrum nabízí migrantům širokou škálu služeb, jedná se služby v odborném sociálním a právním poradenství, práce v terénu a s rodinami, kurzy českého jazyka (jak pro dospělé tak pro děti), kurzy sociokulturní orientace a v neposlední řadě také vzdělávání odborníků, kteří s cílovou skupinou migrantů přicházejí do styku.

V současné době je centrum partnerem řady neziskových organizací, vzdělávacích zařízení, státních institucí a další. V následujících letech se bude snažit tuto spolupráci rozšířit i na další subjekty a rozšířit i samotnou nabídku služeb dle potřeb cizinců. Mezi hlavní cíle v budoucích letech patří především udržení kvality poskytovaných služeb, zajistit dostatečné finance pro bezproblémové vykonávání činnosti, zvyšování odborné úrovně zaměstnanců, hlouběji proniknout do povědomí široké veřejnosti a další.

5 ŠETŘENÍ V TERÉNU

5.1 Cíl a metodika výzkumné části

Hlavním cílem praktické části práce je analýza účelnosti služeb neziskových organizací zaměřujících se na integraci cizinců z vybraných zemí. Z vedlejších cílů jsou stanoveny následující, spokojenost cizinců z vybraných zemí na českém území a postoj majoritní společnosti k těmto cizincům. Hlavní výzkumná otázka zní: Jsou služby poskytované neziskovými organizacemi ve vybrané lokalitě zaměřené na nejdůležitější složku, která pomáhá při integraci cizinců z vybraných zemí? Podpůrné výzkumné otázky jsou pak následující: Která složka je nejdůležitější pro začlenění imigrantů z pohledu majoritní společnosti? Která složka je nejdůležitější pro začlenění do majoritní společnosti z pohledu imigrantů z vybraných zemí? Je tato složka poskytována v dostatečné míře vybranou neziskovou organizací?. Následně jsou stanoveny tři hypotézy: Hypotéza č. 1: Národnostní menšiny hodnotí znalost českého jazyka za nejdůležitější složku integrace. Hypotéza č. 2: Majoritní společnost vyžaduje znalost českého jazyka. Hypotéza č. 3: Neziskové organizace se cíleně zaměřují na výuku českého jazyka.

Cílová skupina cizinců, na kterou je soustředěna výzkumná část, je vymezena na cizince ze třetích zemí. Jedná se o nejpočetnější skupinu na českém území. Cizinci ze třetích zemí jsou definováni jako cizinci, kteří nejsou občany členských států Evropské unie a zároveň ani Schengenského prostoru. Tato specifická skupina se významně podílí na celkovém stavu imigrace na českém území. Důvodem tohoto výběru je právě jejich vysoká četnost v porovnání s cizinci z členských zemí Evropské unie a náročnější proces integrace.

Pro vyhodnocení postoje majoritní společnosti vůči cizincům, je zde majoritní společnost vymezena jako veřejnost v Praze a Středočeském kraji. V této oblasti je právě nejvyšší koncentrace cizinců z cílové skupiny. Z toho následně vyplývá, že majoritní společnost má zde vyšší předpoklady pro dostání se do styku s cílovou skupinou cizinců než v jiných částech republiky. Následné závěry z prováděného průzkumu jsou tedy považovány za objektivní.

Pro zjištění účelnosti služeb, které jsou poskytované neziskovými organizacemi, je třeba nejprve se zaměřit na samotné imigranty ze třetích zemí. Aby bylo možné tyto služby vyhodnotit jako potřebné, je nutné zjistit, s jakými nežádoucími situacemi se museli při příchodu do České republiky potýkat. Po následném zjištění těchto potřeb je provedena komparace s nabízenými službami neziskovou organizací. Na území hl. m. Prahy je celá řada organizací zaměřující se tuto problematiku. Pro co nejpřesnější analýzu poskytovaných služeb, je vybráno Integrační centrum Praha. Charakteristika centra byla již přiblížena v předchozí kapitole. Důvod výběru této organizace je právě rozsah nabízených služeb pro vybranou cílovou skupinu. Cílová skupina je zde rovněž vymezena na cizince ze třetích zemí a tomu i odpovídají jimi nabízené služby, které se zaměřují na legislativu a poradenství této specifické skupiny.

V průběhu šetření v terénu je provedeno několik průzkumů, které jsou směřovány na cílové skupiny, výše definovány. V první fázi je uskutečněn kvantitativní průzkum pro získání sekundárních dat formou dotazníkové šetření. Dotazníky jsou určeny pro majoritní společnost v cílové lokalitě. Z důvodu sekundárního sběru dat je požadováno vyplnění alespoň 20 kusů dotazníku. Dotazník je tvořen pouze 8 otázkami, kde 7 z nich vyžaduje vlastní odpověď. Cílem sběru sekundární dat je přiblížení k současnému postoji veřejnosti a jejich informovanosti o cizincích žijící na českém území. Následně je proveden dotazník na primární sběr dat na základě vyhodnocených odpovědí z předchozího průzkumu. V tomto dotazníku je již 23 otázek, kde 4 otázky jsou zde pouze pro rozdělení dotazovaných respondentů do příslušných skupin (pohlaví, věk, místo bydliště, vzdělání). Jelikož se jedná o primární data v kvantitativním průzkumu, je požadováno vyplnění alespoň 100 kusů dotazníku. Na základě těchto průzkumů je zodpovězeno na první podpůrnou otázku: Která složka je nejdůležitější pro začlenění imigrantů z pohledu majoritní společnosti?

V druhé fázi šetření jsou provedeny polostandardizované rozhovory s cizinci z vybraných zemí. Mezi nejčastější národnostní menšiny z cílové skupiny patří občané Ukrajiny, Vietnamu, Ruska, Spojených států, Moldavska a Mongolska. Přesto, že se jedná o nejpočetnější menšiny, jsou zde výrazné rozdíly. Občané Ukrajiny přesahují ve svém počtu hranici 100 tis., občané Vietnamu hranici 50 tis. a občané Ruska 30 tis. Občané posledních třech států nedosahují ve svém počtu ani na hranici 10 tis. Pro polostandardizované rozhovory

jsou vybráni ukrajinští a vietnamští občané. Důvody jejich příchodu do České republiky vykazují značnou shodu, jak je uváděno v odborné literatuře. Občané Ruska, kteří žijí na českém území, patří ve velké míře mezi finančně zajištěné migranty a důvod jejich příchodu je proto odlišný. V této druhé fázi šetření se jedná o kvalitativní průzkum a je požadováno, aby rozhovory byly provedeny s jedním imigrantem z Ukrajiny a jedním imigrantem z Vietnamu. Pohlaví, věk ani vzdělání zde není rozhodující. Požadavek pro vhodnost těchto respondentů, je alespoň základní znalost českého jazyka. V případě nedostatečné slovní zásoby u některých témat je možné upřesnit svou odpověď v anglickém jazyce. Rozhovory jsou zpracovány pomocí metody otevřeného kódování, kdy shodné prvky jsou označeny kódy a následně rozděleny do příslušných kategorií. Kategorie poté vykazují shodu v tématu, ke které se vztahují kódy, jež obsahuje.

Pomocí rozhovorů je následně proveden kvantitativní průzkum formou dotazníků, zaměřený na cílovou skupinu imigrantů. Je požadováno vyplnění alespoň 100 kusů dotazníků. Aby bylo dosaženo stanoveného množství, oslovení respondentů je provedeno prostřednictvím Integračního centra Praha. Dotazníky jsou k dispozici v českém, anglickém a ruském jazyce. Vybraný jazyk dotazníku je pouze na oslovených respondentech. V případě nepochopení otázky je povoleno, aby se respondent obrátil na zaměstnance ICP nebo někoho ve svém okolí. Rovněž je povoleno, aby případná otázka byla přeložena do jeho rodného jazyka. Cílem je plné pochopení otázky a odpovědi bez ohledu na příslušný jazyk, kterým je vysvětlení respondentovi podáváno. Dotazník obsahuje 12 otázek, kde prvních 5 otázek je pouze úvodních a zaměřují se na rozdělení do základních skupin (pohlaví, věk, státní příslušnost, místo bydliště, vzdělání). Ze získaných odpovědí je následně zodpovězeno na druhou podpůrnou otázku: Která složka je nejdůležitější pro začlenění do majoritní společnosti z pohledu imigrantů z vybraných zemí?

Jak již bylo zmíněno výše, pro analýzu služeb bylo vybráno Integrační centrum Praha. Ze zodpovězení dvou předchozích podpůrných otázek je tedy definována nejdůležitější složka pro začlenění cílové skupiny do majoritní společnosti. Tento závěr je následně použit jako výchozí podklad pro analýzu služeb vybrané neziskové organizace a dále je ve velké míře čerpáno ze závěrečných zpráv z roku 2012 a 2013, které jsou k dispozici na webovém serveru

centra. Vyhodnocením analýzy je zodpovězeno na třetí podpůrnou otázku: Je tato složka poskytována v dostatečné míře vybranou neziskovou organizací?

Nyní jsou zodpovězeny všechny podpůrné otázky, je znám nejdůležitější prvek pro začlenění imigrantů do majoritní společnosti a je vyhodnocena služba neziskové organizace se zaměřením na tento prvek. Nyní je možné položit hlavní výzkumnou otázku: Jsou služby poskytované neziskovými organizacemi ve vybrané lokalitě zaměřené na nejdůležitější složku, která pomáhá při integraci cizinců z vybraných zemí? Pro zpracování odpovědi jsou následně použity všechny získané údaje z předchozích šetření a dostupné závěrečné zprávy neziskových organizací. V závěru práce jsou poté vyvráceny či potvrzeny stanovené hypotézy: Hypotéza č. 1: Národnostní menšiny hodnotí znalost českého jazyka za nejdůležitější složku integrace. Hypotéza č. 2: Majoritní společnost vyžaduje od imigrantů znalost českého jazyka. Hypotéza č. 3: Neziskové organizace se cíleně zaměřují na výuku českého jazyka.

5.2 Analýza kvantitativního výzkumu veřejnosti

Pro zpracování kvantitativního průzkum, díky kterému je zodpovězeno na první podpůrnou otázku, byl nejprve proveden předběžný průzkum formou dotazníkového šetření. Aby respondenti mohli být zařazeni do dotazníkového šetření, museli splňovat následující požadavky:

- místo bydliště Praha nebo Středočeský kraj,
- česká státní příslušnost,
- věk 18 let a více.

Vzor předběžného dotazníku je následně uveden v příloze č. 6. Předem bylo stanoveno, že minimální množství vyplněných dotazníků musí být 20 ks. Otázky vyžadovaly vlastní odpovědi respondentů, a proto byl předpokládán jejich negativní postoj, z důvodu časové ztráty. Na základě toho byla vybrána metoda přímého oslovení respondentů a zodpovězeno bylo na 36 ks dotazníků.

Na základě zpracování a vyhodnocení vlastních odpovědí respondentů byly definovány nové otázky pro další dotazníkové šetření s více specifickým zaměřením, které již představovalo sběr primárních dat. Požadavky, které musely, vybraní respondenti splňovat, se

shodovaly s podmínkami v předběžném průzkumu (místo bydliště v Praze nebo Středočeském kraji, české státní občanství a vět nad 18 let). Vzor dotazníku je přiložen v příloze č. 7. Zde se již jednalo o sběr primárních dat, z kterých je zodpovězena první podpůrná otázka: Která složka je nejdůležitější pro začlenění imigrantů z pohledu majoritní společnosti? Většina otázek už zde nabízí výběr z možných odpovědí, které rovněž byly definovány na základě předběžného průzkumu.

Předem bylo stanoveno minimální množství vyplněných dotazníků a to 100 ks. Dotazníkové šetření probíhalo písemnou formou v podobě přímého oslovení respondentů a následně v elektronické podobě pomocí webové dotazníkové služby a sociálních sítí. Tato metoda byla méně časově náročná a zároveň poskytla větší množství oslovených respondentů. Během šetření bylo vyplněno na 114 ks dotazníků z obou forem. V níže uvedené tabulce je četnost dotazníků dle pohlaví, která je následně přepočítána na procenta.

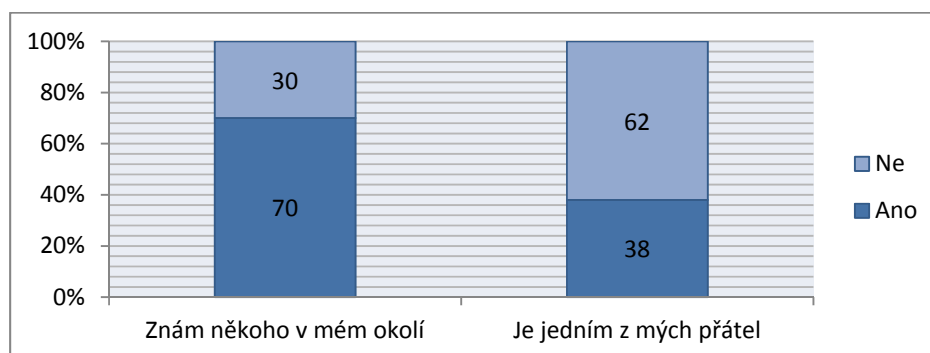
Tabulka č. 13: Zastoupení mužů a žen v dotazníkovém šetření

	Četnost	Procenta ³
Muži	61	54
Ženy	53	46
<i>Celkem</i>	<i>114 ks</i>	<i>100 %</i>

³ procenta jsou zaokrouhlena na celá čísla
 Data aktuální k 31. 10. 2014
 Zdroj: vlastní zpracování

Otázky na sběr primárních dat obsažené v dotazníku se soustředí na postoj vybrané veřejnosti k přítomnosti migrantů na českém území. Cílem otázek je definovat jejich povědomí o imigrantech, jak vnímají začlenění imigrantů do české společnosti, jak hodnotí jejich situaci na trhu práce, diskriminaci apod. Dále v kapitole jsou zobrazeny grafy vybraných otázek.

Graf č. 1: Přítomnost cizinců mezi vybranou veřejností

*Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Výše uvedený graf vyhodnocuje odpovědi na otázku, zda respondenti znají ve svém okolí imigranta a zda je tento imigrant jedním z jejich přátel. Celých 70 % respondentů se hlásí k tomu, že někdo z jejich okolí je cizinec žijící na českém území, četnost pak zde představuje 80 odpovědí ano. Následně pouhých 38 % však přiznává, že cizinec je jedním z jejich přátel, což představuje 43 odpovědí ano. Na základě takto položených otázek a získaných odpovědí lze říci, že z celkového počtu dotazovaných, kteří mají ve svém okolí cizince žijícího na českém území, ho 54 % považuje za jednoho z přátel.

Následující tabulka se zabývá důvody, kvůli kterým se cizinci rozhodli právě pro Českou republiku jako svou cílovou destinaci. Respondenti byli vyzváni, aby následující důvody seřadili dle častosti výskytu mezi imigranty. Nabídka byla definována na základě rozhovorů s respondenty v kvantitativním výzkumu, kde se jednalo o dotazovaného z Ukrajiny a Vietnamu. Nabídka obsahovala šest vybraných odpovědí a prostor pro vyjádření vlastního důvodu, který však z celých 114 dotazníků nebyl využit.

Tabulka č. 14: Důvody k migraci do ČR pohledem veřejnosti

Průměrné řazení	Důvod
2,05	Pracovní příležitost
2,42	Lepší životní úroveň
3,92	Sociální systém státu
4,08	Získání vzdělání
4,11	Nenáročná legislativa pro získání povolení k dlouhodobému / trvalému pobytu
4,42	Demokracie

*Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Důvody byly seřazeny na stupnici od 1 do 6, kde 1 představuje první pozici a 6 pozici poslední. Následně bylo seřazení jednotlivých důvodů převedeno na průměr a výsledné hodnoty jsou zobrazeny ve výše uvedené tabulce. Průměrné řazení nabývá hodnot od 2,05 do 4,42. Nejčastější důvod pro příchod a usazení se cizinců na českém území, je podle názoru vybrané veřejnosti, pracovní příležitost, dále lepší životní úroveň zde v porovnání s jejich domovinou, sociální systém státu, možnosti získat vzdělání, nenáročná legislativa pro získání povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu a posledním důvodem je demokracie. Na toto vyhodnocení následně navazují odpovědi na otázky, zda jsou imigranti diskriminováni ze strany státu a veřejnosti, podrobný graf je uveden v příloze č. 8. Celých 64 % dotazovaných vnímá otevřenost státu k imigrantům a přiznává, že zde nepocítují žádnou diskriminaci ze strany státu k imigrantům, v porovnání vztahu stát versus čeští občané. Dále pak 7 % dotazovaných zde jistou diskriminaci ze strany státu vidí. Naopak na otázku, zda vybraná veřejnost vnímá diskriminaci imigrantů právě ze své strany, ze strany veřejnosti, odpovědělo celých 55 %, že ano.

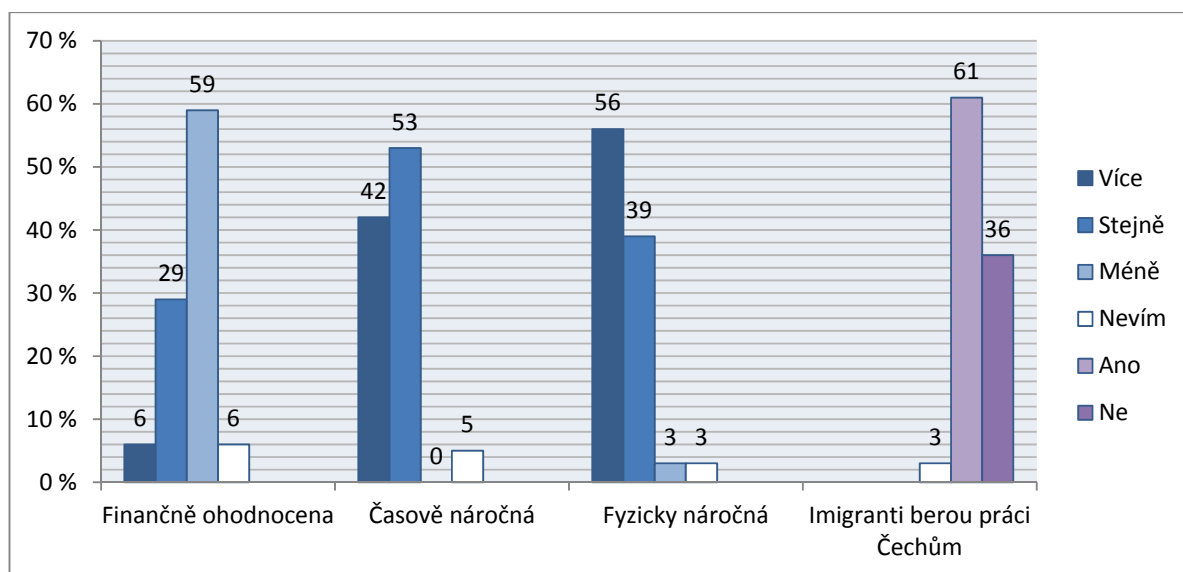
Tabulka č. 15: Diskriminace imigrantů pohledem veřejnosti

Diskriminace ze strany	státu	7 %
	veřejnosti	55 %

*Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Další otázky se zaměřují na situaci na trhu práce. Jak je práce vykonávaná imigranty finančně hodnocena v porovnání s prací, která je vykonávána českými občany, a jak je fyzicky a časově náročná. Následně na tyto otázky navazuje odpověď, zda si vybraná veřejnost myslí, že práce vykonávaná imigranty je na úrok českých občanů. Tedy, že migranti berou pracovní místa majoritní společnosti.

Graf č. 2: Cizinci na trhu práce

*Pozn.: hodnoty nad sloupci představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Odpovědi vycházející z těchto otázek korespondují s odbornou literaturou zabývající se danou problematikou. Jedná se však pouze o oblast manuální a méně kvalifikované práce. Imigranti jsou ochotni pracovat za méně peněz než majoritní společnost, a tím se s ní dostávají do střetu.

Český občan by při stejném typu výkonu práce požadoval větší mzdu než imigrant. Vybraná veřejnost toto vnímá, což vykazuje i výše uvedený graf. Respondenti, kteří jsou přesvědčeni o tom, že práce vykonávaná imigranty je méně finančně ohodnocena představuje 59 % z dotazovaných. Dále pak, vykonávaná práce je stejně časově náročná si myslí 53 %, a že se jedná o práci více fyzicky náročnou, si myslí 56 %. Interpretace výsledků pak zní takto, imigranti pracují stejný počet hodin jako majoritní společnost, jejich práce je však méně finančně ohodnocena a je více fyzicky náročná. Jak bylo zmíněno výše, imigrant je ochoten pracovat za méně peněz než český občan. Majoritní společnost si je této skutečnosti vědoma a na otázku, zda imigranti berou českým občanům práce, odpovědělo 61 % z dotazovaných, ano. Což následně koresponduje s názorem, jak je jejich práce finančně ohodnocena.

Dále byli respondenti dotazováni, zda souhlasí s tím, aby český stát podporoval příchod cizinců a jejich usazení se zde. Celých 53 % z dotazovaných s touto podporou nesouhlasí, následný graf je uveden v příloze č. 9, a jako důvody svého nesouhlasu uvádí následující: cizinci nejsou ochotni se přizpůsobit české kultuře a zvykům, zvyšují kriminalitu v republice, jsou přítěží pro sociální systém státu a svou kulturu prosazují na úkor české, jedná se pouze o výčet nejčastěji uváděných odpovědí. Oproti tomu 32 % si myslí, že je správné podporovat jejich příchod a poukazuje na důvody jako větší příliv kapitálu, mezinárodní kuchyně, obohacení kultury, zlepšení pracovní morálky a další.

Další otázka se soustředí na veřejné povědomí o národnostních menšinách na českém území. Respondenti měli uvést 5 zemí, jejichž občané nejčastěji migrují do České republiky. Odpovědi zde nebyly nadefinovány, respondenti měli pouze prostor pro vlastní vyjádření. Jak je zřejmé z níže uvedené tabulky, jejich odhady korespondují s údaji Českého statistického úřadu k 31. 12. 2012. Zde je zaznamenáno pouze prvních pět nejčastějších odpovědí respondentů, celý obsah odpovědí je pak uveden v příloze č. 10.

Tabulka č. 16: Nejčastěji zastoupené národnostní menšiny podle veřejnosti a ČSÚ

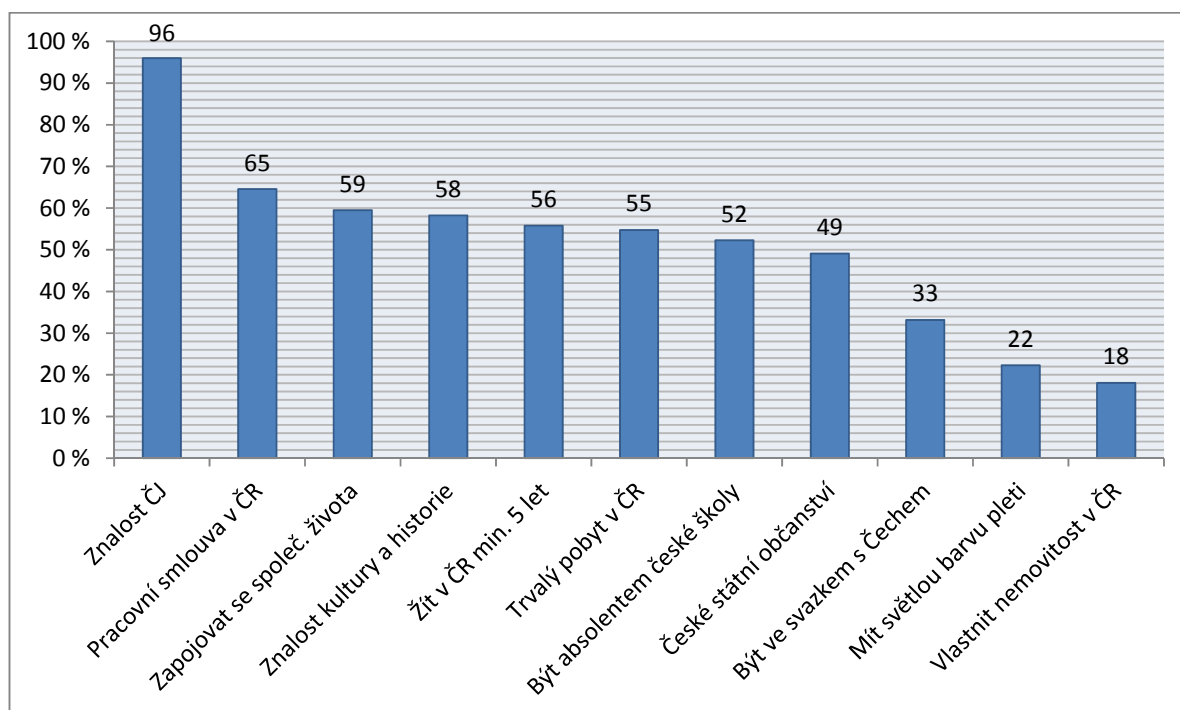
Pořadí	1.	2.	3.	4.	5.
Veřejnost	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Rusko	Rumunsko
ČSÚ	Ukrajina	Slovensko	Vietnam	Rusko	Polsko

Data aktuální k 31. 10. 2014

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Následná otázka se zaměřuje již na vnímání integrujících cizinců majoritní společnosti. Co musí tito cizinci splňovat, aby je vybraná společnost brala za svou součást a opomněla, že jejich původem není Česká republika. Aby je chápala jako plnohodnotné české občany, kde jejich standardy jsou ve stejné rovině jako standardy majoritní společnosti. Otázka obsahuje 11 nadefinovaných odpovědí a rovněž prostor pro vlastní vyjádření. Jednotlivé odpovědi se bodovaly na stupnici od 0 do 5, kde 0 představuje zcela nedůležitý prvek a 5 nejdůležitější. Možnost vlastního vyjádření zde nebyla využita. Maximální počet získaných bodů pro dílčí odpověď je 570 a nejmenší 0. V níže uvedeném grafu jsou získané body převedeny na procenta z maximální možného počtu.

Graf č. 3: Co musí imigrant splňovat, aby ho veřejnost vnímala jako českého občana

*Pozn.: hodnoty nad sloupci představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Respondenti jednoznačně vybrali za nejdůležitější podmínku, pro vnímání imigranta jako českého občana, znalost českého jazyka. Tato položka získala 547 bodů z možných 570, tedy 96 %. Na druhém místě je pracovní smlouva na českém území, ta dosáhla 65 %. Tato složka se ovšem střetává s názorem, že imigranti mají pracovní místa na úrok české společnosti. Zde pak vzniká spor s tím, že 61 % dotazovaných si myslí, že imigranti berou Čechům práci a zároveň staví položku „pracovní smlouva v ČR“ na druhé místo v jejich vnímání jako plnohodnotných občanů české společnosti. Na dalších místech je aktivní zapojování do společenského života, znalost historie a kultury, pobyt v ČR delší jak 5 let, mít trvalý pobyt v ČR a být absolventem českého vzdělávacího systému. Všechny tyto položky se nachází v rozmezí 52 až 59 %. České státní občanství dosahuje 49 %, svazek s českým občanem 33 %, světlá barva pleti 22 % a vlastnit v ČR nemovitost 18 %.

5.3 Analýza kvalitativního výzkumu imigrantů

Pro kvalitativní výzkum imigrantů byla definována cílová skupina, a to cizinci ze třetích zemí. Cílová skupina byla dále specifická tím, že se zaměřila pouze na nejpočetnější národnostní menšiny žijící ve vybrané lokalitě. Zde se tedy jedná o občany Ukrajiny a Vietnamu. Předem bylo stanoveno, že se rozhovory musí realizovat alespoň s jedním občanem z každé výše vybrané země. Výzkum probíhal formou anonymních polostandardizovaných rozhovorů, kde respondenti byli osloveni prostřednictvím vybrané neziskové organizace. Rozhovory se zaměřovaly na pobyt cizinců na českém území, a s tím spojené události. Jejich příprava před odjezdem z domoviny, první práce a bydlení v Čechách, s kým spolupracovali při hledání, jak vnímají majoritní společnost apod. Aby respondenti mohli být zařazeni do výzkumu, museli splňovat následující požadavky:

- být původem z Ukrajiny nebo Vietnamu,
- mít v Praze nebo Středočeském kraji dlouhodobý nebo trvalý pobyt,
- věk nad 18 let,
- alespoň základní znalost českého jazyka.

Pro tento výzkum nebyly předem definovány otázky pro respondenty, pouze okruhy témat, ke kterým se sami vyjadřovali. Následně byli dotazováni na otázky vztahující se ke konkrétním událostem, se kterými se museli potýkat. Rozhovory byly nahrány na digitální záznamník a následně ve zkrácené podobě přepsány. Přepisy jsou uvedeny v příloze č. 11 a 12. Průměrná doba trvání jednotlivých rozhovorů byla 1 hod a 15 min. Rozhovory byly uskutečněny v prostředí vybrané respondentem. Jak již bylo zmíněno výše, respondenti byli vybráni prostřednictvím Integračního centra Praha, ale nebylo podmínkou, aby byli samotnými klienty tohoto centra. V následující tabulce jsou uvedeny údaje o respondentech, se kterými byly realizovány rozhovory.

Tabulka č. 17: Respondenti pro kvalitativní výzkum

	Pohlaví	Země původu	Věk	Doba v ČR
Rozhovor č. 1 (UA)	Žena	Ukrajina	34 let	11 let
Rozhovor č. 2 (VN)	Žena	Vietnam	36 let	15 let

*Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Při zahájení rozhovoru byli respondenti upozorněni na nahrávání digitálním záznamníkem a zároveň vyzváni, že je možné některé události sdělit i mimo záznam, což bylo v obou případech využito. Z tohoto důvodu jsou pak přepisy uvedené v příloze pouze ve zkrácené podobě. Dále byli seznámeni s postupem zpracování jimi poskytnutými příběhy a informacemi a byl vysvětlen účel prováděných rozhovorů. Rovněž jim byla i ve zkratce představena Česká zemědělská univerzita.

Pro analýzu kvalitativního výzkumu bylo zvoleno otevřené kódování. Kde rozhovory byly rozděleny na dílčí kódy a následně sjednoceny pod kategorie. Pro analýzu byly vybrány pouze některé kategorie a to:

- Kategorie č. 1: Podmínkyžití v zemi původu
- Kategorie č. 2: Kontakty po příjezdu
- Kategorie č. 3: Národnostní různorodost přátel
- Kategorie č. 4: Překážky v pracovním prostředí
- Kategorie č. 5: Současné zázemí

Jednotlivé kódy příslušných kategorií jsou uvedeny níže. Dále jsou jednotlivé citace rozhovorů označeny zkratkami UA a VN, kde UA představuje respondenta z Ukrajiny (žena 34 let) a VN respondenta z Vietnamu (žena 36 let).

Kategorie č. 1: Podmínky pro žití v zemi původu, obsahuje následující kódy: vzdělání, mzda a rodina. Tato kategorie vychází z výrazů, které se vztahují na životní podmínky v zemi původu. Respondenti poukazovali na důvody k odchodu ze své země. Hlavní důvody vedly v obou případech ze špatné ekonomické situace v zemi původu. Respondenti dosáhli středoškolské úrovně vzdělání. I přes tuto úroveň vzdělání, nabídka práce nebyla dostačující a mzdy neodpovídaly jejich kvalifikaci. Respondenti pracovali po ukončení studia ve své zemi, ale mzda byla příliš nízká na to, aby mohli založit rodinu a usadit se, nebo o práci přišli

z důvodů snižování stavu. Bylo pro ně těžké získat práci, která by jim zajistila klidný a spokojený život ve své zemi. Životní styl by nedosáhl takové úrovně, jako mají nyní v České republice. Důvod odchodu bylo také jejich rodinné zázemí. V zemi původu odmítali žít na úrok své rodiny, která rovněž nebyla dobře finančně zajištěna. Ovšem i přes tento fakt, jim bylo zajištěno dobré vzdělání.

Kód: vzdělání

„...jsem studovala ekonomie..... taky jsem pracovala v oboru...“ (UA)

„...chodila jsem tam na školu ekonomie...děkala jsem tam jako asistentka v kanceláři...“ (VN)

Kód: mzda

„...byl tam nízký plat, nedá se porovnat.....doma je těžký si na sebe vydělat...“ (UA)

„...peněz bylo málo.....hodně lidí propouštěli a mě pak taky...“ (VN)

Kód: rodina

„...museli by mě platit jídlo a tak.....a rodina teď vidí, že tady mám líp ...“ (UA)

„...rodina měla málo majetku.....manžel byl z o trochu lepšího poměru...“ (VN)

Kategorie č. 2: Kontakty po příjezdu, obsahuje následující kódy: rodina, na koho se obrací a občané stejné země. Tato kategorie vychází z popisu události po příjezdu do České republiky. Respondenti byli vždy v kontaktu se svou rodinou na českém území, přes kterou získali první kontakty. Toto spojení jim umožnilo, alespoň částečnou orientaci v nové zemi a prostředí. Respondent UA využil služeb prostředníka, přes kterého měl domluvnou práci již z Ukrajiny. Jedná se o tzv. klienta, který je v rámci ukrajinské komunity silně využíván právě při příjezdu. Jeho služba je placená a zajistí migrantů první bydlení, první práci a patřičné dokumenty. Většina jejich pomoci však vychází z nelegálních zaměstnání a falešných dokumentů. V případě respondenta VN byl celý proces po příjezdu výrazně snazší z důvodu zajištěného alespoň lehkého zázemí ze strany partnera. Přesto se zde nachází shody v porovnání obou případů. Po příjezdu na české území se dotazování obraceli na zprostředkovatele a svou rodinu, která jim zajistila pomoc v rámci komunity. Rovněž

v pracovních kruzích a v místech bydlení navázali mnoho kontaktů s občany ze stejné země původu. Ubytovny jim poskytly dobrou příležitost pro rychlé získání kontaktů. V případě nesnáze se posléze obraceli výhradně na tyto občany, členy komunity. Ovšem i v této skupině, pokud se jednalo o rozsáhlou pomoc, byla požadována protislužba.

Kód: rodina

*„...přijel se mnou táta.....bál se, aby to byla slušná práce....měl tady i nějakýho známýho...“
(UA)*

„...manžel jel potom pracovat do Český republiky a podnikat tady..... ale nemusela jsem přijet.....já chtěla přijet, kvůli manželovi...“ (VN)

Kód: na koho se obrací

*„...měla jsem už domluvenou práci přes klienta.....je lepší když poradí Ukrajinec než klient...“
(UA)*

„...neuměl sehnat papíry k tomu.....další Vietnamci říkali mu, jak to udělat, bylo hodně problémů..... radí za něco nebo za peníze...“ (VN)

Kód: občané stejné země

„...bydlela jsem na ubytovně s dalšíma cizincema, bylo tam hodně Ukrajinců.....u pásu tam pracovalo hodně Ukrajinců...“ (UA)

„...byli jsme na takový asi ubytovně, kde bylo víc Vietnamců.....jsem ráda jako manžel, že hodně Vietnamců...“ (VN)

Kategorie č. 3: Národnostní různorodost přátel, obsahuje následující kódy: seznámení, cizinci a Češi. Tato kategorie vychází z výrazů, které se vztahují k současným přátelům respondentů. Nejedná se zde o případné kontakty či známé, tato kategorie zahrnuje pouze přátelé, s kterými udržují vztah. Jednotlivé kódy vykazují značné rozdíly u vybraných respondentů. Respondent UA se seznámil s prvními přáteli již v místě bydlení, následně pak v práci a přes partnera. I přes národnostní odlišnost svého partnera, respondent má české přátele, následně slovenské a ukrajinské. Nedává žádný důraz na skupiny přátel ze země svého

původu, řadí je ve stejné váze mezi Čechy i Slováky. Oproti tomu respondent VN zde popisuje značnou uzavřenost ve své komunitě, tento jev vykazuje i odborná literatura soustředující se na vietnamské migranty. O svých přátelích mluví pouze jako o Vietnamcích a jinou národnost nezmiňuje, dává zde i důraz na to, že upřednostňuje svou národnostní menšinu. Češi jsou zmíněni pouze jako přátelé přátel. Respondent VN popisuje vztah mezi sebou a Čechy za žádoucí, ale zároveň upozorňuje na to, že není v jeho silách se s někým novým seznámit z důvodů časové náročnosti jeho zaměstnání. Následek je tedy život ve vietnamské komunitě.

Kód: seznámení

„...na začátku to byli jenom kamarádi z ubytovny.....měla jsem českýho přítele, přes něj jsem potkala další kamarády.....je to dobrá práce, taky občas chodíme s holkama někam sednout...“ (UA)

„...ale manžel už tady někoho znal.....nemáme hodně času, pořád jsem v práci já nebo manžel..... jsme unavení po práci a nemáme sílu chodit někam ven a bavit se s nima...“ (VN)

Kód: cizinci

„...mám teď slovenskýho přítele.....mám kamarády..... Slováky a Ukrajince...“ (UA)

„...když mají kamarádi narozeniny nebo tak, děláme spolu oslavy..... kamarádů jsou tady Vietnamci..... jsem ráda jako manžel, že hodně Vietnamců...“ (VN)

Kód: Češi

„...měla jsem českýho přítele.....teď taky mám kamarády mezi Čechy.....s holkama z obchodu...“ (UA)

„...kamarádi Čechy moc nemáme, ale chceme.....někdo má český kamarádi a to je dobře...“ (VN)

Kategorie č. 4: Překážky v pracovním prostředí, obsahuje následující kódy: čeština, pocit diskriminace. Tato kategorie vychází z událostí, se kterými se respondenti museli potýkat v průběhu svých zaměstnání. V obou případech se respondenti shodli se vznikem jazykové bariéry. Na znalost českého jazyka byl kladen důraz ze strany potenciálních zaměstnavatelů. Tito zaměstnavatelé byli nalezeni samotnými respondenty, bez účasti

prostředníků či známých. Respondent UA absolvoval kurz českého jazyka za účelem zdokonalení své gramatiky a výslovnosti. V tomto případě však bylo absolvování bezúčelné. Kurzy se zaměřují výrazně na základy českého jazyka a slovní zásobu pro zajištění základních potřeb migranta. Dále respondent UA uvedl, že se věnoval v rozsáhlé míře samostudiu. Což výrazně přispělo k jeho úspěchům na trhu práce. Kurzem prošel i respondent VN. V tomto případě byla však úroveň jazyka stále bariérou pro získání zaměstnání. Pocit diskriminace se projevil v obou případech. Respondenti uvedli, že se dostali do situace, kdy pocítovali odlišné jednání vůči jim samotným na základě odlišné země původu. Tento pocit byl vyvolán v průběhu výkonu práce. V případě respondenta UA vycházel pocit ze vztahu zaměstnavatel – zaměstnanec, v případě VN pak prodejce – zákazník.

Kód: čeština

„...mi říkali, že potřebujou, abych mluvila líp česky..... absolvovala jsem jeden kurz, učily se tam jenom základy.....to mi bylo k ničemu....hodně jsem se učila, musím říct...“ (UA)

„...měla jsem kurz češtiny.....kamarád mi to doporučil..... chtěla jsem pracovat jinde než v obchodě.....velkej problém něco najít.....zůstala jsem v obchodě...“ (VN)

Kód: pocit diskriminace

„...u pásu se bavili o tom..... s nimi špatně jednají, že to je kvůli tomu, že jsou Ukrajinci.....mě to nepřišlo.....pak jsem si to už taky myslela...“ (UA)

„...v obchodě.....myslim, že křičel na mě, protože nejsem Češka si myslím...“ (VN)

Kategorie č. 5: Současné zázemí, obsahuje následující kódy: bydlení, partner / rodina, zaměstnání, znalost jazyka. Tato kategorie vychází ze současného prostředí, ve kterém se vybraní respondenti nachází, jak pracovního tak soukromého. Oba respondenti jsou na území České republiky déle jak 10 let a jejich životní podmínky tomu také plně odpovídají. Respondenti jsou finančně zajištěni a mají stále zaměstnání, které jim zajišťuje pravidelný příjem. Otázka bydlení je rovněž dlouhodobě vyřešena společně s rodinným zázemím. Svou znalost jazyka však hodní odlišně. Respondent UA již nemá v žádné situaci problém rozumět mluvenému i psanému slovo a ještě rozšířil svou znalost o slovenský jazyk. Rovněž také

uvedl, že v rámci svého zaměstnání využije i svou znalost ruského jazyka. Respondent VN hodnotí svou znalost jazyka za dobrou, ale poukazuje i na situace, kdy má problém porozumět každému užitému výrazu. V zaměstnání je styk s Čechy každodenní rutinou a respondentem ovládá úroveň je dostatečná. Nedostatky v mluvě zde však stále přetrvávají, rovněž to může být následek života v uzavřené komunitě, která zahrnuje pouze občany z Vietnamu.

Kód: bydlení

„...bydlíme spolu v bytě blízko Prahy.....zatím máme pronájem...“ (UA)

„...máme byt a platíme peníze majiteli.....v Praze.....byt je moc dobrý, jsme rádi.....už tady bydlíme 3 roky...“ (VN)

Kód: partner / rodina

„...mám slovenskýho přítele.....chtěla bych svatbu, je to pro mě přirozenější.....on to tak asi nevidí...“ (UA)

„...měla jsem svatbu.....manžel jel pracovat do Český republiky a podnikat tady.....tady se syn narodil..... půjde do školy.....mluví česky a vietnamsky...“ (VN)

Kód: zaměstnání

„...dělám prodavačku v obchodu s oblečením.....dobrá práce.....myslim, že je to i dobře placený..... používám tam ruštinu...“ (UA)

„...manžel má obchod s potravinama a podniká.....taky tam prodávám.....hodně jsme v obchodě.....ted' si tak dobře vyděláme...“ (VN)

Kód: znalost jazyka

„...hodně jsem se učila, musím říct.....ted' mluvím dobře, aspoň si to myslím..... bavíme se spolu tak napůl česky a slovensky..... musím něco napsat, trochu přemýšlím, abych nepoužila slovo ve slovenštině, a píšu to česky...“ (UA)

*„...v obchodě mluvím česky s nima, ale někdy trochu nerozumím.....vim co řeknou, ale každý slovo třeba ne.....každej mluví jinak.....já myslím, že dobře mluvím, ale pro Čechy asi ne...“
(VN)*

V rozhovorech s vybranými respondenty z Ukrajiny a Vietnamu je definována řada naprostých shod i výrazných rozdílů. Výše uvedené kategorie jsou vybrané z řad dalších, které byly definovány. V kategorii č. 1 se respondenti shodují ve všech vymezených kódech. Dosáhli středoškolského vzdělání, důvodem odchodu z jejich země byla špatná situace na trhu práce a nedostačující finanční zázemí rodiny. Rovněž plná shoda je v kategorii č. 4. Na trhu práce, na českém území se potýkali s problémem nedostatečné znalosti českého jazyka pro jimi vybranou pracovní pozici a byl u nich vyvolán pocit diskriminace. Tato situace vznikla v pracovním prostředí při výkonu práce. Další kategorie již vykazují rozdíly v jednotlivých kódech. V kategorii č. 2 se respondent UA obracel na zprostředkovatele, na kterého získal kontakt již ve své domovině a respondent VN využil své národnostní menšiny. V tomto případě ale vzniká otázka, jak by daný respondent postupoval, kdyby na českém území nebyl přítomný jeho životní partner a situaci musel řešit nezávisle na něm. V kategorii č. 3 je rozdíl ve všech nadefinovaných kódech. Respondent UA využil k seznámení místo bydliště, pracovní prostředí a následně i svého partnera. Efektem toho je národnostní různorodost přátel, mezi které patří stejnou vahou členové majoritní společnosti stejně jako občané dalších zemí. Respondent VN získal přes svého životního partnera přátele ze stejné národnostní menšiny a stal se členem komunity. Okruh přátel tedy zahrnuje pouze tyto členy. Respondent VN se však nevyhýbá kontaktu s majoritní společností a naopak navázání vztahu je u něj žádoucí. Z důvodu časové náročnosti jeho zaměstnání je však toto přání, z jeho pohledu těžko splnitelné. Mezi členy majoritní společnosti má alespoň známé a kontakty. V kategorii č. 5 je rozdíl v hodnocení své znalosti českého jazyka. Respondent UA již nepřipouští problémy v komunikaci s majoritní společností a hodní svou znalost za dobrou, jak v mluvené tak písemné podobě. Oproti tomu respondent VN připouští jisté nedostatky a stále se setkává s výrazy, kterým ne zcela rozumí. Upozorňuje ovšem na to, že je důležité s kým vede rozhovor, musí se více soustředit na mluvené slovo.

5.4 Analýza kvantitativního výzkumu imigrantů

Pro kvantitativní výzkum imigrantů byla definována cílová skupina, a to cizinci ze třetích zemí. Výzkum probíhal formou anonymního dotazníkového šetření za pomoci Integračního centra Praha, skrz které byli respondenti osloveni. Otázky v dotazníku vychází z předchozích rozhovorů s imigranty z vybraných zemí. Jednotlivé otázky jsou postaveny tak, aby reflektovaly složky podílející se na celkové spojenosti života cizinců na českém území. A zároveň z nich vychází, jaké složky jsou důležité pro jejich integraci do majoritní společnosti.

Dotazníky byly k dispozici ve třech jazykových mutacích, a to v českém, anglické a ruském jazyce. Cílem bylo pokrýt co nejširší spektrum respondentů žijící v Praze a okolí. Oslovení respondentů probíhalo prostřednictvím pobočky vybrané neziskové organizace. Dotazníky byly předány vedoucí pobočce a následně distribuovány mezi vybranými zaměstnanci. Dotazníky byly nabízeny respondentům během jednotlivých kurzů a akcí, které byly pořádány ICP a přes účastníky těchto akcí byly dotazníky posílány dál k známým. Sběr dotazníků probíhal od května 2014 do října 2014. V závěru bylo získáno 113 ks dotazníků, které mohly být zařazeny do následného zpracování. Některé dotazníky musely být vyřazeny z důvodu nedostatečných odpovědí nebo špatného vyplnění.

Aby respondenti mohli být zařazeni do dotazníkového šetření, museli splňovat následující požadavky:

- být původem ze třetí země,
- místo bydliště v Praze nebo Středočeském kraji déle jak 3 měsíce,
- věk nad 18 let,
- nebýt žadatelem o mezinárodní ochranu,
- nemít přiznanou mezinárodní ochranu.

Z důvodu omezeného vzorku dat, nelze jednoznačně určit procentuální národnostní různorodost v Praze a okolí. Pro tuto strukturu dat byly použity výsledky šetření Českým statistickým úřadem. Výsledky jsou následně převedeny na procentuální vyjádření.

Tabulka č. 18: Zastoupení národnostních menšin v Praze a Středočeském kraji

Státní příslušnost	Praha	Středočeský kraj	Celkem ¹
Ukrajina	42	49	58
Rusko	17	13	74
Vietnam	9	16	28
Spojené státy	4	2	74
Moldavsko	2	4	56
Mongolsko	1	2	24
Ostatní	25	14	x
<i>Třetí země</i>	<i>100 %</i>	<i>100 %</i>	<i>x</i>

¹ hodnoty vyjadřují procentuální podíl součtu národnostních menšin v Praze a Středočeském kraji k celkovému počtu cizinců vybraných zemí na českém území
Data aktuální k 31. 12. 2012

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní výpočty a zpracování

Z tabulky č. 18 je tedy zřejmé, že největší podíl v Praze i Středočeském kraji mají občané Ukrajiny, Ruska, Vietnamu, a dále ostatní země. Aby byla dodržena národnostní různorodost v dotazníkovém šetření, dle výše uvedené tabulky byly stanoveny následující podmínky:

- dotazníky vyplněné občany Ukrajiny, Ruska a Vietnamu tvoří celkem 75 % z celkového počtu, kde toto množství je tvořeno alespoň ze 40 % dotazníky občanů Ukrajiny,
- dotazníky vyplněné ostatními národnostmi tvoří 25 %, z celkového počtu.

Z celkových 113 ks dotazníků bylo následně vybráno 104 ks, které splňují výše stanovený poměr.

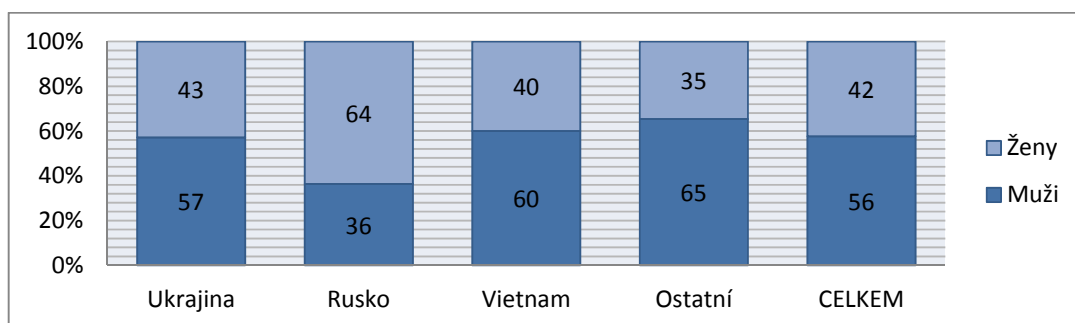
Tabulka č. 19: Národnostní menšiny dle stanovených podmínek

Státní příslušnost	Četnost	Procento ²
Ukrajina	42	40
Rusko	11	11
Vietnam	25	24
Ostatní	26	25
<i>Celkem</i>	<i>104 ks</i>	<i>100 %</i>

² procenta jsou zaokrouhlena na celá čísla
 Data aktuální k 31. 10. 2014
 Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti jsou rozděleny do 4 skupiny, kde první tři skupiny jsou Ukrajina, Rusko a Vietnam. Tyto tři skupiny odpovídají nejpočetnějším národnostním menším ve vybrané lokalitě i v celé České republice. V poslední skupině jsou zastoupeny všechny ostatní země, které nejsou členy Evropské unie a ani Schengenského prostoru. V rámci této skupiny jsou početnější národnostní menšiny občanů z Mongolska, Moldavska, Běloruska a další.

Graf č. 4: Zastoupení mužů a žen podle národnosti

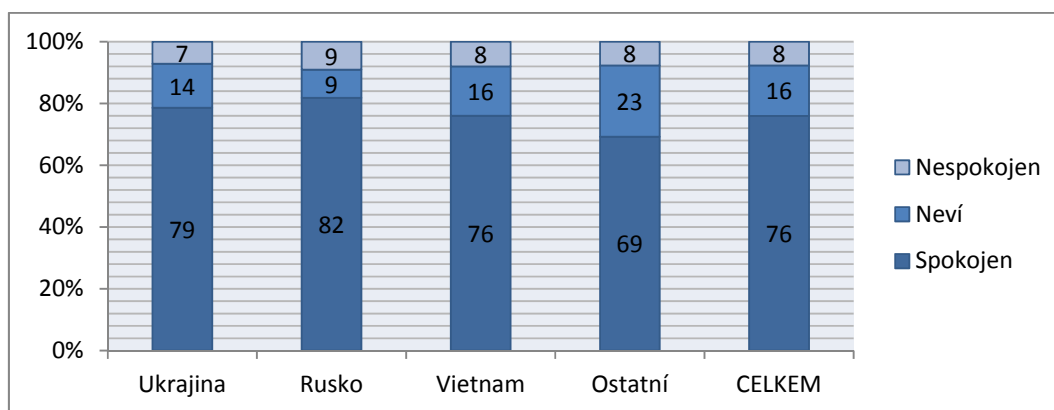

Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta
 Data aktuální k 31. 10. 2014
 Zdroj: vlastní zpracování

Pro zpracování následujících odpovědí, je zde rozdělní dle pohlaví a národnosti. V celkovém počtu všech zařazených dotazníků do analýzy, je 58 % dotazníků vyplněno muži a 42 % ženami.

V oblasti zaměřující se na spokojenost migrantů na území vybrané lokality, jsou otázky kladeny na celkovou spokojenost se životem zde i na její dílčí aspekty. Je zde hodnocena kvalita a dostupnost k jednotlivým službám, vzdělání a vztah s majoritní společností. Z celkové spokojenosti také vychází otázka, zda by v budoucnu chtěli zůstat v České republice nebo se vrátit do své rodné země nebo případně emigrovat do další země.

Graf č. 5: Spokojenost migrantů se životem v ČR podle národnosti

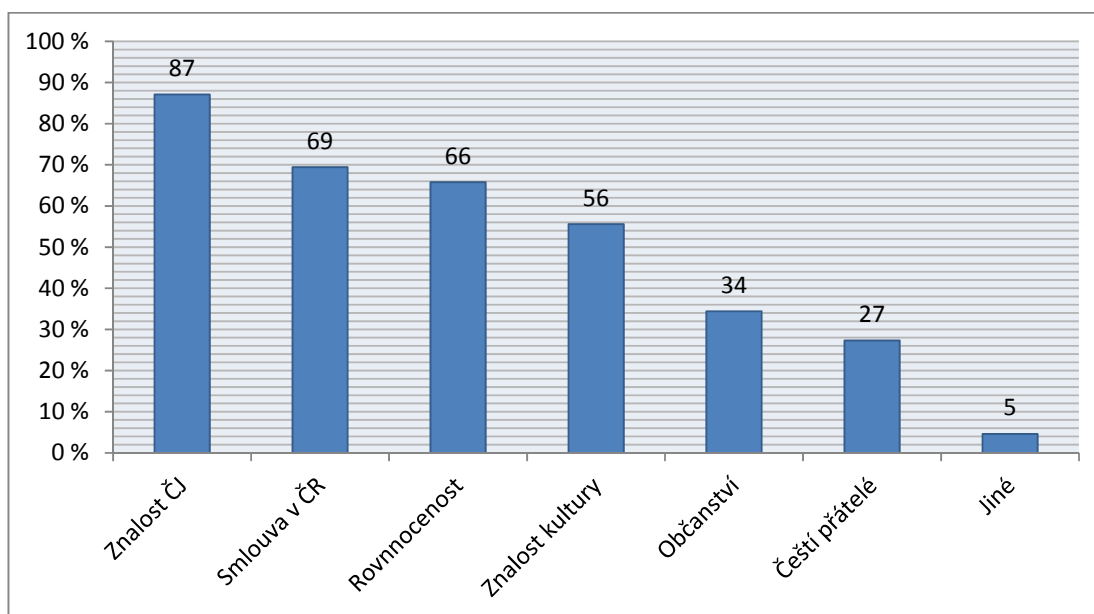
*Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Výše uvedený graf reflektuje strukturu odpovědí, kterou uváděli respondenti na otázku, zda jsou spokojeni s životem v České republice. Respondenti měli na výběr z pěti možných odpovědí, ano, spíše ano, nevím, spíše ne a ne. Při vyhodnocení dotazníku byly odpovědi následně sloučeny do třech kategorií. Kde první kategorie zahrnuje odpovědi ano a spíše ano, v grafu je uvedena pod názvem „spokojen“ a další kategorie obsahuje odpovědi nevím. Poslední kategorie zahrnuje odpovědi spíše ne a ne, která je v grafu pod názvem „nespokojen“. Do nejspokojenější národnostní skupiny patří Rusové, mezi kterými je spokojeno 82 % z dotazovaných, po nich následuje 79 % Ukrajinců, 76 % Vietnamců a 69 % mezi ostatními zeměmi. Z celkového počtu dotazovaných je většina žijící ve vybrané lokalitě spokojena. Spokojeni se svým životem zde je až 76 % z dotazovaných, 16 % neví a 8 % je nespokojeno.

V příloze č. 14 je také uveden graf spokojenosti podle pohlaví. Z celkové počtu dotazovaných mužů je spokojeno se životem v Čechách 72 %, 18 % z nich neví a 10 % je nespokojeno. Oproti tomu spokojených žen je 82 %, dále 14 % z nich neví a 4 % jsou nespokojeny. Jak bylo zmíněno výše, otázky byly kladeny i na dostupnost a kvalitu vybraných složek, které se podílí na celkové spokojenosti cizinců se životem v České republice. Graf s výsledky je uveden v příloze č. 15. Otázky byly směřovány na kvalitu a dostupnost zdravotní péče, vzdělání, bydlení, následně na spokojenost s fungováním městských úřadů a vztah mezi Čechy a migranty. Respondenti měli na výběr z odpovědí ano, spíše ano, nevím, spíše ne a ne. Složky, které obsahovaly kvalitu a dostupnost, byly vyhodnoceny společně. Rovněž byly sloučeny odpovědi ano a spíše ano, které byly brány za kladné vyjádření ke spokojenosti respondentů s vybranými složkami.

Další otázka se soustředila na složky, díky kterým mají cizinci klidný a spokojený život na českém území. Odpověď obsahovala šest definovaných složek a prostor na vlastní vyjádření. Každá složka musela být obodována na stupnici od 0 do 5, kde 0 představuje zcela nedůležitou složku a 5 představuje nejdůležitější složku pro spokojený život. Maximální možný počet bodů, který mohl být dosažen u jedné složky je 520 a minimální je 0. V následujícím grafu je uvedeno, kolik procent bylo dosaženo z celkového počtu.

Graf č. 6: Hodnocení složek pro spokojený život v ČR

*Pozn.: hodnoty nad sloupci představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

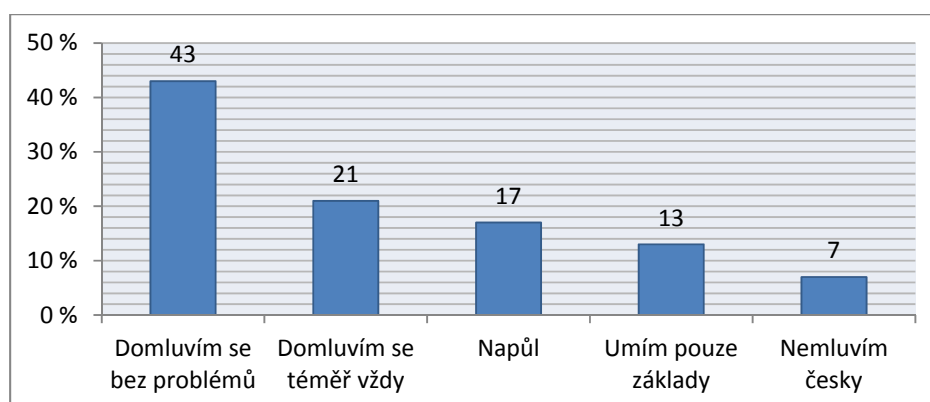
Jednotlivé složky dosáhly následujících procent, znalost českého jazyka 87 %, pracovní smlouva v České republice 69 %, rovnocenné postavení Čechů a migrantů na trhu práce 66 %, znalost české kultury a historie 56 %, české státní občanství 34 %, mít přátele mezi Čechy 27 % a jiné 5 %. Odpovědi byly vyhodnoceny i dle národností respondentů. Procentuální část odpovědí u národnostních menšin je téměř totožná, nevykazovala žádné výraznější odlišnosti.

Další otázky se zaměřují na vztahy mezi Čechy a migranty. Zpracované grafy k těmto otázkám jsou uvedeny v příloze č. 16, 17 a 18. Otázka se vztahovala k národnostní struktuře mezi jejich přáteli. Respondenti měli vybrat jim nejbližší tvrzení ze čtyř nabízených. Tvrzení reflektovaly jejich začlenění do české společnosti v osobním životě. Jednotlivá tvrzení dosahovala následujících hodnot, většina přátel jsou migranti 63 %, většina přátel jsou Češi 28 %, přátelé jsou pouze Češi 2 % a přátelé jsou pouze migranti 8 %. Další otázka pak poukazovala na pocit diskriminace, který je vyvolán českou společností mezi migranty. Celých 51 % dotazovaných se cítí být diskriminováno, 22 % neví a 27 % tento pocit nemají. Pocit diskriminace mají občané Ruska z 64 %, Ukrajiny z 60 %, ostatní z 50 % a Vietnamu

z 30 %. Ovšem na otázku, zda by v budoucnu chtěli stále žít v Čechách, odpovědělo 62 % dotazovaných, že ano, 20 % se chce vrátit do své rodné země, 16 % ještě není rozhodnuto a 3 % chtějí migrovat do jiné země.

Poslední dvě otázky se vztahují na český jazyk, na jeho znalost a absolvování nebo případný zájem o výukový kurz. Oslovení respondenti měli k dispozici tři jazykové mutace dotazníku. Jednalo se o český, ruský a anglický jazyk. Nejvíce respondentů upřednostnilo dotazník v ruském jazyce, následně pak v češtině a angličtině. Procenta vyplněných dotazníků podle jazykových mutací zde nejsou uvedeny. Výsledná procenta mohou být zkreslena z důvodů možné asistence při samotném vyplňování dotazníků. Tento údaj však není pro stanovené hypotézy rozhodující.

Graf č. 7: Migranti hodnotí svou znalost českého jazyka

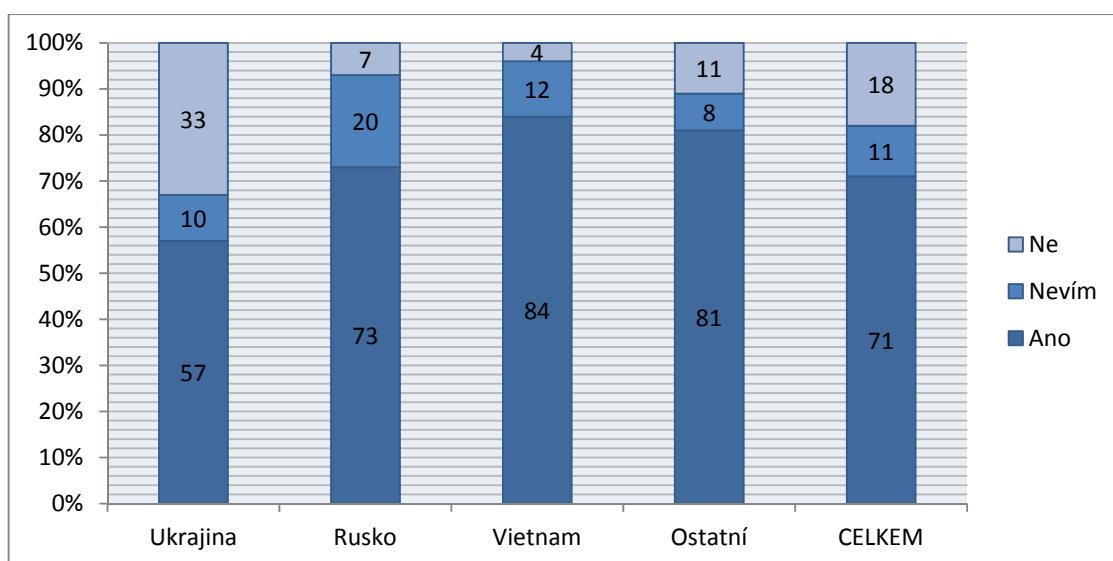
*Pozn.: hodnoty nad sloupci představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Ve výše uvedeném grafu hodnotí migranti svou znalost českého jazyka. Otázky nebyly zaměřené na reálnou jazykovou vybavenost oslovených respondentů. Pouze se ptaly, jak respondent sám sebe posuzuje ve schopnosti se domluvit českým jazykem. Celých 43 % z dotazovaných uvedlo, že se domluví bez problému, 21 % se domluví téměř v každé situaci, 17 % hodnotí své znalosti napůl, 13 % ovládá základy a 7 % se česky nedorozumí.

V následujícím grafu jsou vyjádřeny odpovědi na otázku, zda respondenti absolvovali nebo mají případný zájem o kurz českého jazyka. Odpovědi typu, ano, absolvoval jsem kurz a

ano, mám zájem o kurz, byly zde sloučeny. Jedná se o kladný přístup k nabízeným kurzům a případná časová přímka zde není brána za kritérium. Pokud respondenti již daný kurz absolvovali, využili této služby z důvodů potřeby či zájmu. A případné vyjádření zájmu zde reflektuje budoucí účast na kurzech.

Graf č. 8: Účast na kurzech češtiny

*Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Celkové množství kladných odpovědí tvoří 71 %, 11 % neví a 18 % se ke kurzům českého jazyka vyjádřilo negativně. V případě rozdělení dle národnosti respondentů, občané Vietnamu se v 84 % vyjádřili kladně, 12 % neví a 4 % negativně. Následně občané Ruska přistupují ke kurzům ze 73 % kladně, z 20 % neví a ze 7 % negativně, občané Ukrajiny z 57 % kladně, z 10 % neví a z 33 % negativně.

V další fázi analýzy kvantitativního dotazníkového šetření mezi migranty, byla u vybraných aspektů zkoumána těsnost závislosti prostřednictvím jednoduché korelační analýzy, kde je závěrem koeficient determinace v hodnotách od 0 do 1. V níže uvedené tabulce jsou zobrazena výchozí data převzatá z dotazníkového šetření. Pro zkoumání těsnosti závislosti byly stanoveny čtyři následující předpoklady:

Předpoklad č. 1: Spokojenost se životem v České republice je závislá na znalosti českého jazyk, kterou ovládají migranti.

Předpoklad č. 2: Budoucí pobyt v České republice je závislí na znalosti českého jazyka, kterou ovládají migranti.

Předpoklad č. 3: Spokojenost se životem v České republice je závislá na pocitu nediskriminace ze strany majoritní společnosti.

Předpoklad č. 4: Pocit nediskriminace ze strany majoritní společnosti je závislí na znalosti českého jazyka, kterou ovládají migranti.

Tabulka č. 20: Četnost vybraných aspektů z dotazníkového šetření podle národnosti

Vybraný aspekt	Ukrajina	Rusko	Vietnam	ostatní
Spokojenost se životem v ČR	33	9	19	18
Pocit nediskriminace	7	1	8	6
Žít v budoucnu v ČR	27	8	14	14
Rozumět českému jazyku	41	9	17	16

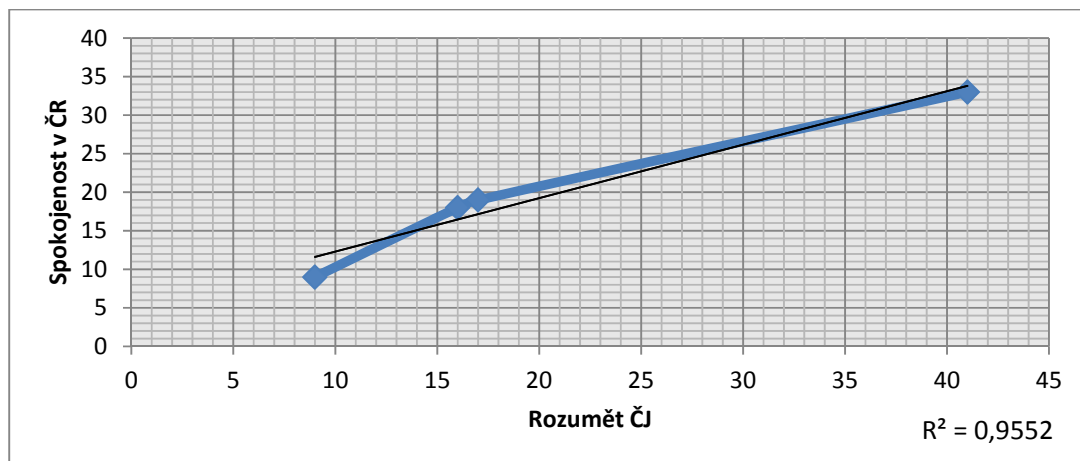
*Pozn.: hodnoty uvádí počet odpovědí
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Ve výše uvedené tabulce jsou zobrazeny čtyři vybrané aspekty. Aspekt „Spokojenost se životem v ČR“ obsahuje odpovědi, ano a spíše ano, na danou otázku. „Pocit nediskriminace“ obsahuje odpovědi, ne a spíše ne na otázku „Cítíte se být diskriminován?“. Dále aspekt „Žít v budoucnu v ČR“ obsahuje tvrzení „žít stále v Čechách“, které vybraní respondenti uváděli v dotazníku. A jako poslední „Rozumět českému jazyku“, který obsahuje odpovědi, domluvím se bez problémů, domluvím se téměř vždy, napůl mám problém s mluvením a gramatikou, na otázku „Jak hodnotíte svou znalost českého jazyka?“.

Předpoklad č. 1: Spokojenost se životem v České republice je závislá na znalosti českého jazyka, kterou ovládají migranti. Zde je koeficient determinace roven 0,9552. Interpretace: Rozptyl hodnot spokojeného života v České republice je z 95,52% vysvětlen změnami hodnot úrovně českého jazyka, kterou ovládají migranti. Změny ve spokojenosti života v České republice jsou vysvětleny z 95,52% změnami úrovně znalosti českého jazyka

ovládanou migranty. Migranti hodnotí spokojený život zde podle své znalosti českého jazyka, který jim usnadňuje život jak pracovní tak soukromý, na českém území. Zde je míra závislosti velmi vysoká.

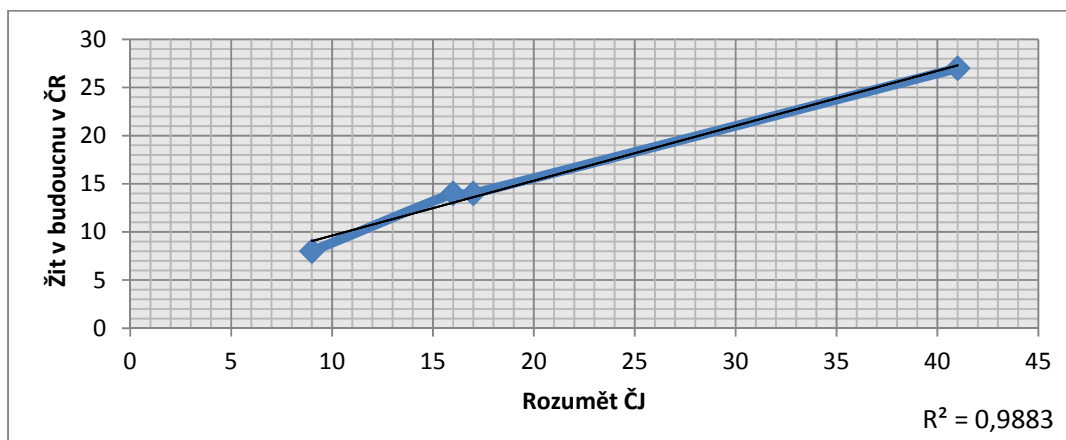
Graf č. 9: Těsnost závislosti, předpoklad č. 1

*Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Předpoklad č. 2: Budoucí pobyt v České republice je závislý na znalosti českého jazyka, kterou ovládají migranti. Zde je koeficient determinace roven 0,9883. Interpretace: Změny žádoucího budoucího pobytu v České republice jsou vysvětleny z 98,83 % změnami v úrovni jazyka, kterou ovládají migranti. Budoucí rozhodnutí pro usazení se v Čechách se rovněž odvíjí od úrovně znalosti českého jazyka. Zde je míra závislosti velmi vysoká.

Graf č. 10: Těsnost závislosti, předpoklad č. 2

Data aktuální k 31. 10. 2014

Zdroj: vlastní zpracování

Předpoklad č. 3: Spokojenost se životem v České republice je závislá na pocitu nediskriminace ze strany majoritní společnosti. Zde je koeficient determinace roven pouze 0,5019. Změny ve spokojenosti života v České republice jsou vysvětleny pouze z 50,19 % změnami v pocitu nediskriminace ze strany majoritní společnosti. Spokojenost ze strany migrantů je z pouhých 50,19 % vysvětlena pocitem nediskriminace. Míra závislosti je zde průměrná. Předpoklad č. 4: Pocit nediskriminace ze strany majoritní společnosti je závislý na znalosti českého jazyka, kterou ovládají migranti. Zde je koeficient 0,3015. Změny pocitu v nediskriminaci jsou vysvětleny pouze z 30,15 % změnami v úrovni českého jazyka, kterou ovládají migranti. Zde je míra závislosti již slabá.

5.5 Analýza služeb vybrané neziskové organizace

Pro analýzu neziskové organizace zaměřující se na integraci cizinců ze třetích zemí bylo vybráno Integrační centrum Praha. V Praze působí již dva a půl roku a je nejnovější neziskovou organizací na pražském území v rámci otázky integrace. Samotnému centru se věnuje podkapitola 4.3, kde je blíže charakterizován jeho vznik a financování.

Integrační centrum poskytuje celou řadu služeb pro migranty, jedná se o sociální a právní poradenství, kurzy českého jazyka a sociálně kulturní orientace, práce s rodinami, rozšíření vzdělání odborných pracovníků a práce v terénu (přímé oslovení migrantů mimo pracoviště ICP), spolupráce na komunitních aktivitách, zapůjčení prostor pro vlastní aktivity migrantů apod. Centrum nabízí i další řadu služeb, které se zaměřují na odbornou veřejnost, např. asistence při jednání s migranty, nabídka možné spolupráce s tlumočníky, nabídka účasti na komunitních aktivitách a další. Rovněž jsou tady služby pro veřejnost, kde se jedná o nabídku dobrovolnictví a účast na akcích pořádaných ICP. Veřejnost má tak možnost se seznámit s kulturami menšin, které zde žijí a rozšířit si své povědomí o situaci migrantů, případně i získat nové kontakty.

Sociální a právní poradenství se orientuje na pomoc krátkodobých i dlouhodobých pobytů na území ČR, a rovněž na plnohodnotnou integraci cizinců do společnosti. Právní poradenství řeší spíše individuální problémy cizinců a následně se pak snaží zvýšit obecné povědomí o normách, které se jich týkají. V neposlední řadě se také věnuje ochraně lidských práv a boje proti diskriminaci. Jedná se například o služby – asistence při komunikaci s českými úřady, informování o podmínkách při udělení českého státního občanství, podpora při hledání vhodného ubytování apod. Jak je zřejmé z následující tabulky č. 21, nejčastější téma na konzultacích je právě z oblasti pobytové legislativy, která je spojena i s častou návštěvou českých úřadů, na kterou následně navazuje asistence a pomoc. Další žádaná témata jsou z oblasti uplatnění na pracovním trhu a obecné informace.

Tabulka č. 21: Nejčastější témata konzultací v ICP

Témata konzultací	Počet konzultací	%
Pobytová legislativa	1079	39
Pracovní trh	299	11
Obecné informace	229	8
Rodinné právo	193	7
Sociální zabezpečení	130	5
Vzdělání	116	4
Zdravotnictví	112	4
České státní občanství	110	4
Finance	105	4
Bydlení	40	1
Důchod	35	1
Ostatní	303	11
<i>Celkem</i>	<i>2751</i>	<i>100</i>

*Data aktuální k 31. 12. 2013
Zdroj: Integroční centrum Praha*

Odborné sociální a právní poradenství je poskytováno na základě spolupráce s partnerskými neziskovými organizacemi v prostorách komunitního a informačního centra, kde má ICP své sídlo a následně na pobočkách centra a v terénu (na úřadech, v místě bydliště, v místě výkonu práce). Za rok 2013 bylo v této části poradenství:

- poskytnuto 5 237 odborných konzultací,
- využito 1875 klienty.

Kurzy českého jazyka, které jsou zde vyučovány, jsou postaveny tak, aby připravily cizince na zkoušku v úrovni A1. Znalost českého jazyka na úrovni A1 je také součástí podmínek pro získání trvalého pobytu na českém území. Klient ICP absolvuje celkem sto hodin výuky během jednoho roku. Poplatek za celý kurz je 500 CZK ve formě zápisného. Zvláštní kurzy jsou také vypsány pro děti, které absolvují celkem 50 hodin, za poplatek 300 CZK. Centrum také nabízí možnost absolvovat kurz na úrovni B1, kde je ovšem počet výukových hodin omezen. Rozvrh kurzů českého jazyka je uskutečněn během ranních, dopoledních a večerních hodin. Pro vyhovění všech studentů, kteří mají zájem o kurz, jsou zde

i víkendové termíny kurzů. Aby nebyli omezováni rodiče s dětmi, centrum nabízí i vedlejší službu a to hlídání dětí během dané výuky. Za rok 2013 bylo:

- poskytnuto 30 kurzů pro dospělé,
- využito 527 klienty,
- poskytnuto 5 kurzů pro děti,
- využité 59 dětmi.

Kurzy sociálně kulturní orientace jsou uskutečněny formou přednášek v prostorách ICP a exkurzí na území hlavního města Prahy. Cílem těchto kurzů je ukázat cizincům, jak se na českém území žije, jaké jsou tradice a zvyky, a přiblížit jim český systém. V případě velké jazykové bariéry jsou kurzy překládány do rodného jazyka migrantů. Případně je zde i možnost rozšířit kurzy o témata, které cizince zajímají. Celý kurz probíhá ve čtyřech vyučovacích hodinách a je poskytován zdarma. Jako vedlejší služba je v rámci sociokulturních kurzů i organizování akcí jako například poslech vážné české hudby s výkladem, zpěv trempských písní apod. Za rok 2013 bylo v rámci sociokulturní orientace:

- poskytnuto 21 kurzů,
- využito 320 klienty.

Práce s rodinami je služba, poskytovaná prostřednictvím partnerské organizace InBáze. Je zde nabízeno poradenství a aktivity pro volný čas zaměřující se na celou rodinu. Služba je rodinám poskytována dlouhodobě. Pracovníci pak mají možnost poznat všechny členy rodiny blíže a najít nejvhodnější způsob, jak jim pomoc při integraci. Práce zahrnuje pomoc při výběru vhodné školy a zahájení školní docházky, při výběru zájmových kroužku a jejich financování, při orientaci v místě bydliště a seznámení s městskou hromadnou dopravou a řadu další služeb ulehčující integraci do české společnosti. Za rok 2013 spolupracovali:

- s 59 rodinami,
- se 78 dětmi.

Další služba, kterou ICP nabízí, je orientovaná více na českou společnost než na samotné migranty. Zaměřuje se především na pracovníky místní správy a samosprávy, pedagogické pracovníky a další zaměstnance, kteří se s migranty setkávají v rámci svého povolání. Jedná se o kurzy orientované na integraci cizinců. Znalosti, které účastníci na kurzu

získají, pak použijí v praxi. Semináře jsou pro účastníky zdarma a mají rozsah 4 vyučovací hodiny. Za rok 2013 bylo:

- poskytnuto 8 seminářů,
- využito 148 odborníků.

V neposlední řadě, jsou zde také terénní práce, při kterých dochází k oslovování migrantů přímo na ulici, na úřadech, v jejich obchodech, na staveništích apod. Cílem terénních prací je informovat co největší počet migrantů o poskytovaných službách ICP a zamezit tak využívání služeb přes tzv. zprostředkovatele nebo klienty, na které se migranti obracují v nesnázích. Práce těchto zprostředkovatelů není levnou záležitostí a ne vždy se jedná o účelnou pomoc z jejich strany. Žádoucí je co nejvíce minimalizovat využívání těchto služeb a orientovat migranty na ICP (nebo na jinou neziskovou organizaci zabývající se integrací) při vzniku jakékoli situace, kterou nejsou schopni sami vyřešit. Za rok 2013 bylo:

- osloveno 3861 migrantů,
- navštíveno 2938 míst,
- odpracováno 1996,5 hodin v terénu.

Stejně jako pro další neziskové organizace, tak i pro ICP je důležité, aby se do projektu zapojili i sami migranti, kteří mají velký podíl na úspěšné integraci. Tato skutečnost je i jedním z důvodů, proč více jak polovina zaměstnanců centra, je tvořena právě migranty nebo lidmi s migrantskými zkušenostmi či původem. Díky tomuto faktu, je snazší komunikace mezi zaměstnanci a klienty centra. Zaměstnanci lépe pochopí, čím migranti prochází a mohou jim nabídnout odbornou pomoc, která je často poskytována v jejich rodném jazyce. Nevzniká tak problém s jazykovou bariérou, se kterou se setkávají při komunikaci s úřady. Kulturní různorodost mezi zaměstnanci centra je tak nadstandardní službou, kterou může centrum nabídnout migrantům. Součástí centra se také mohou stát sami migranti, kteří zde vystupují jako dobrovolníci a rovněž i česká společnost.

6 SHRNU TÍ A ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ

V kvantitativním výzkumu veřejnosti, na základě kterého je odpovězeno na první podpůrnou otázku, a to „Která složka je nejdůležitější pro začlenění imigrantů z pohledu majoritní společnosti?“, bylo řádně vyplněno 114 ks dotazníků. Vybraní respondenti museli splňovat předem definované požadavky, a to místo bydliště v Praze nebo Středočeském kraji, věk nad 18 let a mít české státní občanství. V dotazníku bylo obsaženo na 19 otázek vztahujících se k vnímání imigrantů ve společnosti, povědomí o nejvíce imigrujících národnostních menšinách na české území, důvodům jejich migrace, postoji situace na trhu práce, podpoře jejich migrace ze strany českého státu a v neposlední řadě k samotnému vnímání integrace cizinců. V dotazníku nebyl definován rozdíl mezi cizinci ze členských států a nečlenských států Evropské unie. Otázky se vztahovaly k cizincům obecně. Aby bylo odpovězeno na první podpůrnou otázku, závěr analýzy tohoto výzkumu byl shrnut v následující postup. V první řadě je poukázáno na to, jak vybraná veřejnost vnímá přítomnost cizinců na českém území, jaké mají povědomí o nejčastěji imigrujících národnostních menšinách na naše území, což je následně porovnáno se skutečností podle ČSÚ, dále pak jaká je přítomnost imigrantů mezi vybranou veřejností, a co by měli imigranti splňovat, aby je tato vybraná veřejnost brala za svou součást. K přítomnosti imigrantů v České republice se pozitivně staví 11 % z dotazovaných, dále pak neutrálně 50 % a negativně 39 %. Pozitivní a neutrální postoj k jejich přítomnosti lze sloučit a považovat ho za žádoucí. K negativnímu postoji se tedy hlásí 39 % z dotazovaných. V dalším kroku, jaké jsou nejpočetnější národnostní menšiny na našem území, je vybraná veřejnost vyhodnocena jako plně informována a o současném dění imigrantů má dostatečné povědomí. Vybraná veřejnost postavila na první místo občany z Ukrajiny, na druhé místo občany ze Slovenska, dále pak z Vietnamu, Ruska a Rumunska. První čtyři místa korespondují s údaji od ČSÚ, pouze páté místo se liší, ale i přes tuto neshodu je jimi uváděné Rumunsko mezi 10 nejpočetnějšími národnostními menšinami zde. Dále je zde vyhodnocení přítomnosti cizinců mezi vybranou veřejností. Celých 70 % z dotazovaných uvedlo, že zná v jejich okolí alespoň jednoho cizince, který zde žije a 38 % říká, že tento cizinec jedním z jejich přátel. Z toho následně vychází, že

z celkového počtu vybrané společnosti, která má ve svém okolí cizince, ho celých 54 % považuje za svého přítele. Jedná se o více jak polovinu a lze tuto skutečnost brát za uspokojivou. Veřejnost se nebrání k navázání vztahů mezi imigranty, kteří na českém území žijí a považují ho za svou novou domovinu. Rovněž více jak polovina z dotazovaných nedělá rozdíl mezi imigrantem ze členské země a nečlenské země EU, jak uvádí jedna z dílčích odpovědí v dotazníku. Na základě výše uvedených vyhodnocení je vybraná veřejnost považována za otevřenou k zapojení imigrantů do majoritní společnosti. I přes 39 % negativní postoj k samotné přítomnosti imigrantů na českém území, zbylých 61 % veřejnosti dává prostor k jejich zapojení do českého způsobu života a stylu, který je zde nastaven. Veřejnost se nebrání, je pustit do okruhu svých přátel a dává jim volný prostor k jejich začlenění. Aby je tato vybraná společnost brala za české občany, kteří jsou nedílnou součástí společnosti, nastavila jim podmínky, které by měli splňovat. Tyto podmínky byly následně seřazeny dle důležitosti a na prvních 5 místech je znalost českého jazyka, pracovní smlouva v ČR, aktivně se zapojovat do společenského života, znalost české kultury a historie a žít v ČR minimálně 5 let. Jednotlivé složky byly obodovány a celých 96 % z maximálního možného počtu bodů získala právě znalost českého jazyka, tedy 547 bodů z 570. Na druhém místě je pracovní smlouva v ČR s 65 %, tedy s 368 body. Zde je vidět výrazný rozdíl mezi těmito dvěma prvními složkami. Rozdíl je zde celých 31 %, znalost českého jazyka je řazena na první místo a to s velkým důrazem. I přes otevřený přístup vybrané společnosti k imigrantům žijících na českém území, je pro ně právě znalost českého jazyka považována za nejdůležitější složku v procesu integrace. Na základě výše vyhodnocených dat a především posledního kroku, je tímto odpovězeno na první podpůrnou otázku. Nejdůležitější složka pro začlenění imigrantů z pohledu majoritní společnosti je znalost českého jazyka.

Kvalitativní výzkum migrantů byl proveden jako výchozí sběr dat pro následné zpracování a uskutečnění dotazníkové šetření v cílové skupině. Vybraní respondenti pro tento výzkum museli splňovat předem nadefinované požadavky a to, být občanem Ukrajiny nebo Vietnamu, mít v Praze nebo Středočeském kraji dlouhodobý nebo trvalý pobyt, věk nad 18 let a alespoň základní znalost českého jazyka. Rozhovory byly následně uskutečněny se dvěma respondentkami. První byla žena ve věku 34 let, původem z Ukrajiny a v Čechách žije 11 let. Druhý rozhovor byl se ženou ve věku 36 let, původem z Vietnamu a v Čechách žije již 15 let.

Poskytnuté rozhovory byly ve zkrácené podobě přepsány a prozkoumány dle definovaných kódů a posléze seřazeny do kategorií. Zkrácená podoba prepisů je z důvodu sdělení části příběhů mimo záznam. Tato část sdělení byla poté přepsána ze záznamového archu. Respondentky tak učinily na základě ochrany některých citlivých informací, které nechtěly poskytnout na zvukový záznam. Respondentky uvedly v rozhovorech důvody své migrace do České republiky. Jak se shoduje s odbornou literaturou, hlavní důvod změny bydliště je právě situace na trhu práce v jejich domovině. I přes dobré vzdělání je téměř nemožné najít práci, které tomu bude odpovídat mzda a zároveň bude stabilní. Českou republiku si zvolily na základě doporučení ve své domovině nebo dobrých kontaktů, které zde již měly. První člověk, se kterým se v Čechách setkaly za účelem pomoci při hledání práce, bydlení a podobně, byl buď zprostředkovatel, nebo občan ze stejné země původu. Rovněž jak se shoduje s odbornou literaturou, občané Ukrajiny využívají často tzv. klienta, který jim zajistí první bydlení a zaměstnání. Zpravidla se jedná o manuální a nekvalifikovanou práci, kdy tato pomoc klienta není levnou záležitostí. Respondentka z Vietnamu uvedla, že v jejím případě byla pomoc poskytnuta z její národnostní menšiny. Což rovněž potvrzuje fakt z odborné literatury, kde je poukázáno právě na vietnamskou komunitu, která vykazuje velkou míru spolupráce a podpory. Jak dále vychází z rozhovorů, při hledání práce, bez cizí pomoci, se setkaly respondentky často s upozorněním na jejich znalost českého jazyka. V současné době hodnotí svou znalost jazyka za dobrou. Ovšem jsou zde znatelné rozdíly. Respondentka z Ukrajiny nemá žádné problémy s porozuměním a vyjadřováním, kdy mluví i téměř bez akcentu. Tato skutečnost následně vychází z faktu, že zde nedělá rozdíly mezi národnostmi přátel. Je aktivně zapojena do společenského života a staví na stejnou úroveň přátele z Čech i Ukrajiny. Oproti tomu respondentka z Vietnamu má stále s českým jazykem problémy, jak s porozuměním tak vyjadřováním. Je to rovněž následek života ve vietnamské komunitě. Jak sama přiznala, dává přednost právě této společnosti. Je otevřená navázání vztahu s českými občany, ovšem časová náročnost její práce to neumožňuje. Respondentky zde hovoří o svých přátelích a následně jak samy uvádí, v okruhu známých je českých občanů více. Tento přístup k jejich společenským životům rovněž koresponduje s odbornou literaturou, která definuje uzavřenost vietnamské komunity a následně otevřenost té ukrajinské. Tento fakt také vychází ze skutečnosti, že

ukrajinská kultura, jakožto slovanská, vykazuje značnou shodu oproti výraznému rozdílu vietnamské.

V kvantitativním výzkumu imigrantů, na základě kterého je odpovězeno na druhou podpůrnou otázku a to, „Která složka je nejdůležitější pro začlenění do majoritní společnosti z pohledu imigrantů z vybraných zemí?“, bylo řádně vyplněno a zpracováno 104 ks dotazníků. Vybraní respondenti museli splňovat předem definované požadavky a to, být původem ze třetí země, místo bydliště v Praze nebo Středočeském kraji a být zde déle jak 3 měsíce, věk nad 18 let, nebýt žadatele o mezinárodní ochranu a zároveň nemít tuto ochranu přiznanou. Dotazník obsahoval 8 otázek vztahujících se ke spokojenosti života v České republice, jejím dílčím aspektům, diskriminaci, začlenění se do společnosti a znalosti českého jazyka. Vytvořením otázek v dotazníku předcházely již výše zmíněné rozhovory. Aby bylo odpovězeno na druhou podpůrnou otázku, závěr analýzy tohoto výzkumu byl shrnut v následující postup. V první řadě je poukázáno na samotnou spokojenost imigrantů se životem zde, dále na jejich hodnocení své znalosti českého jazyka a následně vyhodnocení těsnosti závislosti. Závislost byla předpokládána mezi složkami „spokojenost života“ a „znalost jazyka“ a dále mezi „budoucí pobyt“ a „znalost jazyka“. Další předpokládané závislosti se nepotvrdily. Pro zpracování dotazníků, které se co v největší míře shodují s reálným národnostním složením v Praze a okolí, byla četnost dotazníků vybrána na základě výchozích dat z ČSÚ. Národnostní složení vybraných respondentů je následující, 40 % Ukrajinci, 11 % Rusové, 24 % Vietnamci a 25 % ostatní nečlenské země EU. V celkovém hodnocení spokojenosti se životem v ČR, odpovědělo 76 % z dotazovaných kladně. Nejspokojenější národnostní menšinou jsou Rusové, dále pak Ukrajinci a Vietnamci. Národnostní menšina Rusů je zde však považována za specifickou. Důvody k migraci do ČR se zpravidla liší od dalších národnostních menšin a stejně tak jejich finanční situace zde. Toto tvrzení vychází ze studia odborné literatury. Dílčí složky celkové spokojenosti imigrantů byly nadefinovány na základě předchozího kvalitativního výzkumu. Celková spokojenost v ČR vychází z 6 dílčích složek. Jednotlivé složky byly obodovány dle důležitosti, které jim přisuzují sami imigranti. Nejdůležitější složkou dle jejich úsudku je znalost českého jazyka, která dosáhla 89 % z celkového možného počtu bodů, tedy 463 bodů z 520. Na dalších místech je pracovní smlouva v ČR s 66 % a znalost české kultury a historie s 56 %. Tato skutečnost vykazuje jasnou shodu s tvrzení vybrané veřejnosti, která

považuje za nejdůležitější složku v integraci právě znalost českého jazyka a rovněž pracovní smlouva v ČR. Obě cílové skupiny vykazují stejný názor na danou problematiku integrace. Úroveň znalosti českého jazyka nebyla odborně posouzena, ale respondenti byli vyzváni, aby svou znalost ohodnotili sami. Celých 64 % z dotazovaných uvedlo, že se domluví s lehkými problémy nebo zcela bez problémů. Jedná se o vysoké procento potvrzující důležitost jazyka, která byla získání z dílčích složek celkové spokojenosti respondentů na českém území, a která je těmito respondenty respektována. Dále byly v analýze stanoveny čtyři předpoklady závislosti, z nichž se dva potvrdily. První předpoklad závislosti je následující: Spokojenost se životem v ČR je závislá na znalosti českého jazyka. Tato závislost byla potvrzena koeficientem determinace v hodnotě 0,9552. Změny ve spokojenosti života v ČR jsou z 95,52 % vysvětleny změnami v úrovni znalosti českého jazyka. Migranti hodnotí spokojený život dle své znalosti českého jazyka, která má největší podíl na jejich celkové spokojenosti. Zde je míra závislosti velmi vysoká. Druhý předpoklad závislosti je: Budoucí pobyt v ČR je závislý na znalosti českého jazyka. Tato závislost byla potvrzena koeficientem determinace v hodnotě 0,9883. Tedy změny žádoucího budoucího života v ČR jsou vysvětlovány z 98,83 % změnami ve znalosti českého jazyka. I zde je závislost velmi vysoká. Na základě výše vyhodnocených dat je tímto odpovězeno na druhou podpůrnou otázku. Nejdůležitější složka pro začlenění do majoritní společnosti z pohledu imigrantů z vybraných zemí je znalost českého jazyka.

Z analýzy vybrané neziskové organizace zaměřující se na integraci cizinců ze třetích zemí je odpovězeno na třetí podpůrnou otázku a to, „Je tato složka poskytována v dostatečné míře vybranou neziskovou organizací?“. Jedná se o nejdůležitější složku pro začlenění imigrantů do majoritní společnosti, jak z jejich pohledu, tak z pohledu této majoritní společnosti. Z předchozích dvou kvantitativních výzkumů bylo odpovězeno na první a druhou podpůrnou otázku, které vyhodnotily jako nejdůležitější složku znalost českého jazyka. Tato výsledná složka je poté doplněna do třetí podpůrné otázky a zkoumána v analýze Integračního centra Praha. Centrum se soustřeďuje především na kurz českého jazyka na úrovni A1, tedy začátečníci. Další nabídka od centra je i vyšší úroveň, a to B1, která má ovšem velice omezený počet výukových hodin. Absolventi kurzu A1 rozumí slovům a větám o jejich osobě a okolí, jsou schopni vést jednoduchou konverzaci, kde vyjadřují své základní myšlenky, umí vyplnit

formuláře, objednat si v restauraci apod. Znalost této úrovně je nezbytná pro získání trvalého pobytu v České republice. Mezi roky 2012 a 2013 je zde výrazný nárůst v počtu uskutečněných kurzů a to o celých 15. V roce 2013 byly tedy tyto lekce na úrovni A1 využity 527 klienty a 59 dětmi a celkem bylo uskutečněno 35 kurzů, kdy tyto kurzy jsou bezplatné. Je zde nutné pouze uhradit zápisné v hodnotě 500 CZK. Kurzy jsou rovněž nabízeny v několika jazycích, a to v ruštině, vietnamštině, angličtině a arabštině. Zde centrum přizpůsobilo svou nabídku nejpočetnějším národnostním menšinám žijící v Praze a Středočeském kraji. I z tohoto pohledu jsou kurzy dostupné komukoli. Kurzy jsou prováněny v půlročních blocích, za rok tedy proběhnou dva celé kurzy českého jazyka. Během jednoho roku se může klient zapsat pouze na jeden kurz, ale tento kurz může opakovat i v dalších letech. V získání znalosti českého jazyka poskytuje centrum cizincům první pomocnou roku. Kurzy jsou dostupné všem, kteří o ně projeví včasný zájem, a rovněž jsou dostupné z finančního hlediska. Jedná se však pouze o kurz základů. Pro rozšíření a prohloubení získaných znalostí jsou již klienti odkázáni sami na sebe. Centrum jim doporučí jak dále postupovat, aby nabyté znalosti udrželi, ale není zde nabídka dalšího navazujícího kurzu. Integrační centrum Praha dává novým cizincům, kteří se rozhodli začít nový život v České republice pevné základy pro hladký průběh jejich integrace. Díky základním znalostem českého jazyka se snižuje jejich potřeba vyhledání pomoci a jsou schopni jisté situace řešit sami. Na základě těchto údajů je možné odpovědět na třetí podpůrnou otázku, kde složka představuje znalost českého jazyka. Vybraná nezisková organizace poskytuje kurzy českého jazyka v dostatečné míře.

Na základě výše uvedených odpovědí na tři podpůrné otázky je možné se zaměřit na hlavní výzkumnou otázku a to, „Jsou služby poskytované neziskovými organizace ve vybrané lokalitě zaměřené na nejdůležitější složku, která pomáhá při integraci cizinců ve vybraných zemí?“. Ve vybrané lokalitě bylo nalezeno na 18 neziskových organizací, soustředících se na cizince, kteří přicházející do České republiky za účelem získání lepšího zaměstnání, nalezení bydlení a dosažení vyššího životního standardu, než který by měli ve své domovině. S tím zpravidla souvisí získání povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu. Specifické zaměření těchto organizací je odlišné a dohromady pokrývají širokou škálu služeb. Z těchto 18 – ti organizací nabízí 5 výuku českého jazyka, kdy jedna výuka je prováděna mimo vybranou lokalitu. Tedy 4 organizace poskytují kurz českého jazyka v Praze a přilehlém

okolí. META, o. p. s. nabízí kurzy za cenu 65 CZK za hodinu výuky, InBáze, o. p. s. nabízí individuální výuku prostřednictvím dobrovolníků zdarma a Centrum pro integraci cizinců, o. s. nabízí kurzy za cenu 75 CZK za hodinu výuky. Dále Integrační centrum Praha, o. p. s. nabízí kurzy za cenu 5 CZK za hodinu výuky, které jsou hrazeny formou zápisného. Všechny nabízené kurzy jsou zaměřeny na úroveň A1 a pouze jako doplňková služba je úzce nabízena výuka vyšší úrovně. Placené kurzy, které jsou nabízeny META a CIC, znamenají pro cizince platbu v řádu několik tisíc korun českých a jedná se pouze o 50 výukových hodin. Výuka poskytována InBází, je prostřednictvím dobrovolníků, od kterých je požadována dobrá znalost českého jazyka. Nejedná se tedy o zkušené lektory zabývající se výukou jazyků a kvalita této výuky je poté diskutabilní. Dále ICP nabízí 100 výukových hodin za celkovou cenu v řádu několika set korun českých, která se zde jeví jako nejdostupnější a v největším rozsahu v porovnání dalšími organizacemi. Neziskové organizace chápou důležitost znalosti českého jazyka pro integraci do majoritní společnosti a příchozím migrantům dávají základy pro získání této znalosti. Další rozšíření a zdokonalování znalostí je již ponecháno na samotných imigrantech. Na základě těchto údajů je možné odpovědět na hlavní výzkumnou otázku. Služby poskytované neziskovými organizacemi ve vybrané lokalitě jsou zaměřeny na nejdůležitější složku při integraci cizinců z vybraných zemí, a to na znalost českého jazyka. Z 18 neziskových organizací poskytují tuto službu 4, kdy jedna nabízí tuto službu zcela zdarma a druhá za symbolickou cenu, další dvě tuto službu nabízejí jako placenou.

7 DISKUZE

Z kvantitativního výzkumu zaměřeného na veřejnost ve vybrané lokalitě bylo zjištěno, že nejdůležitější složka pro začlenění cizinců na českém území je znalost českého jazyka. Tato složka je majoritní společností chápána jako hlavní podmínka, kterou musejí cizinci žijící na českém území splňovat pro to, aby je tato společnost brala za součást sebe sama. Dále byly z kvalitativního výzkumu mezi imigranty ze třetích zemí potvrzeny nejčastější důvody migrace, způsob pomoci při příjezdu a zapojení se do společenského života. Vybrané aspekty se shodovaly s odbornou literaturou. Z dalšího kvantitativního výzkumu zaměřeného na imigranty ze třetích zemí bylo zjištěno, že nejdůležitější složka pro integraci je znalost českého jazyka. Znalost jazyka takto vnímají sami imigranti. Rovněž byly v rámci výzkumu ověřeny závislosti mezi vybranými prvky. Závěr výzkumu byl zaměřen na vybranou neziskovou organizaci pomáhající cizincům ze třetích zemí při jejich integraci na českém území. Kurzy českého jazyka, které jsou danou organizací nabízeny, zahrnují pouze základní úroveň A1. Stejný fakt byl zjištěn i u dalších neziskových organizací působících v Praze a okolí.

V této diplomové práci byly stanoveny tři hypotézy: Hypotéza č. 1: Národnostní menšiny hodnotí znalost českého jazyka za nejdůležitější složku integrace. Hypotéza č. 2: Majoritní společnost vyžaduje od imigrantů znalost českého jazyka. Hypotéza č. 3: Neziskové organizace se cíleně zaměřují na výuku českého jazyka. Osvojit si jazyk majoritní společnosti ve své nové domovině, je jeden ze základních předpokladů, jak dosáhnout úspěšné a plnohodnotné integrace. S tímto rovněž úzce souvisí předpoklad úspěšného uplatnění se na novém trhu práce, který patří mezi nejčastější důvody samotné migrace.

Na základě získaných dat z provedených výzkumů lze hypotézu č. 1 potvrdit. Hypotéza č. 1: Národnostní menšiny hodnotí znalost českého jazyka za nejdůležitější složku integrace, je tímto potvrzena. Ve výzkumu bylo definováno požadované množství respondentů z Ukrajiny, Ruska a Vietnamu, jako nejpočetnějších národnostních menšin žijících v Praze a Středočeském kraji. Zbylý počet respondentů byl pak doplněn občany z dalších třetích zemí. Výsledná data tedy lze aplikovat na celkovou skupinu občanů třetích zemí žijící ve vybrané lokalitě. Cizinci, kteří zde mají povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu si jsou

vědomi důležitosti osvojení úředního jazyka. Jak uvádí odborná literatura, nejčastější důvod migrace jsou právě ekonomické podmínky v jejich domovině. Tato skutečnost byla rovněž potvrzena na základě kvalitativního výzkumu, který se uskutečnil s respondenty z Ukrajiny a Vietnamu. Je tedy žádoucí ze strany samotných imigrantů, aby si v co nejkratším čase osvojili znalost jazyka nebo již získané znalosti si prohloubili a zdokonalili. S uplatněním na trhu práce také souvisí nostrifikace, která v kombinaci s vysokou znalostí jazyka, staví cizince na stejnou příčku jako majoritní společnost. I přesto, že sami migranti si jsou vědomi důležitosti českého jazyka pro integraci, jde zde otázka, zda je z jejich strany děláno maximum, aby tento proces učení byl uskutečněn v co nejkratším čase. Většina dotazovaných cizinců uvedla, že se domluví zcela bez problémů nebo s lehkými překážky. Jaký je ale cíl cizinců v tomto pohledu, je pro ně podstatné pouze se domluvit a být schopen komunikovat s majoritní společností, čímž jejich snaha o osvojení si jazyka končí a dávají přednost života v rámci své komunity. Nebo chtějí získat skutečnou znalost včetně gramatiky a správné výslovnosti a žít plnohodnotným životem ve stylu majoritní společnosti. Zde je také třeba se ptát, jaký standard života mají cizinci nastaveni. Jak bylo zjištěno v kvantitativním výzkumu, životní standard se liší právě dle národnosti. Rovněž jak je psáno v odborné literatuře, občané Vietnamu přicházející na české území dávají přednost života v uzavřené komunitě. Proces integrace je tím z jejich pohledu u konce, včetně učení českého jazyka, ale majoritní společnost je stále nebere za svou část. V případě občanů z Ukrajiny je proces integrace podstatně úspěšnější. Potrpí si na vyšší úroveň znalosti českého jazyka, aktivně se zapojují do společenského života a právě díky tomu je následně majoritní společnost bere za sobě rovné.

Na základě získaných dat z provedených výzkumů lze hypotézu č. 2 potvrdit. Hypotéza č. 2: Majoritní společnost vyžaduje od imigrantů znalost českého jazyka, je tímto potvrzena. Pro ověření této hypotézy byla vybrána společnost žijící v Praze a Středočeském kraji. V této oblasti je nejvyšší koncentrace cizinců a vybraná společnost má tedy větší předpoklad pro časté setkávání se s cizinci a vytvoření si názoru na jejich přítomnost. Jak bylo zmíněno výše, cizinci sami mají názor, že nejdůležitější složka pro integrace je právě znalost českého jazyka. S tímto názorem se ztotožňuje i majoritní společnost. Aby cizince žijící zde brali za sobě rovné, vyžadují od nich právě znalost úředního jazyka. Z výzkumu soustředěného na vybranou veřejnost dále vychází, že dvě pětiny dotazovaných se přiklání

k tomu, aby cizinci opomněli své tradice a návyky a plně se přizpůsobili stylu života zde. Další dvě pětiny se nebyly schopny rozhodnout a pouze jedna pětina se staví k názoru, aby si cizinci zachovali svou identitu a obohatili českou kulturu svými tradicemi. Přesto, že se více jak polovina vyjádřila kladně k přítomnosti cizinců, zároveň od nich požadují maximální přizpůsobení a splynutí s majoritní společností. Otázkou je, zde je správné, že veřejnost požaduje od cizinců téměř úplnou asimilaci namísto integrace. Proces začlenění cizinců do majoritní společnosti je podporován ze státního a městského rozpočtu. Veřejnost pak požaduje od cizinců jako protislužbu plné přizpůsobení se jim. Je třeba se ptát, zda je tento náklon k asimilaci správný ze strany majority.

Na základě získaných dat z provedených výzkumů lze hypotézu č. 3 potvrdit. Hypotéza č. 3: Neziskové organizace se cíleně zaměřují na výuku českého jazyka, je tímto potvrzena. V analýze bylo vybráno Integrační centrum Praha, jakožto nová nezisková organizace zaměřující se na pomoc při integraci cizincům ze třetích zemí. Služby, které jsou centrem nabízeny, zastřešují potřeby cizinců spojené s usazením se v nové zemi. Centrum je také výjimečné tím, že se cíleně zaměřuje na cizince ze třetích zemí a služby jsou poskytovány i v jejich rodných jazycích. Jazykové kurzy, které jsou zde nabízeny, se uskutečňují v mnoha časech včetně víkendů a jsou poskytovány za velice nízkou cenu. Díky tomu jsou pak dostupné všem, kteří žijí ve vybrané lokalitě a o kurzy projeví včasný zájem. V porovnání s dalšími neziskovými organizacemi, které mají stejnou orientaci jako ICP, je nabídka jazykových kurzů nejdostupnější právě v ICP. Jak v porovnání nabízených časů, tak samotné ceny těchto kurzů. Vybraná organizace rovněž nabízí výuku v několika jazycích a může tak uspokojit velkou část poptávky ze strany cizinců. Více úspěšná je právě i výuka v jejich rodných jazycích. Všechny organizace včetně ICP, které působí ve vybrané lokalitě, se cíleně zaměřují na výuku úrovně A1. Tato znalost je žádoucí pro získání trvalého pobytu v České republice. Jak bylo zmíněno výše, sami imigranti i široká veřejnost berou za důležité osvojit si český jazyk v případě života zde. Neziskové organizace dávají příležitost cizincům k získání znalostí pouze při základní úrovni a zdokonalení je poté nabízeno jako doplňková služba v úzkém rozsahu. První krok integrace je tedy zastřešován neziskovými organizacemi a poté je to již na samotných imigrantech, jak se k dalšímu studiu postaví. V případě snadné dostupnosti kurzů i vyšší jazykové úrovně se celkový proces integrace zkrátí a cizinci se budou moci dříve

zapojit do života majoritní společnosti a také se zvýší úspěšnost na trhu práce. Cizinci nebudou nuceni brát nekvalifikované práce za minimální mzdu a dostanou se na úroveň českých občanů. Je nutné ovšem brát v úvahu, že zde záleží z velké části na samotných imigrantech, jak jsou schopni naučit se nový jazyk, který se více či méně liší od jejich rodné řeči.

8 ZÁVĚR

Cizinci přicházející do nové země, kde se rozhodli strávit část nebo i zbytek svého života, se ocitají v situaci, kdy nové prostředí neznají, neumějí se v něm orientovat a neovládají jazyk majoritní společnosti, který je hlavní bariérou v procesu integrace. V některých případech se tito noví příchozí setkávají s nepřátelským postojem ze strany majority. Majoritní společnost se také často řídí předsudky a integraci tak cizincům neusnadňuje. Aby klidně a spokojeně mohly žít národnostní menšiny po boku majoritní společnosti, jsou zde neziskové organizace zaměřené jak na pomoc imigrantům, tak na informovanost široké veřejnosti, která pak odstraňuje své předsudky vůči novým obyvatelům státu. Vzhledem ke stálému se zvyšování trendu migrace je klidné soužití majority a minority zcela žádoucí.

Hlavním cílem této diplomové práce byla analýza účelnosti služeb neziskových organizací zaměřujících se na integraci cizinců z vybraných zemí. Z vedlejších cílů byly stanoveny následující: spokojenost cizinců z vybraných zemí na českém území a postoj majoritní společnosti k těmto cizincům. Pro výzkum cílů práce byly definovány cílové skupiny, a to veřejnost v Praze a Středočeském kraji, dále imigranti ze třetích zemí žijící v této vybrané lokalitě, imigranti z Ukrajiny a Vietnamu a nezisková organizace Integrační centrum Praha. Z kvalitativního a následně kvantitativního výzkumu zaměřeného na imigranty vyplynulo, že celková spokojenost těchto cizinců dosahuje vysoké úrovně. Výzkum byl zaměřen na cizince žijící zde déle jak tři měsíce a mohli tak hodnotit zázemí, které vybudovali. Jednalo se tedy o pokročilý proces integrace. Většina z nich je spokojena se životem, který zde vedou, přestože polovina uvedla pocit diskriminace, který v nich vyvolává postoj majoritní společnosti. Na to navazuje další kvantitativní výzkum, který byl uskutečněn ve vybrané lokalitě a zaměřený na postoj a informovanost v otázce integrace mezi veřejností. Pocit diskriminace, který je u imigrantů vyvolán majoritní společností, se potvrdil i v tomto výzkumu. Veřejnost tento fakt v obecné otázce potvrdila, přestože v osobní otázce se staví spíše k pozitivnímu a neutrálnímu názoru na postoj k imigrantům. Neziskové organizace si jsou vědomi tohoto faktu, a proto neobrací svou pomoc pouze na samotné cizince, ale do

cílové skupiny řadí i širokou veřejnost. Jedná se o dílčí programy, kde je cílem českou společnost informovat o situaci migrace a současném dění na českém území v rámci této problematiky. Dostatečná informovanost může zlepšit názor jednotlivců a následně i většiny veřejnosti, kdy poté proces integrace se pro samotné cizince zkrátí a bude mít klidnější průběh. Proces integrace se skládá z řady složek, které jsou pro každého imigranta na jiném stupni v otázce důležitosti. Stejně tak i široká veřejnost vnímá tyto složky odlišně. V čem se ovšem shodly menšina i majorita, je nejvyšší příčka v otázce, co je důležité pro integraci. Jak bylo zjištěno z výzkumů a následně potvrzeno v hypotézách, obě cílové skupiny hodnotí znalost českého jazyka za nejdůležitější složku v celkovém procesu integrace. Sami imigranti přiznávají, že jazyková bariéra jim brání nebo bránila v uplatnění se na trhu práce, ve společenském životě i v situacích vznikající při každodenní činnosti. Na to rovněž navazuje majoritní společnost, která potvrdila, že cizinec se stane jedním z nich při znalosti českého jazyka. Z této skutečnosti také vycházejí neziskové organizace, které nabídku výuky českého jazyka poskytují. Vybraná organizace, tedy Integrační centrum Praha, poskytuje tuto službu v největším rozsahu. Mají k dispozici lektory ovládající rodné jazyky největších národnostních menšin a časový rozpis kurzů je poskytnut na sedm dní v týdnu. Kurzy jsou rovněž dostupné pro cizince i z finančního hlediska. Ve vybrané lokalitě jsou i další neziskové organizace nabízející tuto službu, ovšem ne v takovém rozsahu a dostupnosti. Všechny tyto organizace, včetně ICP, poskytují pouze kurzy na základní úrovni, další stupeň znalosti si musí cizinci zajistit sami. Po absolvování těchto kurzů mají cizinci znalosti, aby mohli vést lehkou konverzaci v úředním jazyce, ale stále je zde bariéra pro trh práce a společenský život. Pro imigranty tak vzniká mezidobí, kdy si sami musí zdokonalit a prohloubit znalosti jazyka, aby je majoritní společnosti přijmula mezi sebe a oni mohli dokončit proces integrace. Záleží na samotných imigrantech, kdy pro ně proces integrace končí a do jaké úrovně jsou ochotni si osvojit úřední jazyk země, ve které se rozhodli žít. Jak také vyplynulo z kvalitativního výzkumu, v integraci je velmi rozhodující národnost cizince. Integrace zkoumaných národností se plně shodovaly s odbornou literaturou.

Česká veřejnost mezi sebou nemá stále mnoho příznivců pro multikulturní soužití. I dnes upřednostňují, aby se cizinci plně přizpůsobili a přijali české tradice a zvyklosti. Rozšíření nové kultury je chápáno spíše negativně než jako obohacení a zpestření té současné.

Z pohledu veřejnosti jde pak o proces spíše asimilace než integrace, kdy integrace předpokládá zachování identity cizince a v asimilaci nikoli. V porovnání s dalšími unijními státy, se česká veřejnost přibližuje spíše k těm názorům, které mají méně vyspělé země ve východní Evropě. V těchto zemích však imigrace nedosahuje takových čísel jako v České republice.

Migrace je stále měnícím se a probíhajícím procesem s nepřetržitě se vyvíjející intenzitou. V některých případech se i výrazně změnil směr toku migrace a u některých již dlouhodobě přetrvává. V současné době přetrvávají dva silné proudy migrace, a to z chudého Jihu na bohatý Sever a z Východu na Západ. Charakter migrace se za poslední roky výrazně změnil, objem stále stoupá a začíná se globalizovat. Dnes, v první polovině 21. století je na planetě 232 milionů lidí žijících v jiné zemi, než se narodili. Valné shromáždění OSN, s ohledem k rostoucímu počtu migrantů, vyhlásilo v roce 2000 Mezinárodní den migrantů na 18. prosince. Tento rok tedy mohou migranti svalit již 15. výročí jim věnovanému dnu.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

9.1 Tištěná literatura

BARŠA, Pavel. *Politická teorie multikulturalismu*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2003. ISBN 80-7325-020-9.

BITTNEROVÁ, D., MORAVCOVÁ, M. a kol. *Kdo jsme a kam patříme?: Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN 80-902785-8-2.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Diverzita etnických menšin: prostorová dislokace a kultura bydlení*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2012. ISBN 978-80-87398-25-8.

BOGUZS, B., CHLEWINSKI, R., CUGYN, A., *Irregular Migration and Human Rights: Theoretical, European and International Perspectives*, Koninlijke Brill NV, Martinus Nijhoff Publishers, 2004, ISBN 90-04-14011-5

ČESKÝ STATICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice: Foreigners in the Czech Republic*. Praha: Český statistický úřad, 2011. ISBN 978-80-250-2139-2.

DANCYGIAR, M., RAFAELA, *Immigration and Conflicts in Europe*, Cambridge University Press, 2010, 351 s., ISBN 978-0-521-19907-0

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3. vydání. Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. Praha 2002. 374 s. ISBN: 80-246-0139-7.

DRAGANA AVRAMOV, *Acceptance of Immigrants in Europe ?*, Berlin: Pro BUSINESS 2008, ISBN 978-86805-276-3

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základy teorie a metody aplikace*. 2.vyd. Praha:Portál, 2008. 408 s. ISBN 80-7367-040-2

INTEGRAČNÍ CENTRUM PRAHA, *Projektová žádost EIF 2011: Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, 2011.

LEONTIYEVA, Yana a VÁVRA, Martin. *Postoje k imigrantům*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2009. ISBN 978-80-7330-173-6.

MEZŘICKÝ, Václav (ed.). *Perspektivy globalizace*. 1. vyd. Praha: Portál, s.r.o., 2011. 232 s. ISBN 978-80-7367-846-3.

PAVLÍKOVÁ, Eva, SLÁDEK, Karel a kol. *Sociální situace a religiozita ukrajinských migrantů v ČR*. Červený Kostelec : Mervart, 2009. ISBN 978-80-86818-95-5

RAVENSTEIN, E. G. 1889. *The Laws of Migration*. *Journal of the Royal Statistical Society*. 2003, 305 s. ISSN 0952-8385.

ROLNÝ, Ivo, LACINA, Lubor. *Globalizace, Etika, Ekonomika*. 1. vyd. Praha: Albert, 2001. 255 s. ISBN 80-7326-000-X.

SCHEU, H. Ch. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. 322 s. ISBN 978-80-87284-07-0

SCHEU, H. Ch, ČÁSTEK, M. a kol. *Aktuální otázky migrační politiky Evropské unie*. Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2010. ISBN 978-80-7408-031-9.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Mensšiny a migranti v České republice*. 1. vydání. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

TRIANDAFYLLIDOU, A., GROPAS, R., *European Immigration: A Sourcebook*, Ashgate Publishing Company, 2007, 381 s., ISBN-13: 987 07546 48949

UHEREK, Zdeněk, a kol., *Analýza státního integračního programu pro azylanty*. Praha: Etnologický ústav AV ČR; Ministerstvo vnitra České republiky, 2012. ISBN 978-80-87112-65-6.

UMA A. SEGAL, DOREEN ELLIOTT, NEZNEEN S. MAYADAS, *Immigration Worldwide*. Oxford University Press, 2010, 427 s. ISBN 978-0-19-538813-8

9.2 Internetové zdroje

BBC: *Geography, Migration Trends* [online]. 2014 [cit. 2014-10-13].

Dostupné z:

http://www.bbc.co.uk/schools/gcsebitesize/geography/migration/migration_trends_rev2.shtml

BEDNÁŘ, MILOSLAV, Europortál: *Selhání multikulturalismu* [online]. 2011 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z:

<http://euportal.parlamentnilisty.cz/Articles/7675-selhani-multikulturalismu-a-evropska-unie.aspx>

CENTRUM PRO VÝZKUM VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ. *Postoje české veřejnosti k cizincům* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z:

http://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c1/a7213/f3/ov140414.pdf

ČESKÉ PŘEDSEDNICTVÍ V RADĚ EU. *Integrace cizinců v České republice* [online]. 2009 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:

http://www.mpsv.cz/files/clanky/6597/integrace_cizincu.pdf

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR 2013* [online]. 10. 12. 2013 [cit. 2013-12-17]. Dostupné z:

http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/1414-13-r_2013-0900

EUR - lex. EUROPEAN COMMISSION. *Communication on migration* [online]. Brussels, 2011 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0248&from=CS>

EUR - lex. EUROPEAN COMMISSION. *Statistika migrace a migrující populace* [online]. Brussels, 2011 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics/cs

EUROPEAN COMMISSION. *Return Fund* [online]. 2014 [cit. 2014-10-14]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/return-fund/index_en.htm

FEDERAL DEPARTMENT OF JUSTICE AND POLICE. In: *Federal Office for Migration: Reason for Migration* [online]. 2011 [cit. 2013-12-21]. Dostupné z:

<https://www.bfm.admin.ch/bfm/en/home/internationales/weltweite-migration/migrationsgruende.html>

FEE. *What Is Multiculturalism?* [online]. 1996 [cit. 2013-12-27]. Dostupné z:

http://www.fee.org/the_freeman/detail/what-is-multiculturalism#axzz2ohIIW3HG

INSTITUT PRO EVROPSKOU POLITIKU. *Evropa a proces mezinárodní migrace* [online]. 2000 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:
<http://www.europeum.org/cz/integrace/28-integrace--6/660-evropa-a-proces-mezinarodni-migrace-se-zvlastnim-durazem-na-zeme-evropske-unie-a-evropskeho-spolecenstvi-volneho-obchodu>

INTEGRAČNÍ CENTRUM PRAHA. *Výroční zpráva 2013* [online]. Praha, 2014 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z:
<http://www.icpraha.com/theme/Icp/files/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD%20zpr%C3%A1va%20ICP%202013.pdf>

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION: *World Migration Report 2013 – Migrant Well-being and Development* [online]. 2013 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z:
http://publications.iom.int/bookstore/free/WMR2013_EN.pdf

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION. *Glossary on Migration* [online]. Geneva, 2004 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z:
http://www.iom.int/jahia/webdav/site/myjahiasite/shared/shared/mainsite/published_docs/serial_publications/Glossary_eng.pdf

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION. *Key Migration Terms: Migration* [online]. 2011 [cit. 2013-12-22]. Dostupné z:
<http://www.iom.int/cms/en/sites/iom/home/about-migration/key-migration-terms-1.html#Migration>

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION. *Migration and the Economic Crisis in the European Union: Implications for Policy* [online]. Brussels, 2010 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z:
http://publications.iom.int/bookstore/free/Migration_and_the_Economic_Crisis.pdf

JANKŮ, Kateřina. *Moderní migrace. Stěhování se zvláštním významem* [online]. 2006 [cit. 2014-10-17]. Dostupné z:

<http://socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/080227135405.pdf>

KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V HL. M. PRAZE. In: *Migrace v hl. m. Praze v letech 2001 až 2011* [online]. Říjen 2012 [cit. 2013-12-25]. Dostupné z:

[http://www.scitani.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/C300277C83/\\$File/104035-12.pdf](http://www.scitani.cz/csu/2012edicniplan.nsf/t/C300277C83/$File/104035-12.pdf)

MHMP, ICP. *Koncepce hl. m. Prahy pro oblast integrace cizinců* [online]. 2013 [cit. 2014-10-29]. Dostupné z: <http://www.icpraha.com/theme/Icp/files/koncepce-final.pdf>

MIGHEALTH: *Historie a vývoj vietnamské migrace v ČR* [online]. 2009 [cit. 2014-10-18]. Dostupné z:

http://www.mighealth.net/cz/index.php?title=Historie_a_v%C3%BDvoj_vietnamsk%C3%A9_migrace_v_%C4%8CR-History_and_development_of_vietnamese_migration_in_the_CR&action=edit

MIGRATION POLICY INSTITUTE: *Multiculturalism: Success, Failure, and the Future* [online]. Queen's University, 2012 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z:

<http://www.migrationpolicy.org/pubs/multiculturalism.pdf>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Azyl, integrace, migrace* [online]. 2012 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Azyl, integrace, migrace* [online]. 2013 [cit. 2013-12-26]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí* [online]. 2013 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/evropsky-fond-pro-integraci-statnich-prislusniku-tretich-zemi.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Integrace imigrantů do vzdělávacího systému* [online]. 2008 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z:

http://www.soze.cz/wp/wp-content/storage/clanek-integrace_imigrantu_do_vzdelavaciho_systemu.pdf

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Integrace imigrantů do vzdělávacího systému* [online]. 2008 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:

http://www.soze.cz/wp/wp-content/storage/clanek-integrace_imigrantu_do_vzdelavaciho_systemu.pdf

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení vlády ČR ze dne 9. února 2011 č. 99 k Aktualizované koncepci integrace cizinců – Společné soužití* [online]. 2011 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/soubor/uv-09022011-pdf.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Terminologický slovník.: Efektivní veřejná správa* [online]. 2010 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z:

<http://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Aktualizované znění zákona č. 326/1999* [online]. 1. 5. 2013 [cit. 2013-12-17]. Dostupné z:

www.mvcr.cz/mvcren/SCRIPT/ViewFile.aspx?docid=21769523

MULTIKULTURNÍ CENTRUM PRAHA: *Ekonomické ukazatele ovlivňující migraci* [online]. 2008 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z:

<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/ekonomicke-ukazatele-ovlivnujici-migraci>

NEZISKOVKY. *O neziskových organizacích* [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: http://www.neziskovsky.cz/clanky/511_538_540/fakta_neziskovsky-v_co-to-je-neziskovy-sektor-/

OECD: *International Migration Outlook 2013* [online]. 2013 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/mig/imo2013.htm>

OXFORD DICTIONARIES. [online]. 2014 [cit. 2014-10-20]. Dostupné z: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/>

PECHOVÁ, Eva. *Migrace z vietnamu do české republiky v kontextu problematiky obchodu s lidmi a vykořisťování* [online]. Praha: La Strada, 2007 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/Zprava_migrace_Vietnam.pdf

POPULATION COUNCIL, *Theories of International Migration: A Review and Appraisal*, [online]. 2011 [cit. 2014-01-10]. Dostupné z: http://cis.uchicago.edu/outreach/summerinstitute/2011/documents/sti2011-parks-theories_of_international_migration.pdf

PRAHA.EU, Portál hlavního města Prahy. *Integrace cizinců* [online]. 2012 [cit. 2014-10-30]. Dostupné z: http://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/finance/dotace_a_granty/mestske_granty/integrace_cizincu/index.html

PROCHÁZKOVÁ ILINITCHI, C. : *Vybrané teorie migrace a jejich význam při vytváření migračních politik*, Acta oeconomica Pragensia. In [online]. 2010 [cit. 2014-01-11]. Dostupné z: <http://www.econbiz.de/Record/vybran%C3%A9-teorie-migrace-a-jejich-v%C3%BDznam-p%C5%99i-vytv%C3%A1%C5%99en%C3%AD-migra%C4%8Dn%C3%ADch-politik-proch%C3%A1zkov%C3%A1-ilinitchi-cristina/10009957421>

ŘÍZEK, Z., *Nové tendence multikulturalismu v současné Evropě* [online]. Univerzita Pardubice, 2011 [cit. 2014-10-15]. Dostupné z:
<https://aosp.upce.cz/article/viewFile/96/86>

UKRAJINSKÁ INICIATIVA V ČESKÉ REPUBLICE. *Národnost se představuje* [online]. 2012 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z:
<http://www.ukrajinci.cz/cs/diaspora-cr/detail/narodnost-se-predstavuje/>

UNESCO.: *International Migration and Multicultural Policies: Migrants and Migration* [online]. 2010 [cit. 2013-12-15]. Dostupné z:
http://www.unesco.org/most/migration/glossary_migrants.htm

UNITED NATIONS RULE OF LAW. *Non-governmental organizations* [online]. 2009 [cit. 2014-10-22]. Dostupné z: http://www.unrol.org/article.aspx?article_id=23

VARIANTY, *Vzdělávací program společnosti Člověk v tísní. Vietnamci v České republice* [online]. Praha, 2008 [cit. 2014-10-19]. Dostupné z:
<http://www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly/b05cizinci/01/08.pdf>

VIETNAMONLINE: *Vietnamese New Year (Tet)* [online]. 2010 [cit. 2014-10-18].
Dostupné z: <http://www.vietnamonline.com/tet.html>

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení 1999-07-07* [online]. 1999 [cit. 2014-10-22].
Dostupné z:
http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/C0665259AEE14CA4C12571B6006D8A70

WEF: *Global Risks 2014* [online]. 2014 [cit. 2014-10-13]. Dostupné z:
http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalRisks_Report_2014.pdf

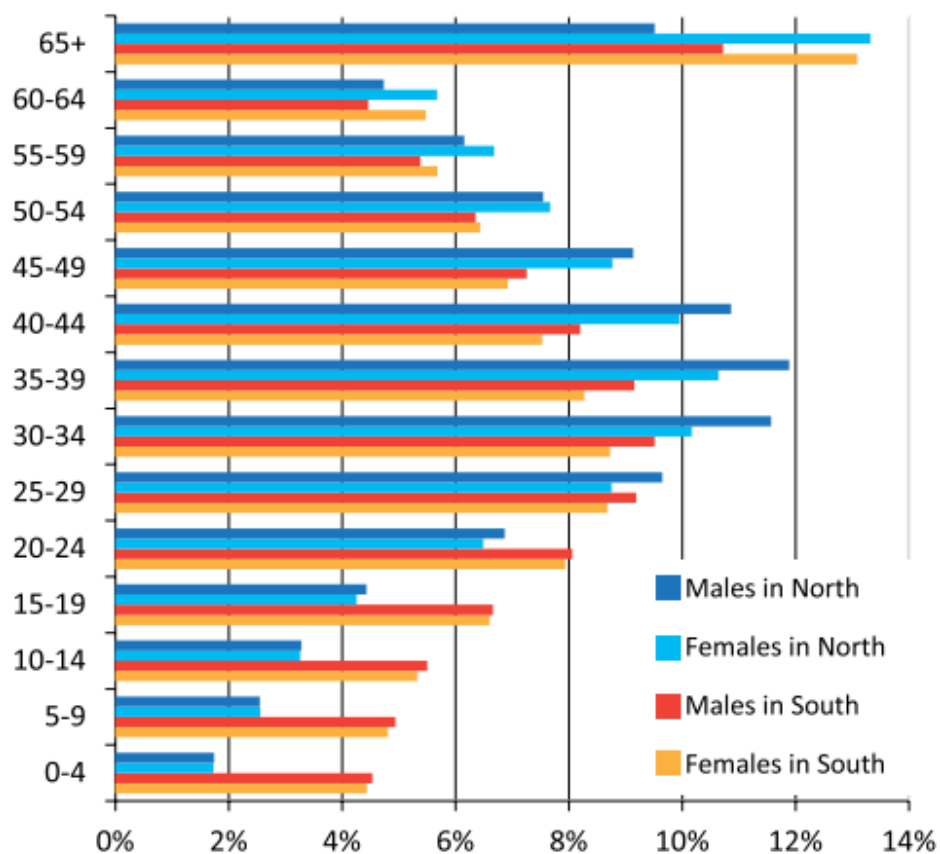
10 PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Pět nejvíce migrujících koridorů, klasifikace WB

S–N	Origin	Destination	Number of migrants	% of total S–N migrants
1	Mexico	United States	12,189,158	12.8
2	Turkey	Germany	2,819,326	3.0
3	China	United States	1,956,523	2.1
4	Philippines	United States	1,850,067	1.9
5	India	United States	1,556,641	0.7
N–N	Origin	Destination	Number of migrants	% of total N–N migrants
1	Germany	United States	1,283,108	4.0
2	United Kingdom	Australia	1,097,893	3.5
3	Canada	United States	1,037,187	3.0
4	Korea, Republic of	United States	1,030,561	2.8
5	United Kingdom	United States	901,916	2.5
S–S	Origin	Destination	Number of migrants	% of total S–S migrants
1	Ukraine	Russian Federation	3,662,722	4.9
2	Russian Federation	Ukraine	3,524,669	4.7
3	Bangladesh	India	3,190,769	4.2
4	Kazakhstan	Russian Federation	2,648,316	3.5
5	Afghanistan	Pakistan	2,413,395	3.2
N–S	Origin	Destination	Number of migrants	% of total N–S migrants
1	United States	Mexico	563,315	7.8
2	Germany	Turkey	306,459	4.3
3	United States	South Africa	252,311	3.5
4	Portugal	Brazil	222,148	3.1
5	Italy	Argentina	198,319	2.8

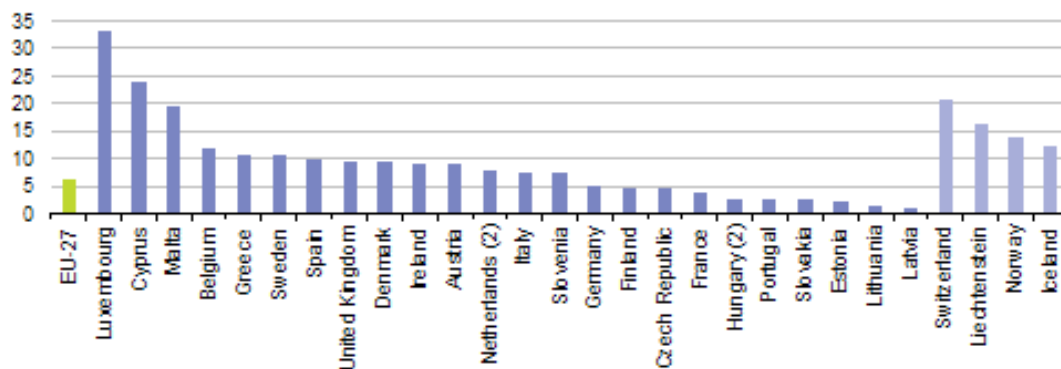
Data aktuální k 31. 12. 2010
Zdroj: Internation Organization for Migration

Příloha č. 2: Migranti dle věku a pohlaví ze Severu a Jihu, klasifikace WB

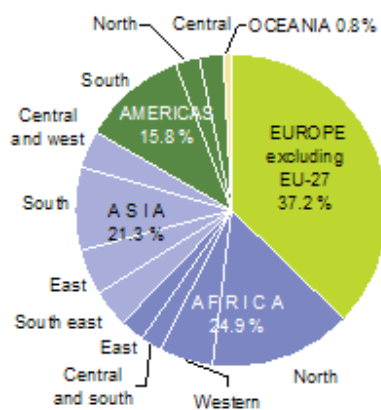
*Data aktuální k 31. 12. 2010
Zdroj: International Organization for Migration*

Příloha č. 3: Počet přistěhovalců na 1000 obyvatel dané země

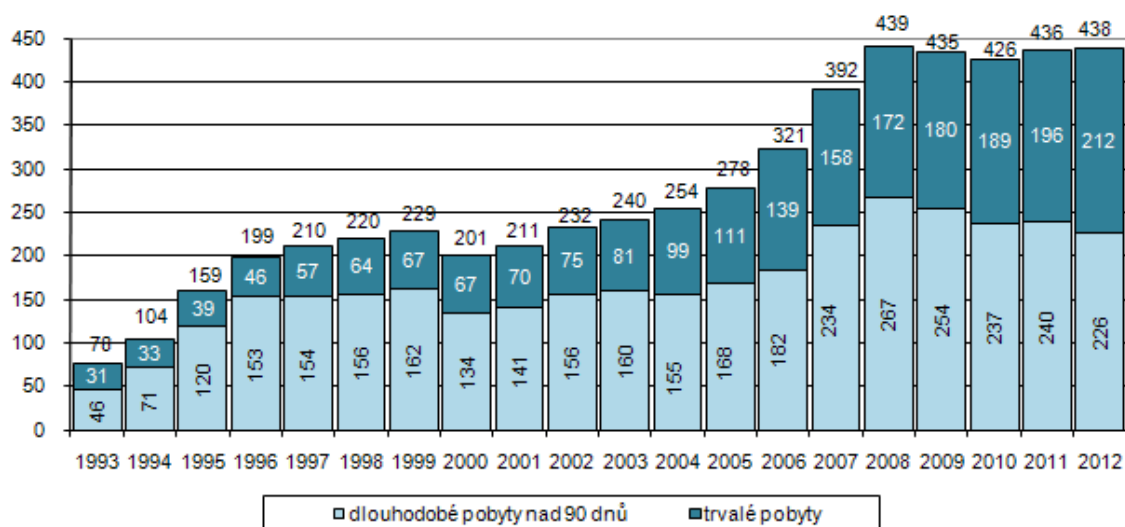
Data aktuální k 31. 12. 2010
Zdroj: Eurostat

Příloha č. 4: Občané třetích zemí usazeni v EU-27 podle světadílů

Data aktuální k 31. 12. 2010
Zdroj: Eurostat

Příloha č. 5: Vývoj počtu cizinců s dlouhodobým a trvalým pobytem v ČR

*Pozn.: hodnoty jsou uvedeny v tisících
Data aktuální k 31. 12. 2012
Zdroj: Český statistický úřad*

Příloha č. 6: Předběžný dotazník pro veřejnost

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který se zaměřuje na postoj veřejnosti k cizincům a názory na imigraci v České republice. Dotazník je anonymní a získané informace budou použity pro zpracování mé diplomové práce.

Děkuji za Vaši spolupráci a Váš čas.

Bc. Petra Skoblová

České zemědělská univerzita v Praze

Pohlaví:

Věk:

1. Jak často cestujete do zahraničí?
2. Vnímáte narůstající trend imigrace v ČR?
 - Ano
 - Nevím
 - Ne
3. Jaký máte vztah k imigrantům?
4. Jaké národnostní menšiny imigrantů jsou v ČR nejpočetnější?
5. Jaké důvody jsou časté pro imigraci do ČR?
6. Kdo nejvíce pomáhá imigrantům při integraci?
7. Jak vnímáte práci, kterou zde imigranti vykonávají? (prostředí výkonu práce, finanční odměna k poměru času vykonávané práce,....)
8. Co podle Vás musí imigrant splňovat, abyste ho brali za součást české společnosti? (abyste ho přestali vnímat jako imigranta)

Příloha č. 7: Dotazník pro veřejnost

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který se zaměřuje na postoj veřejnosti k cizincům a názory na imigraci v České republice. Dotazník je anonymní a získané informace budou použity pro zpracování mé diplomové práce.

Děkuji za Vaši spolupráci a Váš čas.

Bc. Petra Skoblová

České zemědělská univerzita v Praze

ÚVODNÍ OTÁZKY:

1. Zaškrtněte Vaše pohlaví:
 - Muž
 - Žena
2. Zaškrtněte, do jaké věkové skupiny patříte:
 - 18 – 25
 - 26 – 35
 - 36 – 45
 - 46 – 55
 - 56 – 65
 - 66 a více
3. Zaškrtněte místo Vašeho bydliště:
 - Praha
 - Okres Benešov
 - Okres Beroun
 - Okres Kladno
 - Okres Kolín
 - Okres Kutná Hora
 - Okres Mělník
 - Okres Mladá Boleslav
 - Okres Nymburk
 - Okres Praha – východ
 - Okres Praha – západ
 - Okres Příbram
 - Okres Rakovník
4. Zaškrtněte Vaše nejvyšší ukončené vzdělání:
 - Vyučen (a) bez maturity
 - Středoškolské s maturitou
 - Vyšší odborné
 - Bakalářské vysokoškolské
 - Magisterské vysokoškolské

OTÁZKY K TÉMATU:

5. Žil(a) jste v zahraničí déle jak 3 měsíce?
- Ano
 Ne
6. Znáte někoho ve svém okolí, kdo je imigrant?
- Ano
 Ne
7. Je někdo z Vašich přátel imigrant?
- Ano
 Ne
8. Vyjmenujte 5 zemí, jejichž občané nejčastěji imigrují do ČR:
- a.
b.
c.
d.
e.
9. Napište pořadí k následujícím důvodům, které patří mezi nejčastější pro imigraci do ČR:
- ___ Pracovní příležitost
___ Získání vzdělání
___ Lepší životní úroveň
___ Sociální systém
___ Nenáročná legislativa pro získání povolení k dlouhodobému/trvalému pobytu
___ Demokracie
___ Jiné:
10. Vyjmenujte, které neziskové organizace pomáhající imigrantům znáte:
- a.
b.
c.
11. Jsou podle Vás imigranti v ČR diskriminováni ze strany státu?
- Rozhodně ano
 Spíše ano

- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

12. Jsou podle Vás imigranti v ČR diskriminováni ze strany veřejnosti?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

13. Myslíte si, že imigranti berou českým občanům práci?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

14. Myslíte si, že práce v ČR, kterou vykonávají imigranti je (v porovnání s českými občany):

a. Finančně ohodnocena

- Lépe
- Stejně
- Nevím
- Hůře
- Na hranici minima

b. Časově náročná

- Více
- Stejně
- Nevím
- Méně

c. Fyzicky náročná

- Více
- Stejně
- Nevím
- Méně

15. Měla by ČR podporovat příchod cizinců na české území (kteří se zde chtějí usadit)?

- Rozhodně ano
- Spíše ano

- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

16. Jak vnímáte přítomnost imigrantů v ČR?

- Rozhodně pozitivně
- Spíše pozitivně
- Neutrálně
- Spíše negativně
- Rozhodně negativně

17. Jaká pozitiva s sebou přináší imigranti? (nepovinná)

.....

18. Jaká negativa s sebou přináší imigranti? (nepovinná)

.....

19. Co podle Vás znamená pojem „Cizinec ze třetí země“?

- Občan z členské země EU
- Občan z vyspělé země
- Občan z rozvojové země
- Občan z nejméně rozvinuté země
- Občan z nečlenské země EU

20. Souhlasíte s tím, že integrace cizinců je podporována ze státního rozpočtu (a rozpočtu hl. m. Prahy)?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

21. Souhlasíte s tím, že cizinci žijící na českém území by se měli plně přizpůsobit české společnosti a neprosazovat své kulturní návyky?

- Rozhodně ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

22. Je pro Vás důležité, zda imigrant žijící v ČR je původem ze členské země EU?

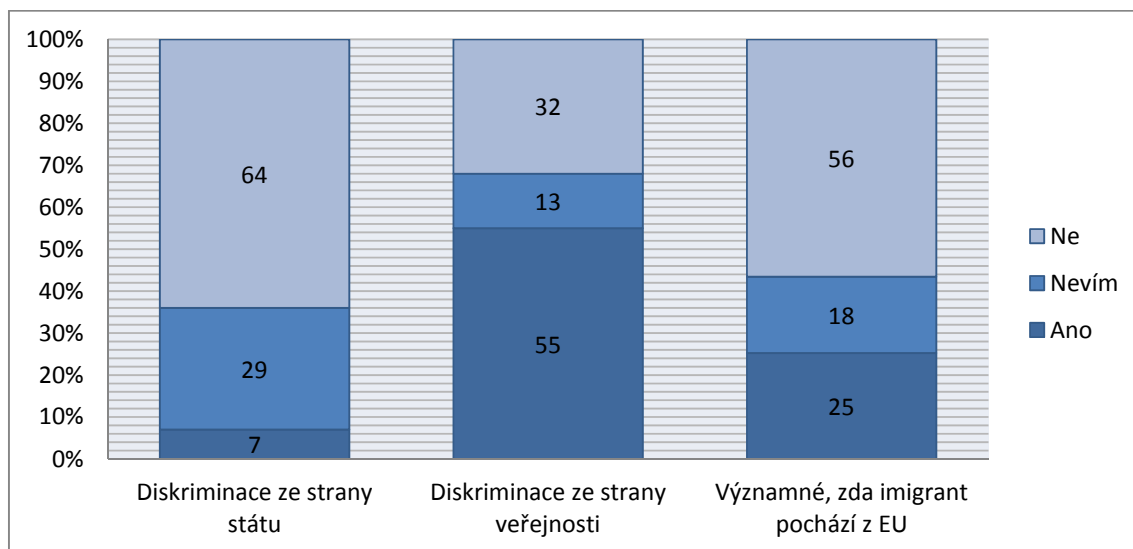
- Rozhodně ano

- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Rozhodně ne

23. Co je pro Vás důležité, abyste imigranta vnímali jako českého občana? (ohodnoťte na stupnici 5 až 0, kde 5 – nejdůležitější, 0 – zcela nedůležité, Vámi vybrané číslo zakroužkujte)

a.	Znalost českého jazyka	5	4	3	2	1	0
b.	Trvalý pobyt v ČR	5	4	3	2	1	0
c.	Pracovní smlouva v ČR	5	4	3	2	1	0
d.	České státní občanství	5	4	3	2	1	0
e.	Být ve svazku s českým občanem	5	4	3	2	1	0
f.	Světlá barva pleti	5	4	3	2	1	0
g.	Znalost české historie a kultury	5	4	3	2	1	0
h.	Žít v ČR alespoň 5 let	5	4	3	2	1	0
i.	Být majitelem nemovitosti v ČR	5	4	3	2	1	0
j.	Aktivně se zapojovat
do společenského života v ČR	5	4	3	2	1	0
k.	Být absolventem českého
vzdělávacího systému (ZŠ, SŠ nebo VŠ)	5	4	3	2	1	0
l.	Jiné:	5	4	3	2	1	0

Příloha č. 8: Veřejnost hodnotí diskriminaci migrantů

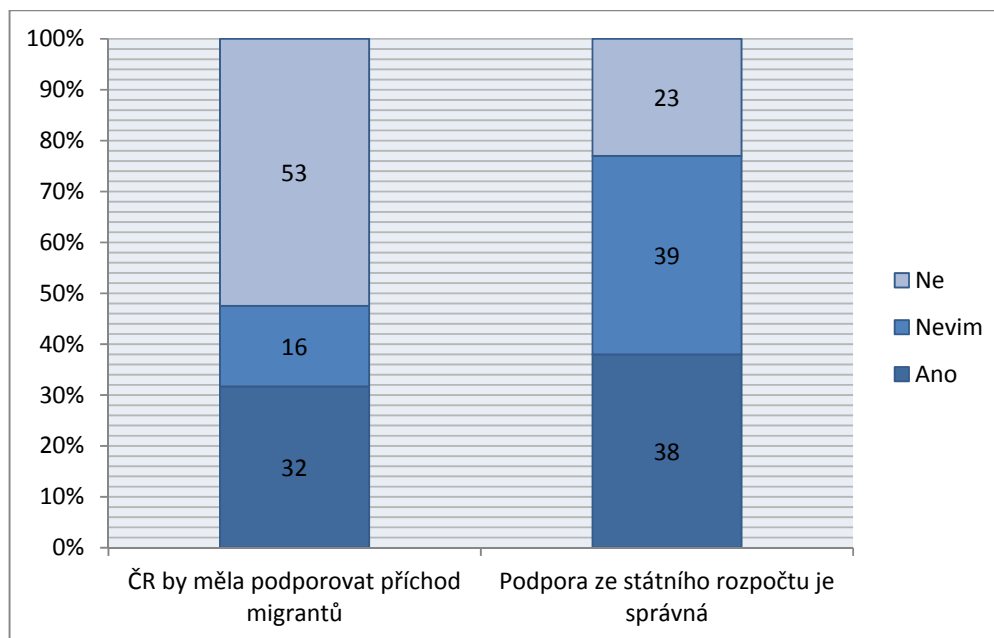

Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta

Data aktuální k 31. 10. 2014

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 9: Vnímání migrantské podpory

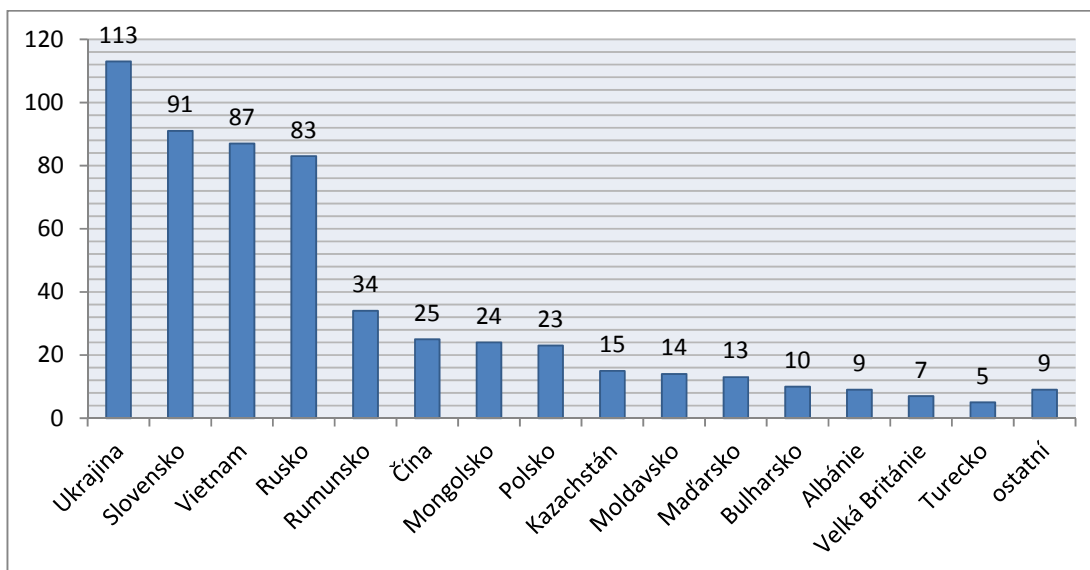

Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta

Data aktuální k 31. 10. 2014

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 10: Občané zemí, které nejčastěji migrují do ČR podle veřejnosti

*Pozn.: hodnoty nad sloupci představují četnost
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Příloha č. 11: Rozhovor č. 1: Respondent UA

Rozhovor č. 1: UA

Je mi 34 let a v Čechách jsem už 11 let. Přišla jsem hlavně kvůli lepšímu životnímu a penězům. Doma je těžký si na sebe vydělat. Je tady hodně Ukrajinců a já měla mezi nimi známý. Taky to není daleko zpátky domů, často tam jezdím za rodiči. Když jsem byla na škole, jezdili jsme hodně na Slovensko a tak trochu jsem uměla slovensky. Nedomluvila jsem sem, ale trochu jsem rozuměla. Doma jsem studovala ekonomie, taky jsem pracovala v oboru, ale byl tam nízký plat, nedá se porovnat. Když jsem přijela do Prahy, přijel se mnou i táta. On tady měl i někoho známého. Měla jsem už domluvenou práci přes klienta, ale bál se, aby to nebyla práce někde, no v bordelu nebo tak něco. Jel teda se mnou. Bydlela jsem na ubytovně s dalšími cizinci, bylo tam hodně Ukrajinců, Vietnamců, Slováků a tak. Pracovala jsem normálně pásu. Věděla jsem, že tady budu pracovat manuálně, tak mě to nepřekvapilo. Taky jsem se jela podívat do Itálie, že bych mohla pracovat tam, ale nešlo to. Už jsem asi byla na Čechy zvyklá a nechtěla jsem změnu. Když jsem pracovala u pásu, tak to bylo načerno. Měla jsem nějaký papíry od klienta, něco k zdravotnímu pojištění. U pásu tam pracovalo hodně Ukrajinců. Hodně se bavili o tom, jak s nimi špatně jednájí a že to je kvůli tomu, že jsou Ukrajinci. Mě to nikdy nepřišlo. Ale jak jsem s nimi pracovala každý den, pak jsem si to už taky myslela. Když jsem přijela bylo to hodně těžký, nikoho jsem neznala a neměla jsem žádné kontakty. Asi to bude blbý, ale chtěla jsem tady vdát, abych byla Češka. Měla jsem českého přítele, přes něj potkala další kamarády a žili jsme spolu, ale jsou tady jiné zvyky než na Ukrajině. Na Ukrajině se lidi normálně berou, když spolu začnou žít, ale tady ne. Tady skoro všichni bydlí spolu, ale svatbu neplánují. Pak jsem chvíli chodila s klukem z Ukrajiny a on mi hodně poradil jak to tady chodí a přes něj jsem dostala hodně kontaktů. Taky mi poradil jak si nechat uznat vzdělání z Ukrajiny. Mám jenom střední školu, ale hodně mi to pomohlo. Hodně jsem se učila češtinu, a taky jsem absolvovala jeden kurz, ale to mi bylo k ničemu. Učily se tam jenom základy a to jsem ovládala, potřebovala jsem hlavně gramatiku. Měla jsem kamarády mezi Ukrajinci, na začátku to byli skoro jenom Ukrajinci a pochopila jsem, že s nimi se češtinu moc nenaučím. Už jsem teda uměla, ale chtěla jsem mluvit dobře. Díky tomu příteli jsem si vyřídila povolení k dlouhodobému pobytu a uznání toho vzdělání. Hodně mi pomáhali i jeho kamarádi. Ted dělám prodavačku v obchodu s oblečením, je to dobrá práce, taky občas chodíme s holkama někam sednout. Myslím, že je to i dobře placený. Chodí tam hodně cizinců a používám tam ruštinu, mám tu práci ráda. Ale tuhle práci mám hlavně kvůli češtině, když jsem hledala práci, chtěla jsem něco normálního, ne u pásu, tak mi říkali, že potřebuju, abych mluvila česky. V té době jsem jim rozuměla, ale mluvila jsem pořád s chybama. Hodně jsem se učila, musím říct, a teď mluvím dobře. Aspoň si to myslím. Když jsem žádala o dlouhodobý pobyt, byla se mnou na úřadu jedna paní, která mi pomohla. Byla z toho kurzu českého jazyka, na který jsem tenkrát chodila. Na začátku jsem pracovala načerno, ale to se mi nelíbilo. Věděla jsem, že tady chci zůstat několik let a budu potřebovat povolení. Ted už mám trvalý pobyt a je to pohoda. Když chci změnit práci, všechno si zařizuju sama a nepotřebuju klienta, ani nikoho, kdo mi radí. Všechno si zjistím sama. Cítím se tak i svobodná. Mám teď slovenského přítele a bydlíme spolu v bytě blízko Prahy, není náš, zatím máme pronájem. Chtěla bych svatbu, je to pro mě přirozenější, když spolu bydlíme, ale on to tak asi nevidí. Párkrát se mi stalo, že mi někdo zavolá a ptá se, co má dělat, když chce povolení a tak. Ráda jim poradím, taky jsem byla v té situaci a je lepší když poradí Ukrajinec než klient. Oni chtějí, abyste tady byli a pracovali tam, kde oni chtějí. Takhle je to lepší. Ted taky mám kamarády Čechy, Slováky a Ukrajince. Bavíme se spolu tak napůl česky a slovensky. Přítel mluví slovensky a já to od něj naposlouchám. Ale pro mě v tom rozdíl není. A v práci nevdá, to je dobrý. Když ale něco musím napsat, trochu přemýšlím, abych nepoužila slovo ve slovenštině a píšu to česky, ta slovenština je spíš hovorová. Když jsem hledala práci, hodně se mě ptaly na povolení k pobytu, trestně restřik a taky ta čeština. Někdy mi přišlo, že dávali velký důraz na ten restřik, měla jsem z toho pocit, jak kdyby si mysleli, že jsem nějaká špatná. Ale asi je to normální. Taky bylo dobrý, že když jsme přijela, měla jsem na začátku lehkou finanční podporu od rodiny. Oni nechtěli, abych odešla z Ukrajiny a teď vidí, že tady mám líp. Kdybych tam zůstala, museli by mě částečně platit jídlo a tak. A často za nimi jezdím, skoro na každý svátek a tak.

Příloha č. 12: Rozhovor č. 2: Respondent VN

Rozhovor č. 2: VN

Mám syna a jsem vdaná, je mi 36. Jsem tady 15 let. Narodila jsem se na vietnamské vesnici. Chodila jsem tam školu ekonomie. Rodina měla málo majetku. Měla jsem svatbu a manžel byl z o trochu lepšího poměru. Dělal jsem tam jako asistentka v kanceláři. Hodně lidí propustili a pak mě taky. Manžel jel potom pracovat do Český republiky a podnikat tady. Bylo to v roce 1998 a za 3 roky jsem přijela taky. Hlavně protože manžel chtěl. Říkal mi, že se tady má dobře, dobrý peníze, dobrý bydlení a budeme žít spolu. Máme syna, narodil se tady a všichni máme dlouhodobý pobyt tady. Kvůli práci jsme spokojení. Kamarádi často říkají, že dřív bylo víc peněz, ale teď si tak dobře vyděláme. Snad to bude pořád dobrý. Manžel má obchod s potravinama a podniká. Taky tam prodávám. Teď máme byt a platíme peníze majiteli, tady v Praze. Byt je moc dobrý, jsme rádi. Už tady bydlíme 3 roky. Dřív jsme nebydleli tak. První bydlení jsme na takový asi ubytovně, kde bylo víc Vietnamců, ale manžel už tady někoho znal. Když mají kamarádi narozeniny nebo tak, děláme spolu oslavy. Ale ne moc často, hodně jsme v obchodě a oni taky hodně pracují. Nevařím vaše jídla, my to nejíme. Málo kamarádů jí vaše jídla. Vždycky vařím naše jídla, je tady hodně míst, kde koupit potraviny na to. Jsme spokojený tady, ale chybí mi Vietnam, je mi smutno. Ale věděla jsem, že to bude tak. Každý mi to říkal, i manžel mi to říkal. Ale nemusela jsem přijet do Český republiky, já chtěla přijet. Ve Vietnamu nejsou dobrý podmínky jako tady, tady jsou lepší. Ale hodně se tady pracuje a pořád. Je to náročný. Kamarádi jsou třeba nemocný a pořád pracuje, musí. Vadí mě tady, že lidi nejsou otevřený pro nás. My asi taky ne. Ale nemáme tolik času, pořád jsem v práci já nebo manžel. A kamarádi taky, hodně kamarádů jsou taky Vietnamci. Kamarádi Čechy moc nemáme, ale chceme. Ale jsme unavení po práci a nemáme sílu chodit někam ven a bavit se s nima, nebo dělat rozhovor s nima. Jsem ráda jako manžel, že hodně Vietnamců tady. Necitíš se tady sám, je tady hodně našich lidí a pomáhá ti to. Je to dobrý. Když máš problém, oni ti poradí. Někdo má český kamarádi a to je dobře, je to lepší pro ně, učí se od nich. Někdo taky studoval český školy a to je dobrý. Manžel říkal, že měl hodně problém v obchodě. Neuměl sehnat papíry k tomu. Další Vietnamci říkali mu, jak to udělat, bylo hodně problémů. Já jsem přijela a obchod byl tady. Chtěla jsem pracovat jinde než tady v obchodě, ale byl velkej problém něco najít, zůstala jsem v obchodě. Oni přizdělají noví Vietnamci, my radíme co a jak. Já ne, mě manžel dělal hodně papírů. Nevím to dobře všechno. Ale oni radí za něco nebo za peníze, nic zadarmo. Jenom dobrej kamarád nebo rodina za málo peněz, ale to hodně málo, jenom takovým novým. Já problém nemám žádný tady, ale já si stěžuju málo. Jsem šťastná za málo. Ale mám strach někdy, takový to, nejsem doma tady. Občas se lidi dívají špatně a v obchodě mluvím česky s nima, ale někdy nerozumím. Každěj mluví jinak a já někdy trochu nerozumím, vim co řeknou, ale každý slovo třeba ne. Dívají se na mě, že já můžu za to. Ale já myslím, že dobře mluvím. Ale pro čechy asi ne. Jednou paní v obchodě mluvila tak divně a tiše ja jsem jí nerozuměla. Tak jsem ptala, co říká ona na mě hned křičela. Stará paní to byla a hned křičela, já ne. Křičela, nemá čas a já jí nerozumím. Ale mluvila divně. Myslim, že křičel na mě protože nejsem Češka si myslím. Já rozumím, ale někdy prostě nevím. Nevím, jak se to slovo řekně, tak ro říkám jinak a lidi se pak dívají divně. Jazyk jsem se učila hodně doma, knihy a poslouchání. Měla jsem kurz češtiny, kamarád mi to doporučil, bylo tady v Praze. Bylo tam víc Vietnamců. Manžel už trochu rozuměl, když jsem já přijela za nim. Platila jsem kurz, nebyl drahy. A syn mluví česky a vietnamsky. On chodí do česky školky s dětma. Syn taky někdy má tetu a hlídá ho. Někdy nemám čas a jsem v obchodě, někdy on je tam se mnou. Ale lepší je, že je s tetou nebo ve školce. V obchodě je pak hodně práce s nim. Ale je hodnej a já tam s nim mluvím vietnamsky. Jsem ráda s nim, ale je moc práce, ale jsem ráda. Máme peníze a platíme byt a jídlo a oblečení a teď sny půjde do školy a bude mít hodně věcí. Tady se syn narodil, manžel žádal o peníze, jako že jsem nechodila do práce a byla jsem doma. A dostala jsem peníze, málo, bylo dobře. Syn půjde do školy, jsem říkala, ale nevím, kolik let budeme tady. Možná se vrátíme zpátky do Vietnamu. Já chci tady zůstat a syn nezná Vietnam, myslim, on nikam nechce. Ale manžel je hlavní, když on řekne, pojedeme. Ale myslim, budeme tady dlouho. Jsem tady spokojený. Doufám, pořád to bude tak a nebo lepší.

Příloha č. 13: Dotazník pro cílovou skupinu imigrantů v CZ

Dobrý den,

ráda bych Vás požádala o vyplnění krátkého dotazníku, který se zaměřuje na spokojenost imigrantů žijící v České republice.

Dotazník je anonymní a získané informace budou použity pro zpracování mé diplomové práce.

Děkuji za Vaši spolupráci a Váš čas.

Bc. Petra Skoblová

České zemědělská univerzita v Praze

1. Pohlaví:

Muž

Žena

2. Věk:

3. Státní příslušnost (země původu):

4. Místo bydliště (město v ČR):

5. Nejvyšší dokončené vzdělání:

6. Jste spokojen se životem v Čechách?

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

7. Jste spokojen s:

a. Dostupnost zdravotní péče

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

b. Úroveň zdravotní péče

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

c. Dostupností vzdělání

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

d. Úroveň vzdělání

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

e. Dostupností bydlení

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

f. Úroveň bydlení

Ano

Spíše ano

Nevím

Spíše ne

Ne

g. Městskými úřady
 Ano Spíše ano Nevím Spíše ne Ne

h. Vztahem Čechů k imigrantům
 Ano Spíše ano Nevím Spíše ne Ne

8. Co je důležité pro spokojený a klidný život v Čechách? (ohodnoťte na stupnici 5 až 0, kde 5 – nejdůležitější, 0 – zcela nedůležité, Vámi vybrané číslo zakroužkujte)

a. Znalost českého jazyka 5 4 3 2 1 0

b. Pracovní smlouva v ČR 5 4 3 2 1 0

c. České státní občanství 5 4 3 2 1 0

d. Rovnocenné postavení Čechů
a migrantů na trhu práce 5 4 3 2 1 0

e. Čeští přátelé 5 4 3 2 1 0

f. Znalost české kultury 5 4 3 2 1 0

g. Jiné: 5 4 3 2 1 0

9. Vyberte správné tvrzení:

- Většina mých přátel jsou migranti
- Většina mých přátel jsou Češi
- Moji přátelé jsou pouze migranti
- Moji přátelé jsou pouze Češi

10. Cítíte se být diskriminován (protože nejste Čech)?

Ano Spíše ano Nevím Spíše ne Ne

11. V budoucnu chcete:

- Žít stále v Čechách
- Vrátit se do své země
- Přestěhovat se do jiné země
- Nevím, nejsem rozhodnut

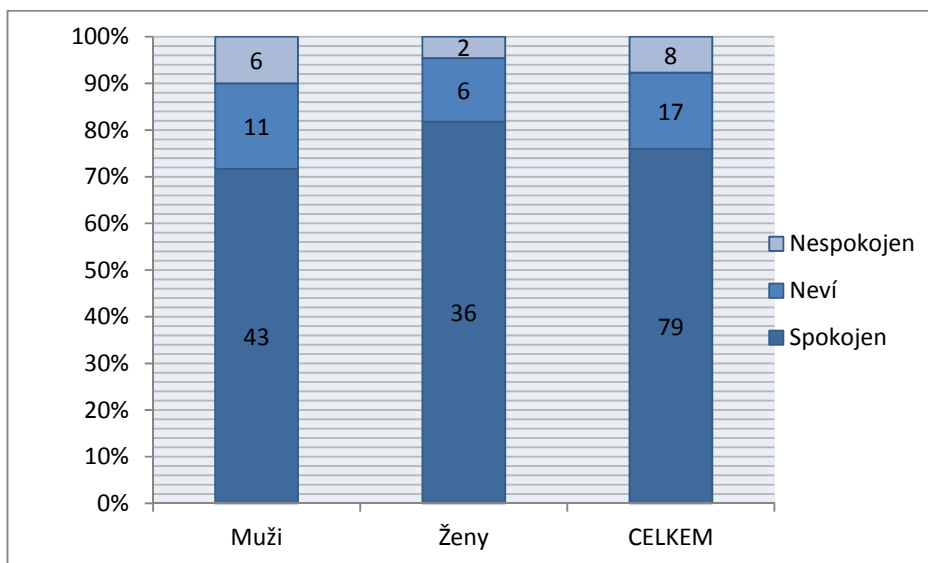
12. Jak hodnotíte svou znalost českého jazyka?

- Domluví se bez problému
- Domluví se téměř vždy
- Na půl, mám problém s mluvením a gramatikou
- Umím pouze základy
- Nemluví česky

13. Absolvoval jste kurz českého jazyk? / Máte zájem ho absolvovat?

Ano Nevím Ne

Příloha č. 14: Spokojenost se životem v Čechách podle pohlaví

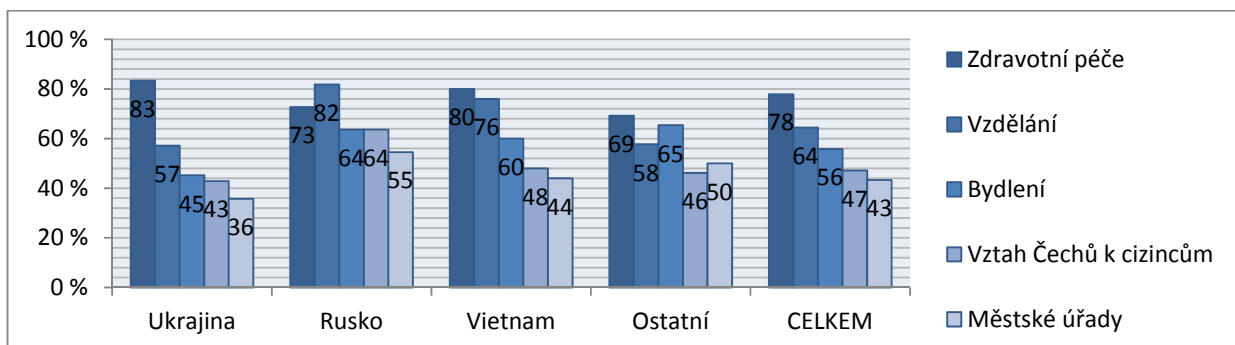

Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta

Data aktuální k 31. 10. 2014

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 15: Spokojenost cizinců s vybranými složkami podle národnosti

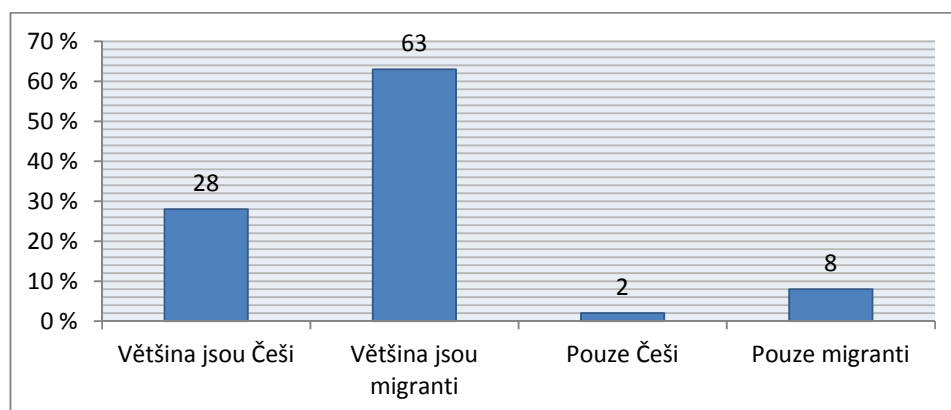

Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta

Data aktuální k 31. 10. 2014

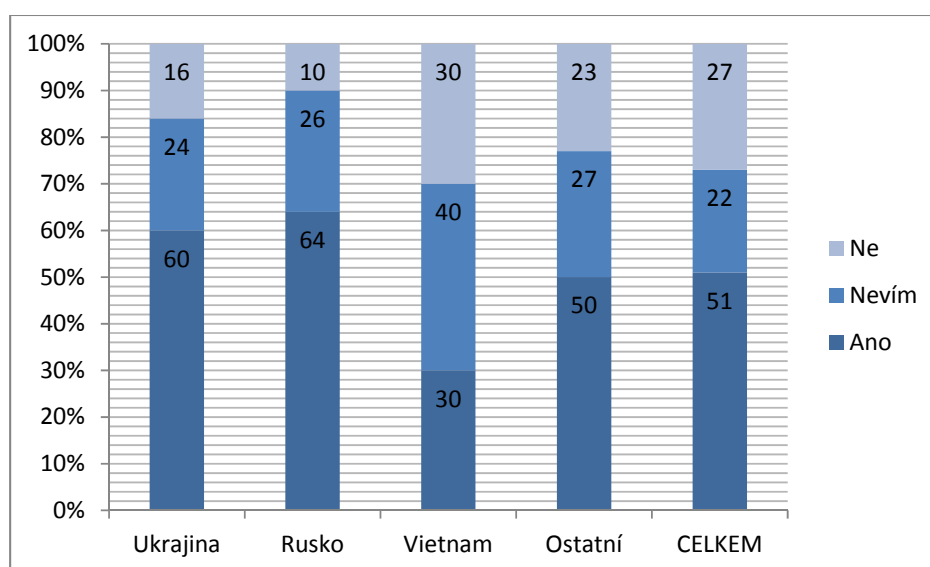
Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 16: Složení přátelských vztahů mezi migranty a Čechy

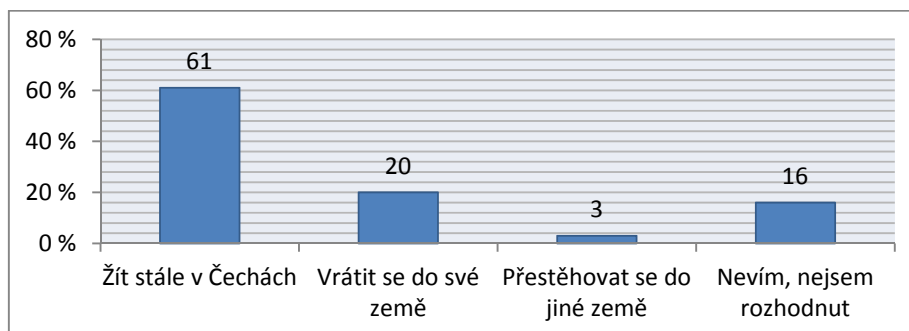
*Pozn.: hodnoty nad sloupci představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Příloha č. 17: Pocit diskriminace mezi migranty

*Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*

Příloha č. 18: Jak vidí budoucnost migranti

*Pozn.: hodnoty ve sloupcích představují procenta
Data aktuální k 31. 10. 2014
Zdroj: vlastní zpracování*